

บทละครรำลึกนายปรีดี พนมยงค์รัฐบุรุษอาวุโส

คือพ่อภา้วตมน์ ปี ๒๔๗๕

คำรณ คุณะดิลก
พระจันทร์เสี้ยวการละคร

บทละครรำลึกนายปรีดี พนมยงค์ รัฐบุรุษอาวุโส

คือผู้อภิวัฒน์ ๒๔๗๕

PRIDI-PHOONSUK
ปรีดี - พนมยงค์

www.pridi-phoonsuk.org

ChangeFusion OPENBASE.in.th

เนื้อหาทั้งหมดใน OpenBase ถูกเผยแพร่ภายใต้สัญญาอนุญาต Creative Commons Attribution-Noncommercial-Share Alike 3.0 Unported License ท่านสามารถนำเนื้อหาทุกชิ้นไปใช้และเผยแพร่ต่อได้ โดยต้องอ้างอิงแหล่งที่มา ห้ามนำไปใช้เพื่อการค้า และต้องใช้สัญญาอนุญาตชนิดเดียวกันนี้เมื่อเผยแพร่งานที่ดัดแปลง เว้นแต่จะระบุเป็นอย่างอื่น

บทละครรำลึกนายปรีดี พนมยงค์ รัฐบุรุษอาวุโส

คือผู้อภิวัตน์ ๒๔๗๕

คำรณ คุณะติลกและพระจันทร์เสี้ยวการละคร

คณะกรรมการดำเนินงานฉลอง ๑๐๐ ปี ชาตกาล
นายปรีดี พนมยงค์ รัฐบุรุษอาวุโส

จัดพิมพ์เนื่องในโอกาส

ฉลองครบรอบ ๑๐๐ ปีชาตกาล นายปรีดี พนมยงค์ รัฐบุรุษอาวุโส
(๑๑ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๕๓ - ๑๑ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๕๓)

หนังสือชุดครบรอบ ๑๐๐ ปี ชาตกาล นายปรีดี พนมยงค์ รัฐบุรุษอาวุโส

คือผู้อภิวัฒน์ ๒๔๗๕

คำรณ คุณะติลกและพระจันทร์เสี้ยวการละคร

เลขมาตรฐานสากลหนังสือ ISBN 974-7833-42-5

พิมพ์ครั้งแรก ๑ พฤศจิกายน ๒๕๓๐

พิมพ์ครั้งที่สอง ๒๔ มิถุนายน ๒๕๓๘

พิมพ์ครั้งที่สาม พฤศจิกายน ๒๕๔๒

จำนวน : ๒๐๐๐ เล่ม

ผู้จัดพิมพ์ : คณะกรรมการดำเนินงานฉลอง ๑๐๐ ปี ชาตกาล นายปรีดี พนมยงค์
รัฐบุรุษอาวุโส ภาคเอกชน <http://www.pridi.or.th> E-mail : <pridi@ffc.or.th>

ประธาน : สุลักษณ์ ศิวรักษ์
กรรมการและเลขานุการ : พิกพ ธงไชย

ผู้จัดพิมพ์ร่วม : สถาบันปรีดี พนมยงค์
๖๕/๑ สุขุมวิท ๕๕ (ซอยทองหล่อ) เขตวัฒนา (ป.ณ.สันติสุข)
กรุงเทพฯ ๑๐๑๑๐
โทรศัพท์ ๓๘๑-๓๘๖๐-๑ โทรสาร ๓๘๑-๓๘๕๙
E-mail : <pridi_institute@hotmail.com>

ดำเนินการผลิต : โครงการจัดทำสื่อเผยแพร่เกียรติคุณ นายปรีดี พนมยงค์
รัฐบุรุษอาวุโส สำหรับเด็กและเยาวชน
ประธาน : พิกพ ธงไชย
บรรณาธิการ : สันติสุข โสภณสิริ
กองบรรณาธิการ : กานต์ ธงไชย สุดใจ พรหมเกิด
ดำเนินการผลิตร่วม : สำนักพิมพ์มูลนิธิเด็ก
๑๘๔๕/๓๒๘ ซอยจรัสลาภ ถนนสีรินทร เขตบางพลัด
กรุงเทพฯ ๑๐๗๐๐
โทรศัพท์ ๘๘๑-๑๗๓๔ โทรสาร ๕๒๔-๖๒๘๐
E-mail : <cpublish@ffc.or.th>

แบบปก : สุวพันธ์ วัฒนสิน
รูปเล่ม : อิงค์เฮาส์ โทรศัพท์ ๕๒๗-๔๘๗๔
พิมพ์ที่ : เรือนแก้วการพิมพ์ โทรศัพท์ ๔๑๒-๖๕๕๒
จัดจำหน่าย : บริษัทเคล็ดไทย จำกัด โทรศัพท์ ๒๒๕-๙๕๓๖-๔๐

คำนิยม

คำรณ คุณะติลก มีความสามารถหลายประการ ที่สำคัญเขาเป็นศิลปิน แม้เมื่อไปสอนนักเรียนชาวเขาตอนจบการศึกษาใหม่ๆ เขาก็มีอารมณ์ศิลปะผนวกไปกับจิตสำนึกในความเป็นครู ช่วยให้เกิดก่ได้รับความรู้คู่ไปกับการความรัก และสนใจความงามรอบๆ ตัวเองอีกด้วย

ที่จริงข้าพเจ้าร่วมงานกับคำรณมาแต่สมัยที่เขาเรียนมหาวิทยาลัย และเมื่อเริ่มแต่งละคร ข้าพเจ้าก็ติดตามไปชมเนื่องๆ ทั้งนี้รวมถึงเรื่องที่เขาเล่น ที่เขาเป็นผู้กำกับ และที่เขาปรับปรุงมาจากภาษาต่างประเทศด้วย

ที่ว่าเฉพาะเรื่อง คือผู้ก่อตัวนี้ ข้าพเจ้าได้ไปชมแต่เมื่อครั้งแสดงครั้งแรก แม้จะยังมิอะไรให้เห็นว่าขรุขระอยู่บ้าง แต่เห็นว่าเป็นนิมิตหมายดีที่คำรณสนใจบุคคล ซึ่งเป็นบุรุษอาชานายของสยาม ซึ่งถูกมองข้ามไปอย่างน่าเสียดายนัก

การเขียนสรรเสริญท่านผู้หนึ่งและท่านอื่นๆ ด้วยร้อยแก้วและร้อยกรองมีคุณค่าทางด้านวรรณศิลป์เท่าที่บทนิพนธ์นั้นๆ มีความไพเราะลึกซึ้งเพียงใดแต่ถ้าได้แสดงออกทางละคร ย่อมมีค่าทางและบทเพลงตลอดจนแสง เสียง และเวทีที่ประกอบขึ้นนอกเหนือคำพูดอีกด้วย โดยที่ถ้าผู้แต่งบท ผู้กำกับ และผู้แสดงสามารถรวมพลังกันทำงานได้อย่างเป็นองค์รวม ย่อมช่วยให้ผู้ชมประทับใจได้ยิ่งกว่าสิ่งซึ่งแสดงออกทางภาษาเขียน ภาษาพูดเท่านั้น

ต่อมาคำรณได้ปรับปรุงละครเรื่องนี้ขึ้นอย่างกว้างขวางและลึกซึ้ง โดยผสมเอานวนิยายร่วมสมัยมาประกอบ ช่วยให้ ผู้ก่อตัวมีชีวิตชีวายิ่งกว่าสมัยเมื่อแรกเล่น ทั้งยังมาได้พวกละครคณะพระจันทร์เสี้ยวอุทิศตนร่วมกันแสดงอย่างถึงบทใครที่ได้ดูได้ชมย่อมรู้สึกประทับใจไปตามๆ กัน ดังเมื่อไปแสดงในยุโรปเมื่อกลางปี ๒๕๔๒ ฝรั่งเศสไม่เข้าใจภาษาไทยก็พอใจกันมาก ถึงกับมีคำวิจารณ์เป็นภาษาสวีดิชโดยหนังสือพิมพ์ชั้นนำ ๓ ฉบับ หากนั่นเป็นช่วงฤดูร้อน ที่ฝรั่งเศสใหญ่ไปตากอากาศกัน ถ้าไปเล่นในช่วงฤดูหนาวคงมีคำวิจารณ์มากกว่านี้ โดยอาจรวมถึงวิทย์และโทรทัศน์ด้วยก็ได้

ดังได้กล่าวแล้วว่าละครผิดกับวรรณศิลป์อื่น เพราะนอกจากบทแล้วจำเป็นต้องมีองค์ประกอบอื่นๆ อีกด้วยจึงจะสมบูรณ์ ที่น่ายินดียิ่งก็ตรงที่เรื่องนี้ นอกจากคำรณแต่งได้ดีแล้ว ยังมีผู้กำกับ ผู้เล่น ที่แสดงออกได้อย่างมีคุณภาพอันควรแก่ค่ายก่อง โดยข้าพเจ้าได้ตามไปดูไปชมการแสดงละครเรื่องนี้ทั้งที่ในประเทศและประเทศอื่นๆ อีกถึงสามประเทศ ประเทศหลายรอบ แต่ไม่รู้สึغبื่อเอาเลย หากได้รับความประทับใจแปลกออกไปแทบทุกรอบ ทั้งยังสังเกตคนดู ก็เห็นได้ว่าหลายคนร้องไห้ และหัวเราะไปตามบทนั้นๆ อีกด้วย แม้คนที่ไม่เข้าใจภาษาไทยถ้าตั้งใจดูก็ได้รับความประทับใจ โดยเราได้มีคำแปลบทละครเรื่องนี้ออกเป็นภาษาอังกฤษเป็นอย่างดี ออกมานอกเหนือภาคภาษาไทยด้วยแล้ว

ทั้งนี้แสดงว่าละครพูดของเราซึ่งชบเซามาเนาน เห็นที่จะฟื้นขึ้นได้อีกแล้ว กระมัง และที่น่าสังเกตก็ตรงที่ละครพูดแบบนี้เราเอาอย่างฝรั่งมาแต่ปลายสมัยรัชกาลที่ ๕ โดยเนื้อเรื่องก็มักแปลหรือแปลงมาจากต่างประเทศ แม้ในยุคปัจจุบันจึงหวังว่า ละครไทยสมัยต่อแต่นี้ไปจะมีเรื่องไทยๆ ของเราเอง ที่แสดงออกทางจินตนาการและนฤมิตรกรรมที่มีเอกลักษณ์ของเรา ซึ่งไม่น้อยหน้าไปกว่าละครคุณภาพของโลกตะวันตก เมื่อเรามาเริ่มดีที่เรื่อง คือผู้ก่อวิวัฒน์ ต่อแต่นี้ไปเราคงก่อวิวัฒน์วรรณศิลป์ทางละครและอื่นๆ ให้เป็นความงาม ควบคู่ไปกับการก่อวิวัฒน์วัฒนธรรมและการเมือง ให้ความงามเนื่องด้วยความดีและความจริง อันเป็นสิ่งประเสริฐสุดสำหรับมนุษยชาติ โดยที่ถ้าเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองเนื่องด้วยศิลปวัฒนธรรมอย่างมีกำพืดเดิมของเราเอง และแสดงออกได้อย่างสากล ที่เข้าถึงองค์คุณทั้งสามดังกล่าวมาแล้ว การขึ้นศตวรรษหน้าในทางสากลของไทยเรา ซึ่งมีขึ้นใกล้ๆ กับชาติกาลครบศตวรรษของท่านผู้ก่อวิวัฒน์ในละครเรื่องนี้ คงเป็นนิมิตหมายที่สำคัญยิ่งสำหรับเราชาวสยามทุกๆ คน ไม่ว่าเราคนนั้นจะมีเชื้อชาติไทยหรือไม่ก็ตาม

ส. ศิวรักษ์

ส. ศิวรักษ์

๒๗ กันยายน ๒๕๔๒

คำนำพิมพ์ครั้งที่สาม

ทุกวันนี้ การบันทึกเรื่องราวของประวัติศาสตร์ชาติไทยเราเพื่อบอกต่อคนรุ่นหลังเป็นไปในรูปใดบ้าง บางคนกล่าวถึงลายลักษณ์อักษรคร่ำคร่าที่ถูกบันทึกอยู่ในห้องสมุดและพิพิธภัณฑ์ บางคนอ้างถึงตัวหนังสือที่ตายไปแล้วในตำราเรียนที่มีอายุการใช้งานสั้น ทั้งๆที่การให้ความรู้ด้านประวัติศาสตร์อันแท้จริงมีนัยจะหมายถึงเพียงแต่การบันทึกช่วงเวลาเพื่อบอกเล่าเท่านั้น แต่หมายถึงการแสดงออกซึ่งรากฐานแห่งการเติบโตของบุคคล เหล่าชน เชื้อชาติ ที่เคยปรากฏอยู่อย่างมีชีวิตและลมหายใจอีกด้วย

๗ มีนาคม พุทธศักราช ๒๕๔๒ หลังละครเวทีเรื่อง *คือผู้ก่อวินาศกรรม* ๒๕๓๕ คลี่ม่านปิดลงไป ภาพสะท้อนอันชัดเจนนึ่งจากเสียงตอบสนองของผู้ชมส่วนใหญ่ที่เกิดความตื่นตัวในการที่จะศึกษาประวัติศาสตร์ไทยอย่างลึกซึ้งและเข้มข้นขึ้น บอกอะไรได้บ้าง ยืนยันได้ว่าสื่อละครเวทีร่วมสมัยคือวิธีหนึ่งของการสร้างสรรค์ภาพลักษณ์ของวัฒนธรรมแห่งชาติอย่างมีชีวิต.... นั่นเป็นส่วนหนึ่ง แต่สิ่งที่เราค้นพบคือภาวะความตื่นตระหนกต่อภาพที่ปรากฏบนเวทีละคร ความซาบซึ้งต่อบทละครที่ได้บันทึกเรื่องราวอันเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตคนไทยโดยตรงได้สร้างกระแสสำนึกที่ยิ่งใหญ่ต่อกลุ่มผู้ชมคนไทยที่ได้มีโอกาสมาชม หลายคนกล่าวว่าไม่มีวันที่จะมีบทละครต่างประเทศใดเทียบได้ สำหรับเราในฐานะคนทำละคร เกิดการตั้งคำถามขึ้นมาว่า บางทีสังคมไทยคงให้ความสำคัญต่อประวัติศาสตร์ไทยน้อยเกินไป หรือหากมองในอีกด้านหนึ่งละครเวทีไทยก็ให้ความสำคัญต่อรากฐานแห่งความเป็นเชื้อชาติไทยน้อยเกินไป เรามีได้บันทึกความเป็นตัวเราให้เกิดเป็นประวัติศาสตร์บนเวทีละครมานานเท่าไรแล้ว จนเรารู้สึกไปว่าการแสวงหา ค้นคว้า และสร้างสรรค์ตัวละครที่มีลมหายใจอันเป็นคนไทยไปตกหล่นที่ไหนในกาลเวลาที่ผ่านมา

การกลับมาเปิดการแสดงอีกครั้งของบทละครเวทีเรื่อง *คือผู้ก่อวินาศกรรม* ในครั้งที่ ๔ ที่ยังคงได้รับการตอบรับจากผู้ชมอย่างงดงาม น่าที่จะเป็นเครื่องยืนยันว่าผลงานภาพของสื่อละครเวทีมีความหมายและมีความสำคัญเพียงใดต่อสังคมไทย โดยเฉพาะเมื่อสื่อละครนั้นๆ ได้แสดงตนและสำนึกอย่างแจ่มชัดที่พร้อมจะเข้าไปตอบสนองต่อรากเหง้าแห่งวิถีชีวิตที่ถือกำเนิด เป็นมา และดำรงอยู่ของคนในสังคมอย่าง

แท้จริง

ในนามของพระจันทร์เสี้ยวการละคร ขอขอบคุณต่อครุฑารณ คุณะติลก เจ้าของบทประพันธ์เรื่องนี้ที่สอนให้เราได้เข้าใจ มั่นใจในทิศทางที่ผ่านมา และรู้จัก กับเนื้อในของชีวิตที่มากไปกว่าละครเวที ให้โอกาสพวกเราได้สร้างสรรค์บทละคร เรื่องนี้อย่างอิสระ เพื่อให้ทุกตัวอักษรที่ปรากฏอยู่ในบทละครของครูได้ถ่ายทอด ออกมาเป็นบันทึกประวัติศาสตร์ที่มีลมหายใจ และเราไม่คิดว่าบทละครเรื่องนี้ จะจบลงหลังจากคลี่ม่านปิดฉากไปเท่านั้น เพราะอันที่จริงแล้วบทละคร คือผู้วิวัฒน์ ๒๕๗๕ เรื่องนี้ถือได้ว่าเป็นสาธารณะ มิได้หมายเพียงว่าเป็นของคนใด หรือกลุ่ม คนใด หากในอนาคตจะมีการแสดงอันปรากฏในรูปลักษณะใหม่โดยใครก็ตามที่สนใจ และเล็งเห็นคุณค่าต่อการเผยแพร่ เราพร้อมจะสนับสนุนสร้างสรรค์ในวาระที่จัก เกิดขึ้นต่อไปข้างหน้า ทั้งในฐานะผู้สนใจในศิลปะการละคร และในฐานะมนุษย์ ผู้ปรารถนาดีต่อสังคมร่วมกัน

นิมิตร พิพิธกุล

(นิมิตร พิพิธกุล)

มิถุนายน ๒๕๔๒

คำนำพิมพ์ครั้งที่สอง

คือผู้อภิวัฒน์ ย้อนกลับมาแสดงอีกครั้งหนึ่ง หลังจาก ๘ ปีที่แล้ว คำถามหลายคำถามในละครเรื่องนี้ ยังแสวงหาคำตอบจนกระทั่งวันนี้

คำเตือนบางประโยค

น้อง.... ตุลา....ตุลาคมอีกแล้ว

พี่..... มันผ่านไปแล้ว....

น้อง.... ไม่....มันกลับมาอีกครั้ง

ได้รับการตอบรับด้วยกระสุนปืนกึ่งกึ่งและศพเคลื่อนไหวบนราชดำเนิน เมื่อเดือนพฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๓๕ จนกระทั่งปัจจุบัน ในปีที่กระแสเลือกตั้งกำลังแรง หลายๆคนคิดที่จะไม่ออกไปหย่อนบัตรเลือกตั้ง หลายๆ คนคิดว่าคงจะออกไปกาบัตรทำให้เป็นบัตรเสีย เพื่อประท้วงการเลือกตั้ง หลายๆ คนกำลังเบื่อหน่ายพรรคการเมือง นักวิชาการกำลังโหมกระแสปฏิรูปการเมือง

เมื่อ ๘ ปีก่อน ตัวละครในเรื่องพูดว่า

“จงพิทักษ์เจตนารมณ์ประชาธิปไตยสมบูรณ์แบบของวีรชน ๑๔ ตุลาคม”

คือผู้อภิวัฒน์ เป็นละครเชิงประวัติศาสตร์ที่ทาบทับอยู่กับปัจจุบัน จากการอภิวัฒน์ ๒๔๗๕ จนถึง ๒๕๓๕ ดุยาวนาน แต่ก็สั้นนักเมื่อคำนึงถึงพัฒนาการทางการเมือง คำถามหลายคำถามยังคงไร้คำตอบ บางที่การตั้งคำถามว่า “...คืออะไร” คงจะต้องเปลี่ยนไปว่า “...มันอยู่ที่ใด” เพื่อที่เราจะได้ยุติการตีฝีปาก... และเริ่มออกเดินทางเพื่อไปสู่จุดหมายปลายทาง

คำรณ คุณะติลก

๒๕ มิถุนายน ๒๕๓๘

คำนำพิมพ์ครั้งที่หนึ่ง

หลังจาก คือผู้อภิวัฒน์ ออกแสดงครั้งแรกเมื่อวันที่ ๒๗ มิถุนายน ๓, ๔, ๕ และ ๑๐, ๑๑, ๑๒ กรกฎาคม ๒๕๓๐ ณ หอศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ในครั้งนั้น สภานักศึกษามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ร่วมกับ มูลนิธิปรีดี พนมยงค์ เป็นผู้จัดขึ้น โดยมีจุดประสงค์ว่า ไม่เพียงแต่เหตุผลที่ว่าเพราะท่าน อ.ปรีดี พนมยงค์ เป็นผู้ประศาสน์การเท่านั้น หากจุดประสงค์ที่แท้จริงของการจัดละครในครั้งนี้ต้องการที่จะนำเสนออุดมการณ์ของท่านที่มีเจตนাবริสุทธ์ที่จะเปลี่ยนแปลงโครงสร้างสังคมไทยให้ดีขึ้น ในวิถีทางต่างๆ โดยหวังที่จะสื่อสารผ่านรูปแบบการละครเพื่อเป็นการตั้งคำถามว่า อุดมการณ์เหล่านี้จะได้รับการตอบชานเช่นไร จากสังคมและชนรุ่นใหม่ของสังคมไทย

และวัตถุประสงค์อีกประการหนึ่งในการจัดทำละครคือ เราหวังที่จะหารายได้เพื่อร่วมสมทบทุนในการก่อสร้าง “สถาบันปรีดี พนมยงค์”

ชาญวิทย์ เกษตรศิริ เขียนถึง คือผู้อั้วฒน์ ไ่วโน นสพ. มติชนรายวัน ฉบับวันเสาร์ที่ ๒๗ มิถุนายน ๒๕๓๐ ว่า “.....แต่ดร์มลตค...ผมแะไปที่หอประชุมเล็กที่ธรรมศาสตร์ ค่ำรณ คุณะดิลกและนักศึกษากลุ่มหนึ่งกำลังซ้อมละครกันอย่างชะม้กเข้มนั”

ครับ เขากำลังทำละครเรื่อง คือผู้ก่อวินาศกรรม ซึ่งจะเป็น Epic Theatre และ
ก็จะเป็นชีวประวัติของรัฐบุรุษอาวุโสประวัติ พนมยงค์

“Epic Theatre เป็นละครเล่นให้คนดูรู้ว่าเล่นเรื่องใคร เราไม่ต้องการสร้าง
 ดับเบิลอีลิทชั้น” คำรณ (ผู้กำกับฯ ละครยุคก่อนและหลัง ๑๔ ตุลาคม ๒๕๑๖)
 สาขายายให้ฟังอย่างเคร่งเครียด

เขาว่าละครก็เป็น “อีลู่ชั้น” หรือภาพหลอนชั้นหนึ่งแล้ว และถ้าไม่ระวังก็
จะสร้างภาพหลอน ๒ ชั้นให้คนดู (ปวดหัว)

“อันนี้ผมเอามาจากหลักของ *Antoin Artaud* อาร์โตต์นี่ เป็นนักละครรุ่นใหม่ของฝรั่งเศส (แต่ก็ตายไปแล้วสัก ๒๐ ปีได้)”

“แล้วที่เลือกชีวประวัติของท่านปรีดีนี่ ก็อยากจะทดลองงานสัก ๓ อย่าง”
คำณประชาสัมพันธ์ต่อ

“คือละครชีวประวัติมันยาก ยากเรื่องข้อมูลและความถูกต้อง แล้วข้อเขียนของอาจารย์ปรีดีเองรวมทั้งข้อเขียนของคนอื่นๆ เกี่ยวกับท่าน ก็มักจะเป็นวิชาการมาก ๆ”

“ผมไม่ค่อยกล้าใส่ไข่ในขัน” แต่ก็สร้างให้ *ดรามาทิก* ดึงเครียดเพื่อดึงคนดู ใช้แทนความสนุกสนานแบบธรรมดาๆ”

“อีกอย่าง ก็อยากจะฝึกนักแสดงละครรุ่นใหม่เอาเป็นกลุ่มเลย คัดเฉพาะนักศึกษาปี ๒ หมด ไม่เคยแสดงมาก่อน ชาย ๖ หญิง ๖ ดูซิว่าเขาจะมีพลังใหม่บนเวที ฝึกมาหลายอาทิตย์ ทำท่าว่าสักครึ่งหนึ่งมีแววเป็นนักแสดงได้”

“แล้วประเด็นสุดท้าย ที่เลือกรูปแบบละครนี้ เอาชีวิตอาจารย์ปรีดีมาทำก็เพราะเห็นว่าท่านสมณะ เรียบง่าย แต่พุ่งเข้าชนปัญหา”

“รูปแบบละครของเราก็จะสมณะ มีแสง มีเสียงแต่ไม่มีฉาก เพลงประกอบเป็นเพลงวรรณศาสตร์บ้าง เพลงชาติฝรั่งเศสบ้าง เพลงของต้นกล้า (ยุคหลัง ๑๔ ตุลาโน้น) แถมด้วยแอ่งแดร์นาซีของนัล”

“เราไม่ชอบที่จะให้ละครเป็นตัวเล็งปัญหา ต้องพูดถึงความขัดแย้งของมนุษย์ ไม่งั้นละครก็ไม่มีพลังดึงดูด” คำณกล่าวเป็นประโยคสุดท้ายต่อผู้แฉ เวียนมาดูการฝึกซ้อมของเขา

รับ ใครที่สนใจศิลปวัฒนธรรมการละครของ “คนรุ่นใหม่” ยุคก่อนและหลัง ๑๔ ตุลาคม ๒๕๑๖ คงจะคุ้นเคยกับชื่อของ คำณ คุณะดิסק และ “กลุ่มพระจันทร์

เสี้ยว" พอสสมควร

คำณเรียนจิตวิทยาที่ธรรมศาสตร์อยู่ ๗ ปี (กว่าจะจบ) แล้วก็หันไปเอาดีทางละคร

เขาเคยเล่นเป็น "บีฟ" ลูกชายคนโตของ "อวสานเซลล์แมน" ของ อาจารย์ มัทนี รัตน์ เล่นโรงเดียวกันกับนักก่อกบฏ หนังสือดัง (เงินหลายสิบล้าน) ยุทธนา มุกดาสนิท ที่เล่นเป็น "เบอร์นาร์ด" ในเรื่องนั้นนั่นแหละ

เมื่อเรียนจบ คำณขึ้นไปเป็นอาจารย์สอนหนังสืออยู่ที่มหาวิทยาลัย เชียงใหม่ และก็ทดลองทำละครหลายเรื่องในยุคนั้น เช่น "ชุดชนบทหมายเลข ๑-๒-๓"

เรียกได้ว่าเป็นชุดเลยเกี่ยวกับปัญหาชนบทและเมืองที่เป็นหัวข้อแสนจะฮิตของยุคสมัย วิ่งขึ้นลงแสดงระหว่างกรุงเทพฯ-เชียงใหม่

ในชุดหมายเลข ๓ เขาได้ บรูซ แกสตัน มานั่งตีระนาดให้ เพราะใช้รูปแบบของลิเกมาทำละคร

คำณและ "กลุ่มพระจันทร์เสี้ยว" พร้อมทั้งเพื่อนและลูกศิษย์ลูกหาเซ็นละครออกมา ๓ เรื่องติดๆ กันในช่วงปี ๒๕๑๘-๒๕๑๙

หลายคนที่เป็นนักดูละครก็คงจำ "แม่" ของ แมกซิม กอร์กี้ ที่ลงโรงที่มหาวิทยาลัยศิลปากรได้ หรืออย่าง "ก่อนอรุณจะรุ่ง" ที่โรงละครแห่งชาติ

แล้วก็ "นี่แหละโลก" ที่แปลงมาจากบทละครของ เบอร์โกล เบรคซ์ ที่หอศิลป์ พระศรี เรื่องนี้อาจารย์เจตนา นาควัชระ นักวิจารณ์ฝีปากคมว่าไว้ว่า "เป็นแบบฉบับของละครเบรคซ์ที่ดีเยี่ยม"

คำณหายไปจากวงการละคร ๑๐ ปีพอดี ไปเปิดร้านอาหารไทยแถวปิกาล ในปารีส (ซึ่งเจ๊งไปแล้ว) แล้วก็ไปแสวงหารูปแบบละครใหม่ๆ

Epic Theatre และ คือผู้อั้วฒน์ ปรีดี พนมยงค์ของเขา “จะไม่เลียงปัญหาจะพูดถึงความขัดแย้งของมนุษย์ แล้วก็มีพลังดึงดูดคนดูหรือไม่”

ภายหลังจากละคร คือผู้อั้วฒน์ ออกแสดงที่หอศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์เสร็จสิ้นลง โดยได้รับความสำเร็จอย่างเกินความคาดหมาย

สามเดือนหลังจากนั้น คือผู้อั้วฒน์ ก็กลับมาแสดง ณ หอศิลป์ พีระศรี ก่อนที่จะออกเดินทางไปแสดงที่มหาวิทยาลัยเชียงใหม่และมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตสงขลาและปัตตานีต่อไป

สำนักพิมพ์ป๊อปปูล่า มีความภาคภูมิใจยิ่งที่ได้รับเกียรติเป็นผู้บันทึกเรื่องราวของละครเรื่องนี้ไว้

ชัยสิทธิ์ ธิดิสุทธิ

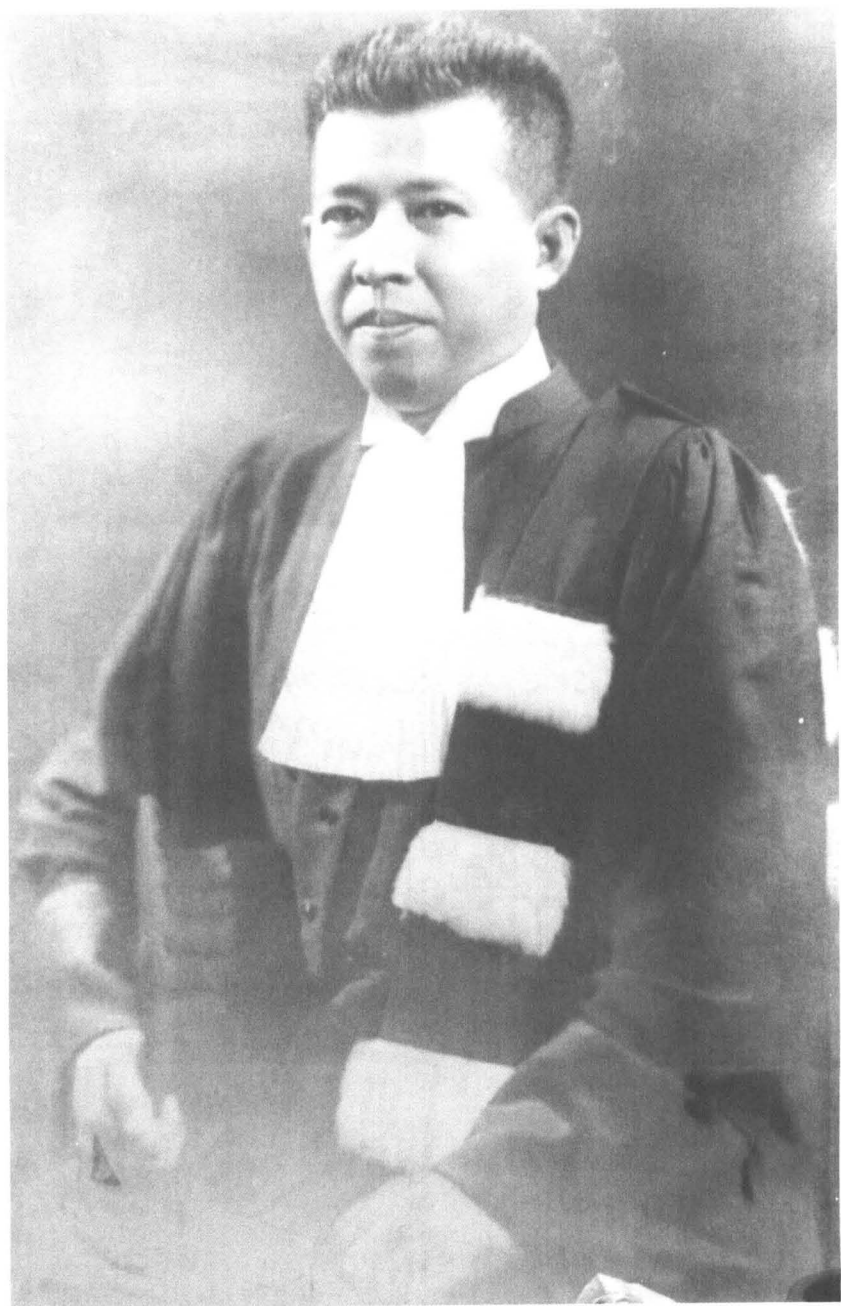
พฤษภาคม ๒๕๔๐

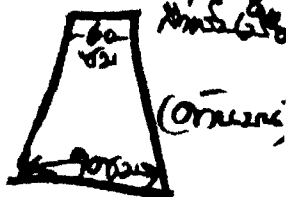
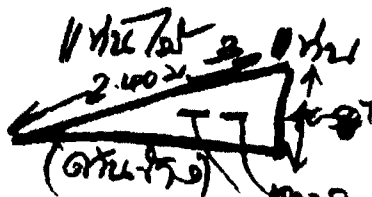
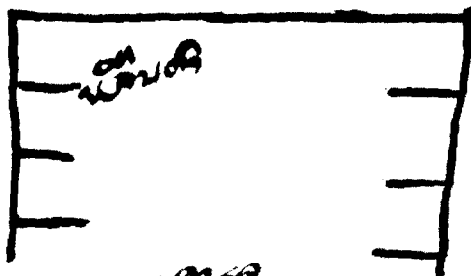
สารบัญ

คือผู้อั้วฒน์ ๒๔๗๕	๑
ฉกในประเทศสยาม	๗
ฉกแม่พลอย	๑๓
ฉกประชุมสภา	๑๘
ฉกปีศาจ	๒๗
ฉกความซุลมุน	๓๐
ฉกประชุมของพหลและพินูล	๓๖
ฉกประชุม	๔๐
ฉกแม่พลอย	๕๓
ฉกเรือ	๕๖
ฉกประกาศจับ	๕๖
ฉกพุนศุข... ความรัก	๕๘
ฉกรรืรืข่าวสาร	๕๙
ฉก ๑๔ ตุลา และ ๖ ตุลา	๖๑
ฉกนาฬิกา	๖๖
ฉกเขียนหนังสือ	๖๗

ภาคผนวก

คำรณ คุณะติลล	๗๑
พระจันทร์เสี้ยวการละคร	๗๓
คือผู้อั้วฒน์ วาระแรก	๘๑
คือผู้อั้วฒน์ วาระต่อมา	๘๘
คือผู้อั้วฒน์ ๒๔๗๕	๙๐
คือผู้อั้วฒน์ สัญจรทวีปยุโรป	๙๕
แหล่งค้นคว้าเพิ่มเติม	๑๐๔

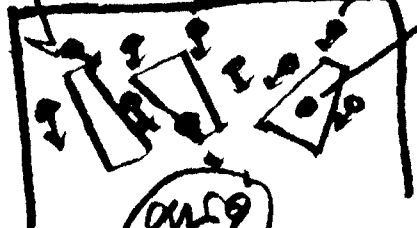
အောက်
 နံရံတစ်ခုမှာ 10x5 ပေ
 နံရံတစ်ခု 3 ပေ/စတုရန်းပေ 3000
 စတုရန်းပေ = 10x5

အောက်
 အောက်
 အောက်

အောက်
 အောက်
 အောက်

အောက်
 အောက်
 အောက်

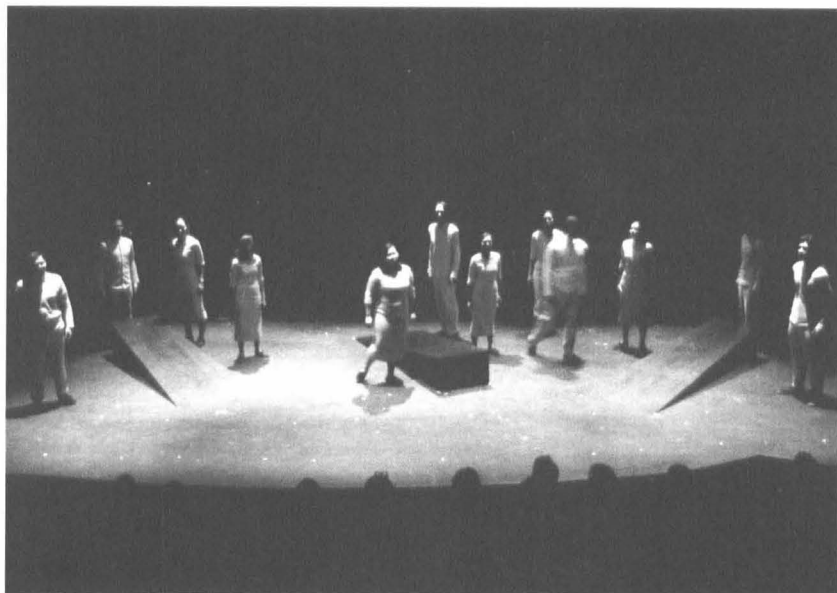
အောက်
 အောက်
 အောက်

အောက်
 အောက်
 အောက်

အောက်
 အောက်
 အောက်

คือผู้อั้ววัฒน์ ๒๔๗๕

(นักแสดงเดินเข้าพร้อมกัน ฮัมและร้องเพลง)

เพลง “คนทำทาง”

ประวัติศาสตร์อาจมีในหลายด้าน
แต่คนที่ทำงานไม่เคยจะเอ่ยออกนาม
คนที่แบกหามลุยน้ำลุยโคลน คนที่สรรสร้าง
จากป่าเป็นเมือง รุ่งเรืองดังเพียงเวียงวัง
ด้วยเลือดด้วยเนื้อของคนทำทาง
ถางทางตั้งต้นให้คนต่อไป

(นักแสดงคนหนึ่งเป็นคนเล่าเรื่อง)

คนเล่าเรื่อง

...กาลครั้งหนึ่งมีเด็กเล็กคนหนึ่งขาดทั้งพ่อและแม่ นั่งอยู่คนเดียวบนโขดหินใหญ่ของภูเขาสูง ในท่ามกลางความมืดมนนอนหลับวันแล้ววันเล่า เขาเฝ้ารอคอยแสงสว่างของกลางวันที่จะมาเยือน แต่ความมืดมิดยอมถดถอยให้เวลากลางวันผ่านเข้ามาได้ โลกทั้งโลกจึงมีดมิตทั้งวันทั้งคืน

...วันหนึ่งเขาจึงไผ่บินขึ้นสู่ท้องฟ้ามุ่งตรงไปยังดวงอาทิตย์ด้วยความหวังที่จะนำแสงอาทิตย์มาจัดความมืดให้กลางวันกลับคืนมาอีกครั้งหนึ่ง แต่เมื่อไปถึง ดวงอาทิตย์ก็กลับกลายเป็นเพียงดอกทานตะวันที่เหี่ยวแห้งหงิกงอ เขาจึงไผ่บินไปหาดวงจันทร์ แต่เมื่อเข้าไปใกล้ๆ กลับพบว่ามันเป็นเพียงแสงสะท้อนจากกระป๋องโลหะเก่าๆ เขาจึงผลจากดวงจันทร์ไปหาหมีดาว เมื่อเข้าไปถึงมันเป็นเพียงแค่ดวงตาของแมลงที่ถูกกลัดปีกติดอยู่บนผืนฟ้า เด็กน้อยจึงต้องกลับมาสู่พื้นโลกอีกครั้งหนึ่ง เมื่อมาถึงก็พบว่าโลกกลับกลายเป็นกองขยะที่ปก

คลุ้มด้วยความมืดมิดตลอดกาล มีแต่เพียงประกายของหิ่งห้อย
ส่องแสงวับแวม ซึ่งไม่เพียงพอที่จะขจัดความมืดดำให้หมดไป

...ทุกวันนี้ เด็กน้อยคนนั้นยังนั่งอยู่คนเดียวโดดเดี่ยวในความ
เงียบท่ามกลางความมืด บางครั้งแหงนหน้าดูท้องฟ้า บางครั้ง
ก้มหน้าดูดิน

บรรยาย ๑ ในบรรดานักเรียนไทยที่ศึกษาในประเทศฝรั่งเศส ระหว่างปี พ.ศ.
๒๔๖๓-๒๔๗๐ ปรีดี พนมยงค์ เป็นนักเรียนกฎหมายที่หลักแหลม
และเป็นที่ยกย่องของเพื่อนนักเรียน จนได้รับสมญานามว่า
“อาจารย์”

บรรยาย ๒ และในช่วงนี้เอง ได้จัดตั้งสมาคมยุวเคราะห์สมาคม ซึ่งเป็น
กลุ่มของนักเรียนไทยในฝรั่งเศสและสวิสเซอร์แลนด์ ปรีดี
ได้รับเลือกเป็นเลขาธิการสมาคมเป็นคนแรก

บรรยาย ๓ ได้รับเลือกเป็นสภานายกติดต่อกันสองสมัย และที่นี้เองปรีดี
ได้พบ กับประยูร ภมรมนตรี

ประยูร ผมพบกับคุณปรีดี เมื่อครั้งเป็นสภานายกครั้งแรก เราต่าง
สนิทสนมกันมากยิ่งขึ้น ได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน
หลายด้าน เราต่างเห็นพ้องต้องกันว่า สภาพการณ์ของสยาม
นั้นจำเป็นจะต้องได้รับการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง เพื่อแก้ไข
ภาวะเศรษฐกิจและความอยุติธรรมของสังคม

ต่อมาได้เกิดเรื่องขึ้น คุณปรีดีได้มีข้อโต้แย้งกับพระองค์เจ้า
จรัญศักดิ์ กฤดากร

จรัญศักดิ์ ปรีดี แก่กำลังเปลี่ยนสมาคมนักเรียนเป็นสหภาพแรงงานหรือ
อย่างไร

ญ ๑ นี้นะหรือนายปรีดี

ญ ๒ สามัญชน

ญ ๓ ลูกชานา

ญ ๔ เทียวได้ไปคบกับพวกญวน บอลเชวิค

ญ ๕ คิดร้ายต่อในหลวง

พร้อม เดี่ยวเถอะ ระวังหัวขาดเจ็ดชั่วโคตร

จรูญศักดิ์ ขอเดชะใต้ฝ่าละอองธุลีพระบาทฯ ปรีดีเป็นหัวหน้านักเรียน
 ก่อวณก่อการขัดคำสั่งทูต เป็นหัวหน้าสหบาลของนักเรียนไทย
 เป็นผู้ฝึกฝึในประชาธิปไตยเห็นจะเป็นภัยต่อราชบัลลังก์

ประยูร ผมกับคุณปรีดี เราต่างเป็นเพื่อนน้ำมิตรกัน เราต่างให้สัตย์
 ต่อกันในการที่จะดำเนินการเปลี่ยนแปลงการปกครองของสยาม

คำรณ คุณะดิลกและพระจันทร์เสี้ยวการละคร (๕)

และการเปลี่ยนแปลงครั้งนี้ทำได้โดยการอภิวัฒน์เท่านั้น

นอกจากนี้ ร.ท. แปลก ขีตตะสังคะ นักเรียนนายร้อยโรงเรียนทหารปืนใหญ่ได้เข้ามาร่วมด้วยแล้ว

แปลก

ข้าพเจ้าเป็นนายทหาร เป็นทหารโดยอาชีพ ในบรรดาทหารทั้งหลายไม่มีใครทนได้กับสภาพการเล่นพรรคเล่นพวก ฝ่ายเจ้าซึ่งดำรงตำแหน่งเป็นผู้บังคับบัญชาหลายคนไม่มีความสามารถเพียงพอ ประสิทธิภาพของกองทัพลดต่ำลงทุกที ข้าพเจ้าต้องการที่จะสร้างกองทัพให้เป็นเสาหลักประชาธิปไตย ความเจ็บปวดและความอับอายของ ร.ศ. ๑๓๐ ยังฝังอยู่ในหัวใจของทหารที่รักความเป็นธรรมทุกคน คุณปรีดีนี้แหละ คือความหวังของประชาธิปไตย เขาเป็นมันสมองและพวกเราทหารจะเป็นกำลังเองในการพลิกแผ่นดิน

เพลง La Marseillaise (เพลงชาติฝรั่งเศส)

*Allons, enfants de la Patrie,
Le jour de gloire est arrivé
Contre nous, de la tyrannie
L'étendard sanglant est levé; (Bis)
Entendez-vous, dans les campagnes,
Mugir ces féroces soldats?
Ils viennent jusque dans nos bras
égorgé nos fils et, nos compagnes
(Refrain) Aux armes citoyens!
Formez vos bataillons;
Marchons, marchons!
Qu'un sang impur abreuve nos sillons.*

ปรีดี (พูดซ้อน)

ประเทศฝรั่งเศสเป็นดินแดนแห่งเสรีภาพ ภราดรภาพ และความเสมอภาค เมื่อข้าพเจ้ามองไปรอบๆ เห็นตึกรามบ้านช่อง อันสง่างามของกรุงปารีส ข้าพเจ้าก็อดนึกถึงกรุงสยามของเรา เสียมิได้ ทศนิยมภาพอันเต็มไปด้วยเนินเขาของที่นี่ ทำให้นึกย้อนไปถึงชนบทสยามที่เต็มไปด้วยผืนนาอันราบเรียบ ป่าไม้อันอุดม และชาวนาที่ยากจนข้นแค้น ข้าพเจ้าเติบโตมาท่ามกลาง พวกชาวนา จึงเข้าใจในความยากจนของพวกเขา พวกเขาต้อง ผจญกับภัยธรรมชาติ โรคพืช ฝนแล้ง น้ำท่วม ความป่วยไข้จน ทำงานไม่ได้ ถูกขโมยวัวควาย ตกเป็นหนี้สินจนถูกเจ้าของที่ดิน ยึดเอาทรัพย์สิน ที่ดิน แม้แต่ข้าวที่เก็บไว้กิน ไว้ปลูกก็ไม่เหลือ ติดอยู่จน ราชการทำอะไรบ้าง นอกจากไม่ช่วยแล้วยังซ้ำเติม ชาวนายยังต้องมีภาระเสียเงินรัฐูปการ เสียอากรค่านา ถึงไม่มี เงินก็ต้องไปทำงานแทน ปีหนึ่ง ๑๕ ถึง ๓๐ วัน ผู้มีอำนาจ ปกครองแผ่นดินบางคนพูดว่า ชาวนาคือกระดูกสันหลังของชาติ แต่มันผุร่อนรอวันที่จะหักโครมลงมา

(เปลี่ยนฉากเตรียมเข้าฉากต่อไปในประเทศไทยสยาม)

บรรยาย ๑ ปรีดีกลับมายังประเทศไทยเมื่อปี พ.ศ. ๒๔๗๐ ต่อมาได้ดำรงตำแหน่งผู้พิพากษา เลขานุการกรมร่างกฎหมาย และเป็นผู้สอนกฎหมายการปกครอง ซึ่งได้แพร่ขยายความคิดเกี่ยวกับรัฐประชาธิปไตย การจัดตั้งคณะราษฎรสายพลเรือนขยายตัวอย่างรวดเร็วและรวดเร็ว

บรรยาย ๒ เมื่อประยูร ภมรมนตรี กลับมายังประเทศไทย เริ่มมีการสร้างความสัมพันธ์กับนายทหารชั้นผู้ใหญ่ จนในที่สุดคณะราษฎรสายทหารก็ได้จมีนสรุทธิ พระยาพหลพลพยุหเสนา พระยาทรงสุรเดช พระยาฤทธิอัคเนย์ และพระประศาสน์พิทยายุทธ เข้ามาร่วมด้วย

กลุ่มคน กู เต ต้า

ปรีดี ทางเดียวเท่านั้น ต้องยึดอำนาจโดยฉับพลัน

ประยูร เราต้องรีบ ข้าเริ่มแพร่ออกไปแล้ว

ปรีดี ท่านเจ้าคุณ....

พหล ทางฝ่ายทหารพร้อมแล้ว

พิบูล ในหลวงจะเสด็จแปรพระราชฐานราวๆ วันที่ ๒๔ มิถุนาฯ

ทรง ก็เอาวันนั้นเลย

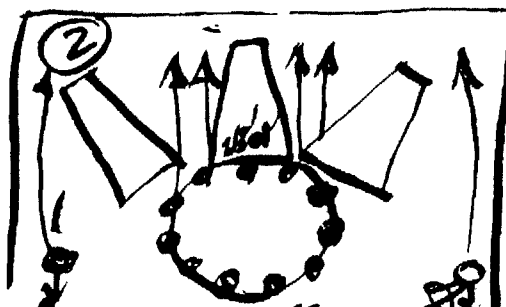
ปรีดี ...ซู้...เงียบ

(ทุกคนนั่งฟังเสียงในความเงียบชั่วขณะ)

[illegible]

၂၀၁၆ ခုနှစ် = ၁၁/၁၁/၁၆
 ၁၁/၁၆/၁၆
 ၁၁/၁၆/၁၆
 ၁၁/၁၆/၁၆
 ၁၁/၁၆/၁၆

7uz2 con ²¹²⁰⁹ ~~unsonnig~~ ^{us} ~~Whidson~~ ^{Whidson}
45 57 87.

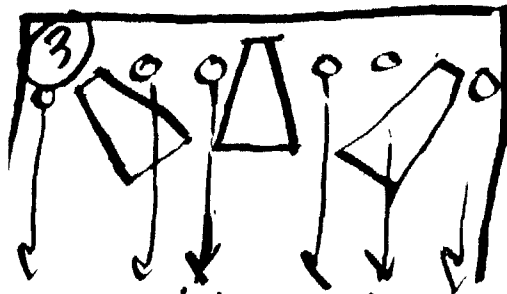

② $\frac{1}{2}$ v. l. m. s. l. d.
horizontalis = m. l. d.
Sindoren q. m. l. d.

၂၀၁၈ ခုနှစ် မတ်လ ၁ ရက်နေ့

[Handwritten signature]

၂၀၀၈ ခုနှစ်
မတ်လ ၅ ရက်နေ့
ရန်ကုန်မြို့

(Handwritten signature)

- ปรีดี** นี่เป็นร่างรัฐธรรมนูญตามที่มอบหมายให้ผมจัดร่างมา
- ทรง** ไม่เอา ไม่ให้มีเอกสารอะไรทั้งสิ้น ที่จะเป็นหลักฐานมัดตัวพวกเรา
- ปรีดี** แต่ผมอยากให้ศึกษาไว้ เพราะมันจะเป็นโครงสร้างของการเปลี่ยนแปลงการปกครองที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อการแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจตามที่เราเคยตกลงร่วมกันมา
- พหล** เอาละ ผมยกให้คุณหลวงเป็นคนจัดการเตรียมเกี่ยวกับคำประกาศ แถลงการณ์ เอกสารต่างๆ ทั้งหมด
- ปรีดี** ขอให้แยกย้ายกันกลับ พบกัน ๒๔ มิถุนาฯ
- บรรยาย ๑** เวลาบ่ายรุ่งของวันที่ ๒๔ มิถุนายน พุทธศักราช ๒๔๗๕
- บรรยาย ๒** ฝ่ายคณะผู้เปลี่ยนแปลงการปกครอง ได้ดำเนินการเคลื่อนย้ายกำลังทหาร
- บรรยาย ๓** กำลังส่วนหนึ่งได้แยกย้ายกันออกไปควบคุมตัวพระบรมวงศานุวงศ์
- บรรยาย ๔** กองกำลังอีกส่วนหนึ่งรวมทั้งกองพันรถรบ
- บรรยาย ๕** ได้เคลื่อนกำลังเข้ายึดพื้นที่ บริเวณพระที่นั่งอนันตสมาคมและลานพระบรมรูปทรงม้า
- บรรยาย ๖** โดยมีคณะนักเรียนโรงเรียนนายร้อยและนายทหารจากกรมกองต่างๆ
- พร้อม** มาชุมนุมกัน ณ ที่นั้น โดยไม่ทราบว่าจะอะไรจะเกิดขึ้น

(๑๐) คือผู้อภิวัฒน์ ๒๔๗๕

(คณะผู้ก่อการฯ เดินเข้าฉาก)

ประยูร คุณหลวง

ปรีดี คุณประยูร

พิบูล กองกำลังรถรบเข้าควบคุมทุกจุดไว้เรียบร้อยแล้วครับ

ทรง ทุกอย่างเป็นไปตามแผน

พิบูล นายร้อย จปร. แกวพัก

ทหาร ได้ควบคุมกรมพระนครสวรรค์วรพินิต มาไว้ที่พระที่นั่งอนันตสมาคม
เรียบร้อยแล้วครับ

ทรง แกวตรง

(พหลเดินเข้ามา)

พิบูล วันทยาวุธ

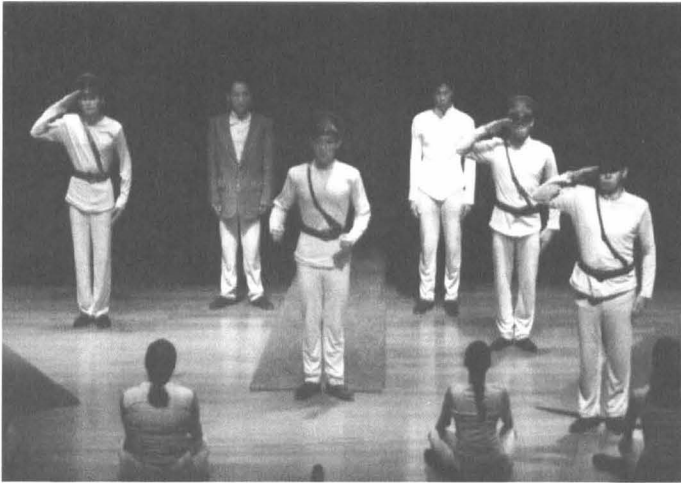
พหล พี่น้องทหารที่รักทั้งหลาย ขณะนี้เราได้ยึดอำนาจและเปลี่ยนแปลง
การปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชมาเป็นระบอบประชาธิปไตย
และต่อไปนี่คือประกาศคณะราษฎร ฉบับที่ ๑

(นักแสดงเดินลงจากเวที แจกประกาศคณะราษฎร)

เสียงนอก ราษฎรทั้งหลาย.....

(เสียงประกาศค่อยๆ จางหายไป)

(คณะนักแสดงเดินขึ้นบนเวที พระยาพหลฯ อ่านประกาศคณะราษฎรท่อนจบ)

พหล

หลักใหญ่ๆ ที่คณะราษฎรวางไว้มีอยู่ว่า

๑. จะต้องรักษาความเป็นเอกราชทั้งหลาย เช่น เอกราชในทางการเมือง ในทางศาล ในทางเศรษฐกิจของประเทศไว้ให้มั่นคง
๒. จะต้องรักษาความปลอดภัยภายในประเทศ ให้การประทุษร้ายต่อกันลดลงให้มาก
๓. จะต้องบำรุงความสุขสมบูรณ์ของราษฎรในทางเศรษฐกิจ โดยรัฐบาลใหม่จะหางานให้ราษฎรทุกคนทำ จะวางโครงการเศรษฐกิจแห่งชาติ ไม่ปล่อยให้ราษฎรอดอยาก
๔. จะต้องให้ราษฎรมีสิทธิเสมอภาคกัน ไม่ใช่พวกเจ้ามีสิทธิยิ่งกว่าราษฎรเช่นที่เป็นอยู่
๕. จะต้องให้ราษฎรได้มีเสรีภาพ มีความเป็นอิสระ เมื่อเสรีภาพไม่ขัดต่อหลัก ๔ ประการดังกล่าว
๖. ต้องให้การศึกษาย่างเต็มที่แก่ราษฎร

ราษฎรทั้งหลาย จงพร้อมใจกันช่วยคณะราษฎรให้ทำกิจอันจะคงอยู่ชั่วฟ้าดินนี้ให้สำเร็จ

(๑๒) คือผู้ก่อวินาศกรรม ๒๕๖๕

ปรีดี มีอะไรหรือเจ้าคุณทรง

ทรง มันแรงไปคุณหลวง

ปรีดี (บรรยาย) คณะราษฎรโดยพระยาพหลฯ พระยาทรงฯ พระยาฤทธิฯ ได้กราบบังคมทูลเชิญพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวให้ทรงเป็นกษัตริย์ภายใต้รัฐธรรมนูญ และพระองค์ได้ทรงตรัสมาในพระราชหัตถเลขาถึงผู้รักษาพระนครฝ่ายทหาร

เสียงนอก ข้าพเจ้าเห็นแก่ความเรียบร้อยของอาณาประชาราษฎร ไม่อยากให้เสียเลือดเสียเนื้อ กับทั้งเพื่อจัดการโดยละม่อมละไมไม่ให้ขึ้นชื่อว่าจลาจลเสียหายแก่บ้านเมือง และความจริงข้าพเจ้าก็คิดอยู่แล้วที่จะเปลี่ยนแปลงตามทำนองนี้ คือมีพระเจ้าแผ่นดินปกครองตามรัฐธรรมนูญ

ปรีดี ยังมีบางคนที่กลัวการเปลี่ยนแปลง เหมือนกลัวภูตผีปีศาจ เขาสร้างจินตนาการหลอกตัวเอง หลอกชาวบ้าน เลือดจะนองแผ่นดิน หมู่บ้านทุกบ้าน เมืองทุกเมืองจะเปลี่ยนเป็นคอมมูนปารีส เป็นโซเวียตรัสเซีย ก็โยดินจะตั้งอวดไบคอมปลาบกลางท้องสนามหลวง เลือดสีน้ำเงินจะนองแผ่นดิน

ข้าพเจ้าทำการเปลี่ยนแปลงการปกครองเพื่อแก้ไขปัญหาความเหลื่อมล้ำต่ำสูงทางเศรษฐกิจ ข้าพเจ้าไม่ต้องการเปลี่ยนแปลงการใช้อำนาจสูงสุดจากคนๆ เดียว มาเป็นของกลุ่มคนคณะใดคณะหนึ่ง ข้าพเจ้าเป็นนักกฎหมาย ข้าพเจ้าต้องการทำลายความอยุติธรรม ข้าพเจ้าไม่เคยคิดเลยที่จะทำลายมนุษย

ฉากแม่พลอย

ช้อย เร็วๆ มานี้ แม่พลอย

เพิ่ม แม่พลอยๆ เกิดเรื่องใหญ่แล้ว

พลอย อะไรกันคุณหลวง เกิดเรื่องอะไรกัน

เพิ่ม เกิดกบฏขึ้นแล้ว

พลอย ตายจริง

เพิ่ม ฉันเห็นมากับตา ทหารเต็มหน้าพระลานไปหมด แล้วนี่ยังไ้ประกาศที่เขาแจกแต่เช้า แม่พลอยอ่านเอาเองก็แล้วกัน

พลอย ไม่จริง ไม่จริง อย่าไปเชื่อ คณะราษฎรนี่นะใคร มาจากไหน

เพิ่ม ก็พวกที่เขาคิดการรวนี้อย่างไรละ ฉันรู้แต่เพียงคนสองคน

- พลอย** จะทำอย่างไรกับในหลวง จะมาเจ้าให้หมดหรือ
- เพิ่ม** ฉันเองก็ไม่รู้ ฉันว่าไม่มีใครรู้ทั้งนั้น ว่าจะเป็นอย่างไรกันต่อไป ว่าถ้าสำเร็จ เมืองไทยจะเปลี่ยนรูปการปกครองใหม่มีคอนสติตูชัน
- ช้อย** มีใครนะ
- เพิ่ม** ไม่ใช่ใคร...ฉันก็ไม่รู้จะอธิบายยังไงถูกเหมือนกัน
- พลอย** แล้วกัน คุณหลวงยังอธิบายไม่ถูก ฉันจะไปเข้าใจได้อย่างไร
- เพิ่ม** แต่ก่อนนี่ในหลวงท่านอยู่เหนือกฎหมาย แต่ต่อไปนี่เขาจะให้ในหลวงอยู่ใต้กฎหมาย
- พลอย** ก็เพื่อท่านไม่ยอมละ
- เพิ่ม** นั่นนะซี มันยุ่งกันใหญ่แน่
- พลอย** แล้วเจ้านายพระองค์อื่น
- เพิ่ม** เขาจับเอาไปขังไว้หลายพระองค์แล้ว
- พลอย** พุทโธเฮีย ทำไมถึงรุนแรงอย่างนี้
- (ฮึดเข้าฉาก)
- เพิ่ม** มันเบาไม่ได้หรอก มันต้องแรงไปตามๆกัน เราต้องระวังตัวให้ดี พ่อฮึดรู้เรื่องแล้วหรือยัง
- ฮึด** รู้แล้วครับคุณลุง ผมรู้มานานแล้วด้วยซ้ำไป

(๑๖) คือผู้อภิวัฒน์ ๒๔๗๕

- เพิ่ม** พ่อออดมาก็ดีแล้ว จะได้อธิบายให้แม่เขาฟังเรื่องคอนสติตูชัน
- ออด** เห็นจะยังไม่ต้องก็ได้ จริงไหมคุณแม่ ของอย่างนี้สอนกันครูเดียวไม่รู้เรื่อง ผมว่ารอดูเขาไปก่อนดีกว่า
- พลอย** นี่พ่ออันหายไปไหน... อันเขาอย่างนี้แหละคุณหลวง ตอนนี้หายหน้าไปเรื่อย เดี่ยวๆ ก็ไปค้างกับพวกเพื่อนนักเรียนนอกของเขา หายไปข้ามวันข้ามคืน ประชง... ประชুম... อะไรกันเนี่ย
- เพิ่ม** อ้อ
- ออด** นั่นสิ พี่อันเขาเพื่อนมาก เพื่อนใหญ่ๆ ทั้งนั้น ป่านนี้คงฉลองชัยกันเต็มที่แล้ว
- พลอย** ออด พูดอะไร แม่ไม่เข้าใจ
- เพิ่ม** พ่อออดหมายความว่า
- ออด** ครับ หมายความว่าอย่างนั้น
- เพิ่ม** ลุงก็นึกอยู่แล้วเหมือนกัน
- พลอย** คุณหลวง ตาออด นี่หมายความว่า
- เพิ่ม** นั่นแหละ ว่าพ่ออันเขามีอะไรๆ รู้เรื่องอยู่กับพวกที่คิดการคราวนี้ด้วย
- พลอย** ฉันไม่เชื่อ อันเขาสาบานกับฉันว่า เขาไม่เคยคิดอะไร ออดบอกแม่ว่าไม่จริงเดี๋ยวนี้ แม่ไม่เชื่อ
- ออด** ออดก็ไม่รู้ว่าจะพูดอย่างไรถูก ถ้าออดบอกว่าไม่จริง ออดก็ต้อง

พูดโกหกกับแม่ เพราะอึดเข้าใจว่าจริง

พลอย

ตาอึด แกรู้ใหม่ว่าแก้หาความพีแถมมากไปเสียแล้ว อึดจะล้อเล่นหรือหาความอื่นๆ แม่ไม่ว่าหรอก เพราะแม่เห็นเป็นพี่น้องกัน แต่คราวนี้อัดเล่นหนักไปเสียแล้ว ถึงกับหาว่าพีเป็นกบฏคิดร้ายต่อในหลวง มีอย่างรี พี่น้องคลานตามกันมาแท้ๆ น่าจะรักกัน นี่อึดกลับมาใส่ความพีเขาอย่างร้ายแรง แม่ไม่มีวันเชื่อว่าลูกของแม่จะเป็นกบฏได้ ถ้าอันเป็นได้ อึดก็เป็นได้เหมือนกัน เพราะเป็นพี่น้องพ่อแม่เดียวกันแท้ๆ

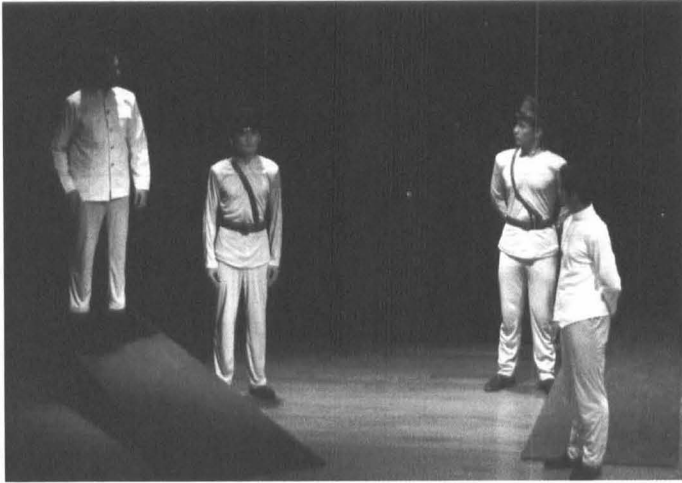
อึด

ໂ໊แม่

พลอย

อัน... (ทรุดลงไป) ...คุณหลวง ช่วยพาฉันไปห้องพระที

(นักแสดงในฉากสีแผ่นดินออกจากเวที)

ปริติ

ข้าพเจ้าไม่มีความคิดที่จะสถาปนาระบอบสาธารณรัฐ ข้าพเจ้ายังเห็นถึงความสำคัญของสถาบันกษัตริย์ที่อยู่ภายใต้รัฐธรรมนูญ ประกาศแถลงการณ์ของคณะราษฎรฉบับที่ ๑ นั้น แม้จะมีท่าที่แข็งกร้าว ก็เพราะอยู่ในช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อ ซึ่งไม่รู้ว่าการยึดอำนาจนั้นจะประสบความสำเร็จ จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องใช้ความเด็ดขาด แต่ต่อมาท่าทีของคณะราษฎรก็เป็นไปในทางปรองดองมากขึ้น การยึดอำนาจการปกครองกลายเป็นการขอพระราชทานรัฐธรรมนูญและพิธีขอพระราชทานอภัยโทษเพื่อเป็นการสมานรอยร้าวกับพระมหากษัตริย์และพระบรมวงศานุวงศ์ และยังแสดงความจริงใจมากขึ้น โดยการแต่งตั้งพระยามโนปกรณโฆษนาแห่งเข้าขึ้นเป็นหัวหน้าคณะกรรมการราษฎรหรือนายกรัฐมนตรี

(นักแสดงทุกคนออกมา เปิดฉากการประชุมสภา)

เสียงนอก

โปรดเจียบ การประชุมสภาผู้แทนราษฎรครั้งที่ ๑ เริ่มขึ้น ณ บัดนี้

พพล

คณะผู้รักษาพระนครฝ่ายทหารได้แต่งตั้งผู้แทนราษฎรจำนวน

คำรณ คุณะติลกและพระจันทร์เสี้ยวการละคร (๑๙)

๗๐ คน ตามรัฐธรรมนูญฉบับชั่วคราว เพื่อทำหน้าที่เลือกตั้ง
ประธานคณะกรรมการผู้แทนราษฎร คณะกรรมการราษฎร

ปรีดี

คณะผู้ก่อการเปลี่ยนแปลงการปกครองได้มีการปรึกษาหารือ
ร่วมกันแล้ว และขอเสนอเลือกพระยามโนปกรณ โนติชาดา เป็น
ประธานคณะกรรมการราษฎรหรือนายกรัฐมนตรี

มโน

เมื่อครั้งที่หลวงประดิษฐไพฑลย์ได้มาทาบถามข้าพเจ้าเรื่องนี่ครั้งแรก
ข้าพเจ้าได้ปฏิเสธไป แต่บัดนี้ข้าพเจ้าขอยอมรับตำแหน่งนี้
ข้าพเจ้ามีความรู้สึกยินดีและรู้สึกเป็นเกียรติยศ แต่ก็รู้สึก
หนักอกเป็นอันมาก ตั้งแต่เกิดมาไม่เคยคิดว่าจะได้รับ
ตำแหน่งเช่นนี้ แต่เมื่อมาคิดถึงประโยชน์ของคน ๑๒ ล้านคน
ข้าพเจ้าก็ควรทำและจะทำดีที่สุด และขอเสนอคณะกรรมการ
ราษฎร ๑๔ คน ปิดประชุม

บรรยาย ๑

คณะกรรมการราษฎรได้แต่งตั้งคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ
ดังต่อไปนี้ โดยมีพระยามโนปกรณโนติชาดา พระยามานวราชเสวี
พระยานิติศาสตราพิศาล พระยาปรีदानฤเบศร์ หลวงสินาดโยธา
รักษ์ และปรีดี พนมยงค์ ซึ่งมีบรรดาศักดิ์เป็นหลวงประดิษฐ์
มนูธรรมในขณะนั้น

บรรยาย ๒

ในการร่างรัฐธรรมนูญ ปรีดี พนมยงค์ ได้ขัดแย้งกับพระยามโนฯ
อย่างหนัก

ปรีดี

ข้าพเจ้าต้องการร่างรัฐธรรมนูญเป็นหลักประกันในการสงวน
สิทธิและอำนาจต่างๆ ซึ่งจะต้องเป็นของราษฎร และราษฎรเอง
เป็นผู้ใช้ ท่านเจ้าคุณต้องการจะคืนอำนาจและสิทธิของราษฎร
ที่ได้มาตามรัฐธรรมนูญฉบับชั่วคราวให้กลับไปเป็นอำนาจสิทธิ
ขาดของพระมหากษัตริย์ การลดอำนาจและสิทธิของราษฎร

(๒๐) คือผู้ก่อวินาศกรรม ๒๔๗๕

โดยการเพิ่มอภิสิทธิ์พิเศษแก่บุคคลบางจำพวก ข้าพเจ้ายอม
ไม่ได้

ชานา ๑ รัฐธรรมนูญนี้มันใครกันวะ

ชานา ๒ ก็ลูกพระยาพหล...

ชานา ๓ อ้อ...

ชานา ๔ ไล่ลูกกบฏ...

ชานา ๓ คอยดูเถอะ พวกเจ้าเขาไม่ยอมง่าย ๆ หรอก

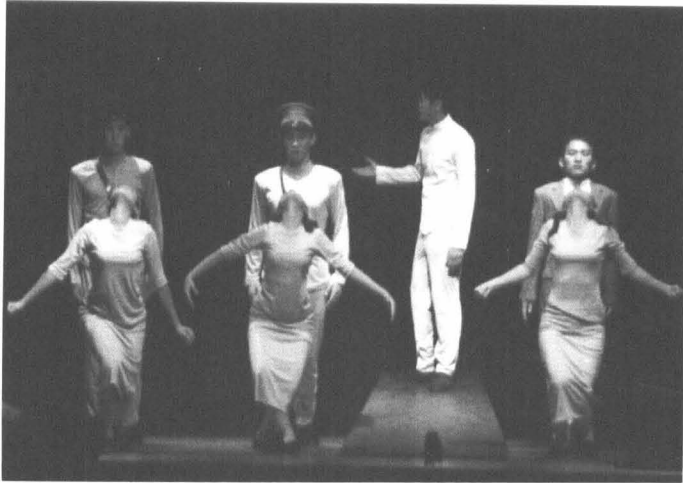
ปรีดี ข้าพเจ้าไม่ต้องการรัฐธรรมนูญฉบับที่พระเจ้ามัตสุอิโต้พระราช
ทานแก่ราษฎรเมื่อวันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๔๓๒ และข้าพเจ้า
ขออภัยว่า วัตถุประสงค์ของการเปลี่ยนแปลงการปกครองครั้งนี้ก็คือ
ต้องการปฏิรูปเศรษฐกิจ ทำชีวิตความเป็นอยู่ของราษฎรให้ดีขึ้น

บรรยาย ๒๘ มิถุนายน ๒๔๗๕ คณะรัฐมนตรีชุดแรกของไทยได้เข้า
บริหารงานครั้งแรก

มโน นี่คืองบประมาณที่แก้ไขให้เข้าสู่ดุลยภาพ

ปรีดี การเสนอให้ตัดเงินของพระบรมวงศานุวงศ์แต่อย่างเดียวยังไม่
เพียงพอ เราจำเป็นที่จะต้องยกเลิกภาษีอากรที่เป็นภาระหนัก
ชนิดขาดเลือดขาดเนื้อราษฎร

มโน มันจะทำให้รัฐขาดรายได้ ข้าพเจ้าเป็นคนเคราะห์ร้ายที่ไม่ได้
เรียนมาทางเศรษฐกิจ ข้าพเจ้าไม่รู้ว่าจะหาเงินทางไหนเพิ่มเติมมา

ปรีดี

ภาชีอากรที่ขอให้ยกเลิกเป็นภาษีจุกจิก เก็บได้เงินแต่น้อย แต่เสียค่าใช้จ่ายในการเก็บมาก และยิ่งกว่านั้นเป็นภาษีที่ไม่เป็นธรรม จึงขอให้ปรับปรุงให้เป็นธรรมแก่เศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทยให้มากขึ้น

บรรยาย ๑ ๑๑ กรกฎาคม

บรรยาย ๒ ยกเลิกอากรนาเกลือ

บรรยาย ๑ ๑๗ กรกฎาคม

บรรยาย ๒ ยกเลิกภาษีสมพัตสร

บรรยาย ๑ ๑ สิงหาคม

บรรยาย ๒ ปรับปรุงภาษีการธนาคารและการประกันภัย

บรรยาย ๑ ๑๑ สิงหาคม

(๒๒) คือผู้อภิวัฒน์ ๒๔๗๕

- บรรยาย ๒ พระราชบัญญัติพิทักษ์เงินค่านา
- ปรีดี เป็นการช่วยเหลือชาวนาในการเช่านาที่เป็นธรรม
- บรรยาย ๑ ๑๔ สิงหาคม
- บรรยาย ๒ ลดภาษีโรงเรือนที่ดิน
- บรรยาย ๑ ๒๒ กันยายน
- บรรยาย ๒ พระราชบัญญัติว่าด้วยการยึดทรัพย์สินของกสิกร
- ปรีดี เพื่อมิให้มีการยึดที่ดินและทรัพย์สินที่จำเป็นในการทำกรรม
- บรรยาย ๑ ๒๕ ตุลาคม
- บรรยาย ๒ ลดและเลิกอัตราเก็บเงินค่านา นอกจากนั้นที่สำคัญคือพระราชกฤษฎีกาจัดวางระเบียบสภาเศรษฐกิจเพื่อการบำรุงเศรษฐกิจของประเทศ
- บรรยาย ๑ ๑๐ ธันวาคม พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงพระราชทานรัฐธรรมนูญฉบับถาวร
- บรรยาย ๒ ๒๐ ธันวาคม รัฐบาลใหม่ซึ่งไม่มีการเปลี่ยนแปลงตัวบุคคลแถลงนโยบายและขอความไว้วางใจจากสภาผู้แทนราษฎร
- มโน ว่าโดยทั่วไปแล้วรัฐบาลนี้รับรองหลัก ๖ ประการที่กรรมการราษฎรได้ดำเนินการอยู่แล้ว เป็นจุดหมายที่จะดำเนินต่อไปให้บรรลุถึงความสำเร็จ แต่สำหรับข้อที่ ๓ อันเกี่ยวกับการเศรษฐกิจ ข้อนี้สำคัญมาก ถ้าหวังแต่เพียงจะพูดอย่างเทศน์ให้ฟังก็เป็นของง่ายตายเต็มที แต่ถ้าได้รับผลจริงจังแล้ว

เป็นการยากแสนยาก โดยปกติคนเราถ้ารู้สึกมีเสรีภาพ ไม่ถูกบีบคั้น มีความเสมอภาคในทางกฎหมาย และในโอกาสการทำมาหาเลี้ยงชีพอยู่แล้ว ย่อมได้รับความสุขพอสมควร แต่ว่าราษฎรในเมืองเรามี ๑๑ ล้านคนเศษ ความรู้ความสามารถ กำลังกายและอาชีพย่อมต่างกันอยู่ เป็นการยากนักหนาที่จะจัดให้ได้รับความพอใจทั่วหน้า

ปรีดี

เมื่อปี ๒๔๗๓ ในภาคกลางมีการเช่านากันแพร่หลายมากที่สุด ในจังหวัดชัยภูมิมีจำนวนผู้เช่านาร้อยละ ๘๕ เกือบจะพูดได้ว่าทุกคนรอบครวต้องเช่านาทำ ท่านเจ้าคุณรู้ว่าใครเป็นเจ้าของที่นา ความสัมพันธ์ระหว่างผู้เช่ากับเจ้าของนาไม่มีใครกลมกลืนมากนัก พ่อค้าคนกลางคิดกำไรจากการกู้หนี้ยืมสินจากชาวนาชนบทหลายชั้นหลายซ้อน ทำให้การซื้อขายสินค้าผิดหลักทางเศรษฐกิจ พ่อค้าคนกลางมีอำนาจทางเศรษฐกิจเหนือกว่าสิกร ผู้รับซื้อเป็นผู้แบ่งคุณภาพข้าวเปลือกเป็นชั้นต่าง ๆ และตั้งราคาตามชอบใจ รัฐบาลจะต้องรับผิดชอบต่อข้อบกพร่องเหล่านี้โดยการวางเค้าโครงทางเศรษฐกิจ เพื่อให้

(๒๔) คือผู้ก่อวินาศ ๒๔๗๕

เป็นประโยชน์ต่อคนหมู่มาก

บรรยาย

วันที่ ๑๒ มีนาคม พุทธศักราช ๒๔๗๖ มีการพิจารณาร่าง
เค้าโครงการเศรษฐกิจ ณ วังปารุสกวัน โดยปรีดี พนมยงค์เป็นผู้
เสนอร่าง

ปรีดี

มนุษย์เรา เกิดมาเพื่อที่จะอยู่ร่วมกัน มนุษย์จำเป็นจะต้อง
ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ในประเทศหนึ่งถ้ามนุษย์คนหนึ่งต้อง
รับทุกข์ เพื่อนมนุษย์อื่นก็รับทุกข์ด้วย เพียงแต่มนุษย์มีเสรีภาพ
และต่างก็มีความเสมอภาคกันนั้น ยังไม่เพียงพอที่จะรวมกันอยู่ได้
จำจะต้องมีการช่วยเหลือกันโดยตรง ราษฎรตั้งแต่เกิดมาจน
ถึงสิ้นชีพ ไม่ว่าจะเป็นเด็ก ผู้เจ็บป่วย พิกัด หรือชราทำงาน
ไม่ได้ก็ดี จะต้องได้รับการประกันจากรัฐบาลว่าจะมีอาหาร
เครื่องนุ่งห่ม สถานที่อยู่ และปัจจัยการดำรงชีวิตพอสมควรแก่
อัตราภาพ เอกสารที่ข้าพเจ้าเสนอให้แก้ท่านทั้งหลายคือเค้าโครง
การเศรษฐกิจแห่งชาติ ซึ่งมีส่วนสำคัญๆ คือการประกันความสุข
สมบูรณ์ของราษฎร โครงการนี้ไม่ใช่หลักคอมมิวนิสต์ เรามีทั้ง
แคปปิตลลิสต์ และโซเชี่ยลลิสต์ดังรายละเอียดอยู่ในเอกสาร
อย่างไรก็ตามเนื่องจากเป็นเพียงเค้าฉบับร่าง บรรดาตัวเลขต่างๆ
เป็นเพียงการอุปมาเท่านั้น หน้าที่ของเราในที่นี้คือพิจารณาว่า
จะรับนโยบายหลักหรือไม่ ถ้ารับก็จะเรียกผู้ชำนาญการมาทำ
การพิจารณารายละเอียดอีกครั้ง

ทรง

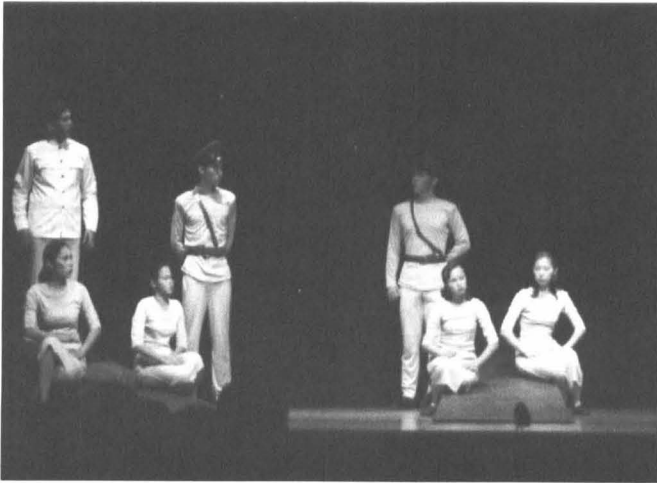
พระยามโน มีอะไรบ้าง

มโน

เอาไว้ภายหลัง เจ้าคุณทรงว่าอย่างไร

ทรง

โครงการนี้เป็นโครงการมหิมา ซึ่งจะสำเร็จได้ก็ต้องนาน ๒๐๐ ถึง
๓๐๐ ปี ดูแต่รัฐบาลเก่า ปกครองมาตั้ง ๑๕๐ ปีไม่มีโครงการ
ก็ไม่เห็นเป็นไร

มโน ข้าพเจ้ารับรองว่าในชั่วชีวิตข้าพเจ้าทำไม่ได้ ไม่มีทางสำเร็จ
อย่าประกาศโครงการฯ ออกไปเด็ดขาด

ปรีดี ข้าพเจ้าเห็นจำเป็นที่จะต้องประกาศโครงการฯ ออกไปให้
ราษฎรรับรู้ว่า จะปรับปรุงทางเศรษฐกิจอย่างไรเพื่อยุติข้าวลือ
ในทางที่ร้าย แม้ตามหลัก รัฐบาลจะเป็นผู้ประกอบการเศรษฐกิจ
เสียเองก็ดี แต่ประชาชนจะเข้ามามีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนโดย
รูปแบบของสหกรณ์ สหกรณ์นี้เป็นสหกรณ์ครบรูป มิได้
เป็นเพียงที่ให้กู้ยืมเงินเช่นสมัยสมบูรณาญาสิทธิราช แต่
สหกรณ์จะต้องร่วมกันในการผลิต จำหน่าย ขนส่ง โดยรัฐบาล
ออกที่ดินและเงินทุน รัฐบาลต้องไม่ประหัตประหารคนมั่งมี ไม่มี
การริบทุนและที่ดินเป็นของรัฐ แต่ใช้วิธีซื้อ และมีข้อยกเว้น
ให้กิจการบางประเภทดำเนินการโดยเอกชน

มโน ข้าพเจ้าไม่เห็นด้วย ข้าพเจ้าคิดว่ารัฐบาลควรจะทำไปตามแต่
โอกาสตามแบบอย่างของรัฐบาลเก่าโดยไม่จำเป็นต้องรื้อโครงสร้าง

(๒๖) คือผู้อภิวัฒน์ ๒๔๗๕

ทางเศรษฐกิจใหม่ และควรเพิ่มเติมโครงการบางโครงการที่เป็นการช่วยเหลือเกื้อกูลแก่ชาวนาเท่านั้น เช่นการขยายสหกรณ์กู้ยืมโดยใช้วิธีประนอมหนี้ ให้ทุนแก่ชาวนาขยายร้านสหกรณ์เพื่อให้ชาวนาเข้าซื้อร้าน และตั้งยุ้งข้าวเพื่อรับซื้อข้าวจากชาวนาและขนส่งมายังกรุงเทพ ตั้งโรงสีข้าวที่สหกรณ์ส่งมาเพื่อจำหน่ายต่างประเทศ ชาวนาที่ไม่มีนาเป็นของตนเองรัฐบาลจะทำโครงการจัดหาที่ดิน ส่วนการตั้งยุ้งข้าว ขนส่ง และการสีข้าวให้เป็นของเอกชน

ปรีดี

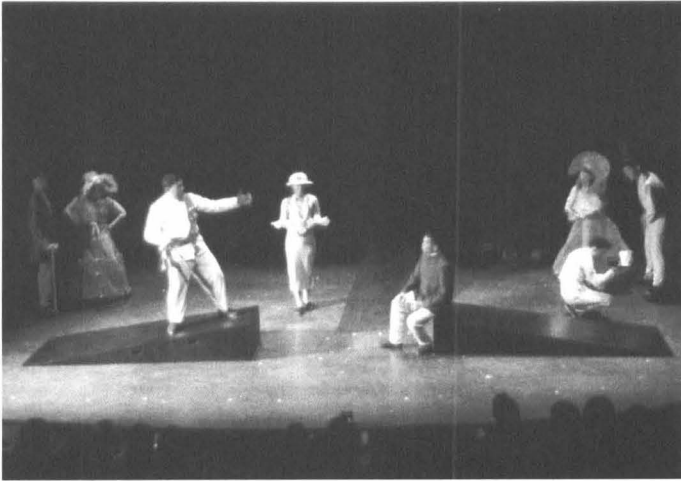
จะเอาอย่างไรกันแน่ จะรับโครงการฯ ทั้งหมดหรือจะรับเพียงส่วนย่อยของโครงการฯ โดยไม่มีนโยบายหลัก การตั้งโรงสีจะตั้งอย่างลิเบอรัลก็ได้ โซเชียลลิสต์ก็ได้ เราไม่ได้รับทรัพย์ผู้ใด เราไม่ได้เอาเงินของราษฎรมาแบ่งปันกัน เราไม่ได้เอาผู้หญิงมาเป็นของกลาง เราไม่ได้บังคับหรือเกณฑ์คนทั้งหมดให้ทำงานให้กับสหกรณ์ของเรา เราไม่ได้เกณฑ์คนให้มาเป็นทาส แต่เราบังคับคนที่ไม่มีความกินให้มีความกิน บังคับให้คนที่ไม่มีที่อยู่อาศัยให้มีบ้านอยู่อย่างสบาย บังคับให้คนที่ตกทุกข์ได้ยากให้มีความสุข เหล่านี้ข้าพเจ้าไม่เห็นเป็นการเสียหาย

มโน

ถ้าความเห็นไม่ลงรอยกัน ให้ยื่นประชุมต่อผู้ก่อการฯ แล้วเสนอต่อคณะรัฐมนตรี ถ้ารัฐบาลมีความเห็นทางข้าพเจ้า ให้หลวงประดิษฐ์ประกาศโครงการเศรษฐกิจในนามของตนเอง อย่าให้ราษฎรเข้าใจผิดว่ารัฐบาลจะทำอย่างนั้น ขอให้เข้าใจว่าหลวงประดิษฐ์ไม่ใช่ผู้ชี้ขาดในคณะรัฐมนตรี ปิดประชุม

ปรีดี (บรรยาย)

ดูเหมือนการประนีประนอมของกลุ่มคณะราษฎรและกลุ่มขุนนางเก่าที่นำโดยพระยามโนปกรณนิติธาดาจะไม่ประสบความสำเร็จ ในการที่จะพัฒนาศายามไปสู่ประชาธิปไตย รัฐธรรมนูญฉบับถาวรได้เปลี่ยนโครงสร้างจากรัฐธรรมนูญฉบับ ๒๔ มิถุนา

ไปสู่กรอบอนุรักษนิยม โดยส่งเสริมให้อำนาจของกษัตริย์มากขึ้น
ในขณะที่เดียวกันพวกขุนนางเก่าได้คัดค้านเค้าโครงร่างเศรษฐกิจ
อย่างหัวชนฝา การปะทะกันของแนวความคิดเก่าและใหม่ขยาย
วงออกไปกว้างขวางขึ้น และเข้าสู่จุดแตกหัก

ฉากปีศาจ

(บรรยากาศงานเลี้ยง สายกับเล็กเดินเข้ามา)

เล็ก เข้ามาสิสาย คุณพ่อคะ นี่ สาย สีมา เพื่อนของเล็กค่ะ

เจ้าคุณ ที่ฉันจัดเลี้ยงขึ้นก็เพื่อเราจะได้มาชุมนุมกัน เพื่อมีโอกาสรู้จักกับ
คนๆ นี้ จะเรียกว่าเป็นการเลี้ยงให้แก่คนๆ นีัก็เรียกไม่ได้ เพราะ
เป็นการให้เกียรติสูงเกินกว่าความจริงไป รู้จักกับเขาเสียสิ
นายสาย นามสกุล สีมา เป็นลูกชานา

ญ ๑ มิน่า ฉันได้กลิ่นสาบๆ ที่ไหน

(๒๘) คือผู้ยักยัด ๒๔๗๕

ญ ๒

นั่นสิ ฉันดูผิวพรรณแล้วไม่เห็นความเป็นผู้มีสกุติดอยู่เลย

เล็ก

แต่เขาเป็นเพื่อนของเล็กนะคะ

เจ้าคุณ

เขารู้จักยายเล็ก แล้วต่อมาเขาก็เลยกลายเป็นแขกที่เข้าออกประตูบ้านนี้บ่อย ดังนั้นจึงจำเป็นที่จะต้องแนะนำให้รู้จักไว้พร้อมกัน เพื่อจะได้ไม่เกิดความเข้าใจผิดหรือข้อครหาใดๆ เกิดขึ้น เขารู้จักยายเล็กก็เพื่อประสงค์สิ่งใด และเขาเข้ามาบ้านนี้ด้วยความประสงค์ประการใด ยายเล็กเป็นลูกสาวของฉัน เขาว่าสมัยนี้เป็นสมัยเสรีภาพ สมัยนี้ใครๆ จะทำอะไรก็ได้โดยไม่ต้องด้วยขนบธรรมเนียมประเพณี ฉันเห็นว่าเจ้าความคิดเหล่านี้ทำให้คนมันเหลวลงมากกว่าที่ดีขึ้น ทำให้คนเราไม่รู้จักเจียมกะลาง ไม่รู้จักฟ้าสูงแผ่นดินต่ำ ไม่ตักน้ำใส่กะโหลกชะโงกดูเงา เห็นเขาดีก็อยากจะได้ดีบ้าง โดยไม่สำนึกว่าความเป็นผู้ดีนั้นมีมาจากสายเลือด กากีย่อมเป็นกา และหงส์ก็ต้องเป็นหงส์อยู่ตลอดไป เสรีภาพจะมาจากที่ไหนก็ช่างแต่ไม่ใช่ภายในบ้านนี้ ยายเล็กเป็นลูกสาวเจ้าคุณ ไม่ใช่ผู้หญิงริมถนนสำหรับคนที่ต้องการจะลอกคราบตัวเองเพื่อเป็นผู้ดีกับเขาบ้างนั้น ไม่มีหวังว่ามันจะเป็นไปได้ ประตูของบ้านนี้อาจเปิดอยู่ตลอดเวลา แต่สำหรับบุคคลบางคนโดยเฉพาะเท่านั้น

ช ๑

ผมคิดว่า ควรจะเชิญสุภาพบุรุษผู้นั้นออกไปจากบ้านได้แล้ว

สาย

มีใครต้องการจะพูดอะไรอีกไหมครับ ถ้าไม่มีใครจะพูดอะไรแล้ว ผมขอจบกวนเวลาของท่านทั้งหลายในที่นี้สักเล็กน้อย เพื่อกล่าวข้อความอะไรเพียงนิดหน่อย เพราะคนอย่างผมพูดนะ คงไม่มีใครอยากฟังหรอก ผมเป็นแขกผู้หนึ่งที่ได้รับเชิญมาเป็นกาตัวเดียวในฝูงหงส์ ท่านเชิญผมมาด้วยความมุ่งหมายบางอย่าง ฉะนั้นจึงไม่ใช่ความผิดของเจ้ากาตัวนี้ที่ไม่มีความ

เจียมตัวเข้ามาปะปนอยู่ในฝูงหงส์ในคืนวันนี้ ผมมีความภูมิใจ
สูงสุดในวันนี้เองที่เกิดมาเป็นลูกชานา ซึ่งเป็นคนส่วนใหญ่
ของประเทศ ที่จะน้อยอกน้อยใจในโชคชะตาที่มีได้เกิดในที่สูง
ในสายเลือดของผู้ดีมีสกุล เพราะนั่นมันเป็นเรื่องน่ายกย่องที่เรา
ได้สร้างขึ้นมา สภาพเช่นนี้มันไม่ยั่งยืนคงทนอะไร และมันจะ
เปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลาที่ไม่เคยหยุดนิ่ง ท่านไม่สามารถ
ยับยั้งความเปลี่ยนแปลงแห่งกาลเวลาได้ดอก ระหว่างโลกของ
ท่านกับโลกของผมมันก็ห่างกันมากมายออกไปทุกที ผมเป็น
ปีศาจที่กาลเวลาได้สร้างขึ้นมาหลอกลอนคนที่อยู่ในโลกเก่า
ความคิดเก่า ทำให้เกิดความละเมอหวาดกลัว และไม่มีอะไรที่
จะเป็นเครื่องปลอบใจท่านเหล่านี้ได้ เท่ากับไม่มีอะไรหยุดยั้ง
ความรุดหน้าของกาลเวลาที่จะสร้างปีศาจเหล่านี้ให้มากขึ้นทุกที
ท่านคิดทำลายปีศาจตัวนี้ใน คืนวันนี้ ต่อหน้าสมาคมชั้นสูงเช่นนี้
แต่ไม่มีทางจะเป็นไปได้ เพราะเขาอยู่ยงคงกระพันยิ่งกว่าเทพเจ้า
เพราะเขาอยู่ในเกราะกำบังแห่งกาลเวลา ท่านอาจจะเห็นยวร้าย
อะไรไว้ได้บางสิ่งบางอย่างชั่วครั้งชั่วคราว แต่ท่านไม่สามารถ

(๓๐) คือผู้ก่อวินาศกรรม ๒๕๖๕

จะรักษาทุกสิ่งทุกอย่างไว้ได้ตลอดไป โลกของเราเป็นคนละโลก
โลกของผมเป็นโลกของธรรมดาสามัญชน

(สายผลัดเดินออก เล็กวิ่งตามออกไป)

เล็ก สายรอดด้วย

ฉากความซุลมุน

(แบ่งออกเป็นกลุ่มๆ)

- หลวงประดิษฐ์เป็นพวกบอลเชวิค
- คอมมิวนิสต์คนสำคัญ
- จะริบเงินคนรวยมาแจกคนจน
- มันจะยึดไร่นาสาโทหมด
- เฮ้ย พระยามโนตะถ่วงโครงการเศรษฐกิจ
- นั้นนะสิ ทำทางพวกกรรมสิทธิ์ไม่เอาด้วยแน่
- เรา พวกข้าราชการหัวก้าวหน้าต้องผนึกกำลังกัน
- ไปหนุนช่วยพวกคณะราษฎร
- เอาเลย ถึงยังโง่สากก็ยังยึดมั่นกับหลัก ๖ ประการของคณะราษฎร
- จะทานเขาไหวหรือ ดูเหมือนพระยาทรงเข้าข้างพระยามโน

- พระยาพหลก็วางตัวเป็นกลาง

บรรยาย

การประจันหน้าระหว่างพระยามโนกับสภายุ เริ่มตื้นขึ้น เมื่อมีประกาศให้ข้าราชการและสมาชิกสภาออกจากสมาคมที่เกี่ยวข้องกับการเมือง ซึ่งเป้าหมายก็คือคณะราษฎรและปรีดีพนมยงค์

- เผด็จการ
- เจ้าคุณถือดีอย่างไร ถึงออกคำสั่งออกมา
- นี่เป็นการละเมิดรัฐธรรมนูญมาตรา ๑๔ ว่าด้วยสิทธิของราษฎร

ปรีดี

ถ้าจะห้ามก็ขอให้เป็นกฎหมาย เป็นพระราชบัญญัติ

มโน

๓๑ มีนาคม ข้าพเจ้านำทหารเข้าคุมสภา

- จะเอาอย่างไรกันวะ

(๓๒) คือผู้ก่อวินาศกรรม ๒๔๗๕

- ทำไมต้องเอาทหารเข้ามาค้นอาวุธ
- เพื่อเป็นการรักษาความปลอดภัย
- ทหารได้รับคำสั่งจากใคร
- ทำไมไม่ขออนุญาตสภาเสียก่อน
- นี่ไม่ใช่การรักษาความสงบ แต่มันเป็นการทำรบกันแล้ว

บรรยาย	๑ เมษายน วันขึ้นปีใหม่ของสยาม ใครจะนึกว่าจะมีเหตุอัปมงคล
มโน	ข้าพเจ้าเป็นผู้รับสนองพระบรมราชโองการตามพระราชกฤษฎีกา ขอปิดสภาผู้แทนราษฎร และงดใช้รัฐธรรมนูญบางมาตรา
ปรีดี	๒๔๑ วัน อายุของประชาธิปไตย เจ้าคุณทรง พระประศาสน ประยุร หลวงพิบูล เจ้าคุณพล ทำไม..ๆ
พหล	ในเวลาฉุกเฉินเช่นนี้ ผมจำต้องรับฟังความเห็นของฝ่ายข้างมาก เมื่อเค้าโครงเศรษฐกิจของหลวงประดิษฐ์ได้ลือไปเข้าหูคนภายใน นอก ฐานะการเงินของเราอยู่ข้างจะระส่ำระสาย มีผู้ถอนเงิน จากแบงค์เป็นจำนวนมากจนน่าวิตก ความหวาดหวั่นแผ่ซ่าน ไปเกินกว่าเหตุและความเป็นจริง ข้อความเหล่านี้ท่านผู้ใหญ่ ได้บอกผม ผมไม่ได้สืบทราบมาเอง และทั้งยังไม่ได้มีโอกา สสอบสวนด้วย แต่ในเวลาฉุกเฉินเช่นนี้ ผมจำเป็นจะต้องระลึกถึง ความปลอดภัยและความมั่นคงของประเทศชาติเป็นสำคัญ ผมจำต้องตัดความรักใคร่ในหลวงประดิษฐ์ และหน้าที่ซึ่งผมมี ต่อประเทศออกไปเป็นคนละส่วน และเข้าร่วมชื่อสนอง พระบรมราชโองการด้วย ซึ่งผมก็ทราบดีว่าการที่ออกพระราช กฤษฎีกาไปเช่นนี้เป็นการกระทบกระเทือนต่อประชาธิปไตย และรัฐธรรมนูญ แต่หวังว่าเป็นไปในยามภาวะฉุกเฉินชั่วคราว

บรรยาย ๑๒ เมษายน ปรีดี พนมยงค์และภรรยาออกเดินทางไปยัง
ประเทศฝรั่งเศส ทั้งนี้เพื่อยุติความขัดแย้งและสมานสามัคคีภายในชาติ

(กลุ่มคนรอส่งปรีดีและภรรยา พหลเข้ามาลา กลุ่มส่งเสียงเรียก “ปรีดี” เบาๆ
เป็นเสียงประกอบตลอดฉากในขณะที่เปลี่ยนฉาก)

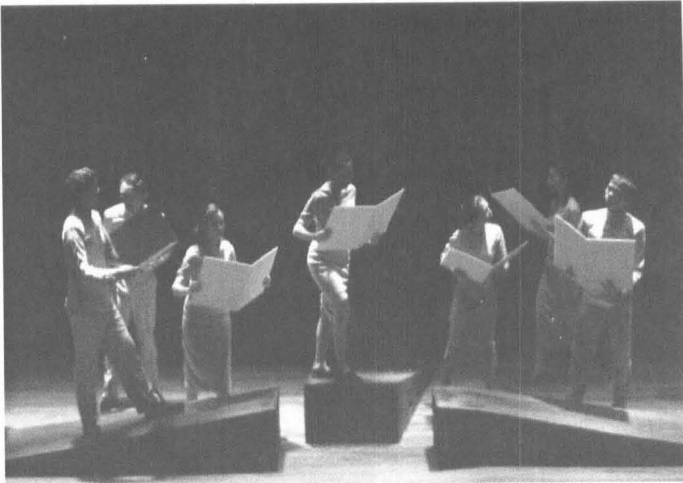
พหล ผมยังเชื่อมั่น เข้าใจ และเชื่อใจในการกระทำของคุณหลวง และ
ผมจะซื่อสัตย์ต่อประชาชนและหลัก ๖ ประการของคณะราษฎร

พูนศุข ในที่สุดเหลือแต่เราสองคน

ปรีดี และศัตรู และมิตรที่เราทิ้งไว้เบื้องหลัง

พูนศุข มีดบางเล่มคงได้เลือกทางตามหลังเรา

ปรีดี หลวงพิบูลกับเจ้าคุณพหลยังอยู่ คงไม่มีใครกล้า

พูนศุข กับเจ้าคุณพหลดิฉันเชื่อ กับคนอื่นไม่แน่ใจ เธอไว้วางใจคนง่ายเกินไป
คิดว่าทุกคนจะเหมือนกับเธอ

ปรีดี บางทีอาจจะจริงของเธอ

มโน เวลานี้หลวงประดิษฐ์ก็ออกไปไกลแล้ว ลองมาวิจารณ์เค้าโครง
เศรษฐกิจดู

- ความแน่นแฟ้นของราษฎร

เสียงนอก ราษฎรของเราตลอดจนคนชั้นขาทานยังมีปรากฏเลยว่าอดตาย
คนที่จะอดตายนั้นมีแต่กลืนไม่ลงเพราะความเจ็บไข้ แม้แต่สุนัข
ตามวัดก็มีเคยที่จะอดตาย

- การประกันความสุขสมบูรณ์ของราษฎร

เสียงนอก การประกันนั้นดี แต่ต้องเสียอะไรแลกเปลี่ยนแรงงาน และการ
เสียภาษีวันละเล็กน้อยเท่านั้นจะพอหรือ คงจะต้องเสียเสรีภาพ

ไทยต้องเป็นทาสตามแบบรัสเซียมากกว่า

- วิธีรัฐบาลจะหาที่ดิน แรงงาน และเงินทุน

เสียงนอก

ที่ว่าจะไม่ประหัตประหารคนมั่งมี ขอให้จริงอย่างนั้นเถอะ กลัวว่า
เอาจริงจะเก็บภาษีสูญเลือด ออกพันธบัตร และกำจัดคนมั่งมี
หาว่าหนักโลกอย่างรัสเซียกระมัง

มโน

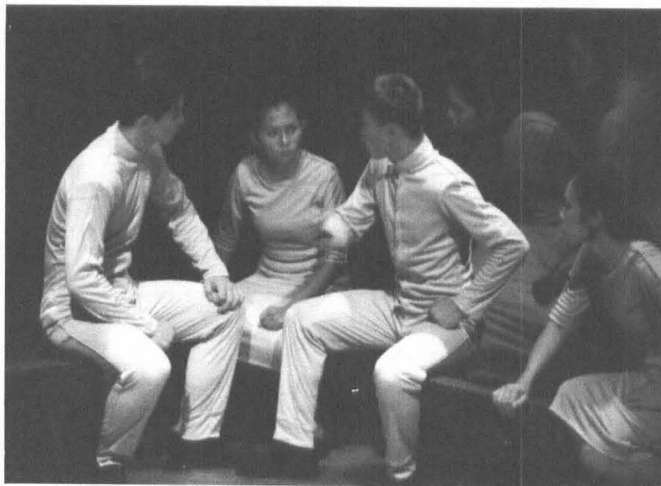
ยังมีอีกมากมาย ศึกษาดูรายละเอียดกันเอง อย่าให้มีเหตุ
แห่งความลำเอียง อย่าคำนึงถึงประโยชน์ส่วนตัว อย่าใช้ทูล
มานะ และจงตั้งใจให้เป็นกลาง

เสียงนอก

สรุป โครงการนี้เป็นโครงการอันเดียวกับรัสเซียทั้งรูปแบบและวิธี
การกระทำ และรายละเอียด สตาลินเอาอย่างหลวงประดิษฐหรือ
หลวงประดิษฐ์เอาอย่างสตาลินก็มิทราบได้

บรรยาย

๑๐ มิถุนายน พระยาพหล พระยาทรง พระยาฤทธิ พระประศาสน
ลาออกจากตำแหน่งทางการเมืองและทางทหาร

ฉากประชุมของพหลและพิบูล

(กลุ่มนักแสดงทั้งหมดอยู่บนเวที)

พิบูล

เจ้าคุณตกหลุมทางการเมืองของเขาโดยการลาออก เมฆา พฤษภา มิธนา ผ่านไป เขาไม่ได้ทำอะไรเลย นอกจากเตรียมกำจัดพวกเรา สภาที่ไม่มีท่าทีที่จะเปิด เหตุการณ์เช่นนี้ปล่อยไว้ไม่ได้แล้ว

พหล

ถ้าไม่มีทางหลีกเลี่ยงหรือประนีประนอม เพื่อเห็นแก่ประเทศชาติ และส่วนรวม เราก็ต้องยึดอำนาจอีกครั้งหนึ่ง

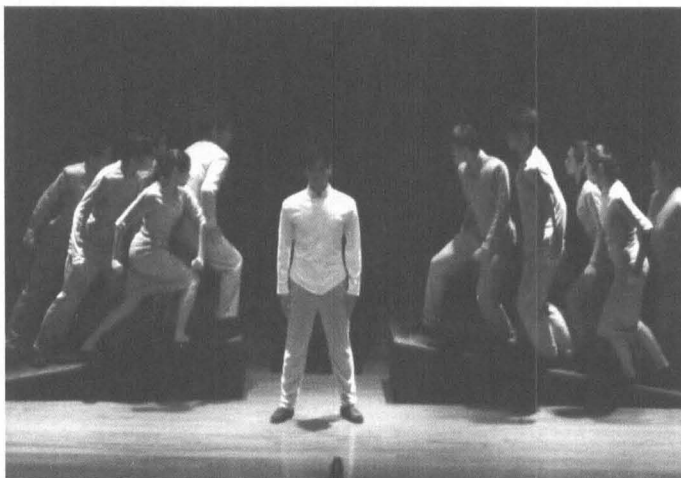
เสียงนอก

เช้าวันที่ ๒๐ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๗๖ คณะทหารบก ทหารเรือ นำโดย พ.อ. พระยาพหลพลพยุหเสนา พ.ท. หลวงพิบูลสงคราม น.ท. หลวงศุภชลาศัย ได้เข้ายึดอำนาจการปกครอง พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวเสด็จมาเปิดสภาผู้แทนราษฎร และแต่งตั้งพระยาพหลให้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี

พิบูล

พระองค์เจ้าวรเดช พระองค์เจ้าทศสิริวงศ์ ม.จ. นัตรมงคล ม.จ. วงศ์นิรชร ม.จ. ไชยแสงระพีพัฒน์ ม.จ. โสภณภราโดย พระยา อธิกรณ์ประกาศ นายประยูร ภมรมนตรี และพระยาตราภัย พิพัฒน์ ในการยึดอำนาจการปกครองทั้งสองคราว คณะผู้ ก่อการฯ ได้ยึดหลักและปฏิบัติไปในทางละมุนละม่อมเสมอ เพื่อเห็นแก่ความสงบของบ้านเมืองและความมีอิสรภาพของชาติ ไทย แต่บัดนี้ปรากฏตามทางสืบสวนว่า ท่านได้มีการประชุม และคิดอยู่เสมอในอันที่จะทำให้เกิดความไม่สงบแก่บ้านเมือง และทำให้รัฐบาลเป็นกังวล ซึ่งเป็นเหตุให้การบริหารราชการ บ้านเมืองไม่ก้าวหน้าไปเท่าที่จำเป็น ในฐานะที่ข้าพเจ้าเป็นผู้รับ ผิดชอบรักษาความสงบเรียบร้อยของบ้านเมือง จึงขอเตือน ให้ท่านสงบจิตใจเสีย หากท่านยังจุ่นจ้าน คณะฯ ก็ตกลง จะกระทำการอย่างรุนแรง และจำต้องถือเอาความสงบของ บ้านเมืองเป็นกฎหมายสูงสุดในการกระทำการแก่ท่าน ที่กล่าว มานี้มีใช้ขู่เข็ญ แต่เป็นการเตือนมาเพื่อความหวังดี

ปริติ

ข้าพเจ้ากลับมาถึงประเทศสยาม เมื่อวันที่ ๒๙ กันยายน และได้รับการแต่งตั้งเป็นรัฐมนตรีในวันที่ ๑ ตุลาคม บรรยาการทางการเมืองร้อนระอุ ข้าพเจ้าได้รับการโจมตีว่าเป็นคอมมิวนิสต์ เพื่อเป็นข้ออ้างในการใช้ความรุนแรงเข้าตัดสิน ถ้าเลือดของคนไทยจะหลังรดแผ่นดินสยามด้วยน้ำมือของคนไทยนั้น มิใช่ข้าพเจ้าหรือคณะราษฎรเป็นผู้เริ่มต้น

บรรยาย

๑๑ ตุลาคม พระองค์เจ้าบรมเดชเดชาเลื่อนทัพหัวเมืองจากโคราช และหลวงพิบูลสงครามนำกำลังทหารฝ่ายรัฐบาลเข้าปะทะ

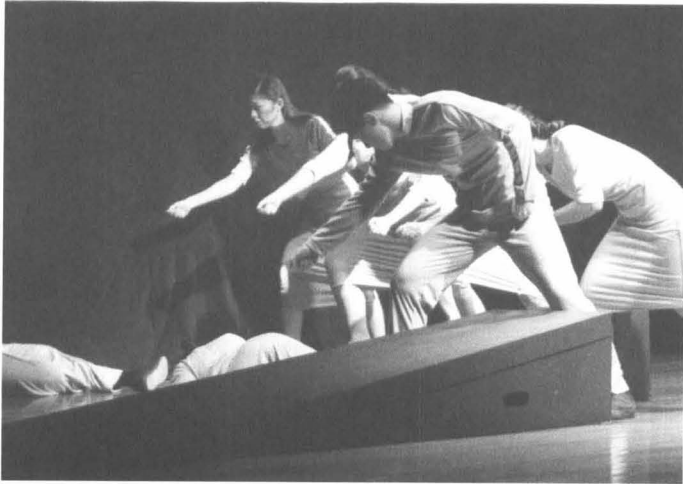
(กำลังสองฝ่ายปะทะกัน บวรเดชฝ่าย)

พิบูล

ฝ่ายกบฏยอมแพ้แล้ว พระองค์เจ้าบรมเดชเดชาหนีออกไปทางอินโดจีน แต่ยังคงเหลือคนใหญ่ๆ โดงๆ ที่หนุนหลังอยู่ ผมอยากจะขุดรากถอนโคน

ปริติ

ไม่ ไม่นะกัปตัน เราเป็นโซเชี่ยลลิสต์ แล้วเราเป็นชาวพุทธด้วย

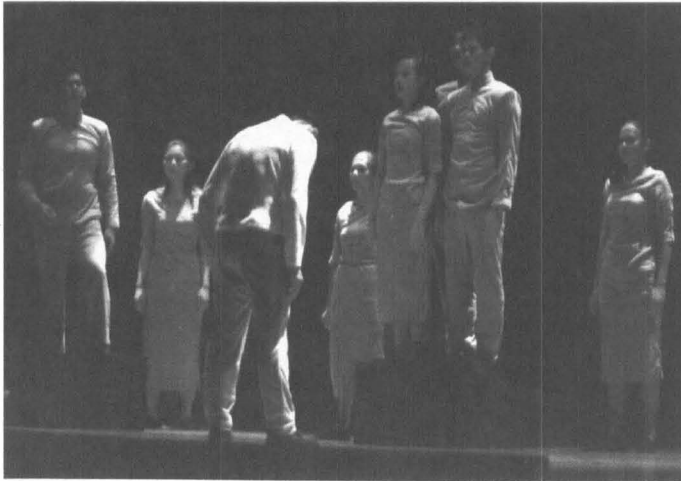
อย่าเอาเลือดไปล้างเลือด

พิบูล รู้ไหมว่าเขาเตรียมจะกุดหัวพวกเราทั้งหมด ถ้าเขาชนะ

ปรีดี ปล่อยเขาไปเถอะ อย่าไปจองเวร

พิบูล ตามใจ แต่สำหรับผมแล้ว ถ้ามีโอกาสตั้งจะไม่ตีแค่หลังหัก แต่
จะตีให้ตาย

เสียงนอก เมื่อพระยาพหลพลขรรค์ให้หลวงประดิษฐ์เข้ารับตำแหน่งรัฐมนตรี
ว่าการกระทรวงมหาดไทย หลวงประดิษฐ์ปฏิเสธ เพราะข้อ
กล่าวหาว่าเป็นคอมมิวนิสต์โดยพระยามโนนั้นยังมีได้จางหายไป
แม้ว่าตัวพระยามโนเองจะได้หลบออกไปพำนัก ณ ปีนังแล้ว

จากประชุม

- ตามที่สภาผู้แทนราษฎร ได้แต่งตั้งคณะกรรมการธิการอันประกอบด้วย
- ม.จ. วรณไวทยากร เป็นประธาน
- พระยาศรีสังกร กรรมการ
- พระยานรราชสุวัจน์ กรรมการ
- เซอร์โรเบิร์ต ฮอลแลนด์ ผู้เชี่ยวชาญ
- นายอาร์ กียอง ผู้เชี่ยวชาญ

ทุกคน

เพื่อทำการพิจารณาว่าหลวงประดิษฐเป็นคอมมิวนิสต์หรือไม่

- ท่านประธาน

ม.จ. วรณ

เรามีได้พิจารณาเค้าโครงเศรษฐกิจว่าเป็นคอมมิวนิสต์หรือไม่ เพราะว่าข้าพเจ้าได้แสดงความคิดเห็นส่วนตัวต่อมหาชนแล้วว่า ร่างเค้าโครงฯ นี้มีใช้หลักการของคอมมิวนิสต์ คณะกรรมการได้มุ่งพิจารณาถึงตัวหลวงประดิษฐ์เองว่า มีแนวคิดทางการเมือง นโยบายทางการเมืองที่ดำเนินมาแล้ว กำลังดำเนินการอยู่ และที่กำลังจะดำเนินต่อไปในอนาคตว่าเป็นคอมมิวนิสต์หรือไม่ รายละเอียดการพิจารณานั้นได้แจกให้แก่ทุกท่านแล้ว ข้อสรุปของคณะกรรมการคือ หลวงประดิษฐ์มิได้มีมลทินตามข้อกล่าวหาแต่อย่างใดเลย

(ทุกคนปรบมือ ปรีดีหันออก)

ปรีดี

เมื่อโคลนที่สาดใส่ข้าพเจ้าได้รับการชำระล้างจนสะอาดแล้ว ข้าพเจ้าจึงตัดสินใจยอมรับตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการมหาดไทย จากนายกรัฐมนตรีพระยาพหลพลพยุหเสนา การเป็นผู้นำนั้น อันตรายอยู่ที่การแสวงหาอำนาจและรวมศูนย์อำนาจอยู่ที่ตนเอง

(๔๒) คือผู้อั้ววัฒน์ ๒๔๗๕

อำนาจจะฉ้อฉลจนมนุษย์สูญเสียคุณค่าความเป็นคนไปจนสิ้น
เรากลัวที่จะลงจากหลังเสือด้วยกลัวว่าจะถูกมันขบกัด ก็เลยต้อง
ปล่อยให้สัตว์มันพาเราวิ่งเข้ารกเข้าพง รัฐก็เช่นกัน เราต้อง
กระจายอำนาจออกไปสู่ประชาชน

บรรยาย ๑ ร่างพระราชบัญญัติจัดระเบียบราชการบริหารแห่งราชอาณาจักรไทย

บรรยาย ๒ พระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม

บรรยาย ๑ เปลี่ยนกรมร่างกฎหมายเป็นคณะกรรมการกฤษฎีกา

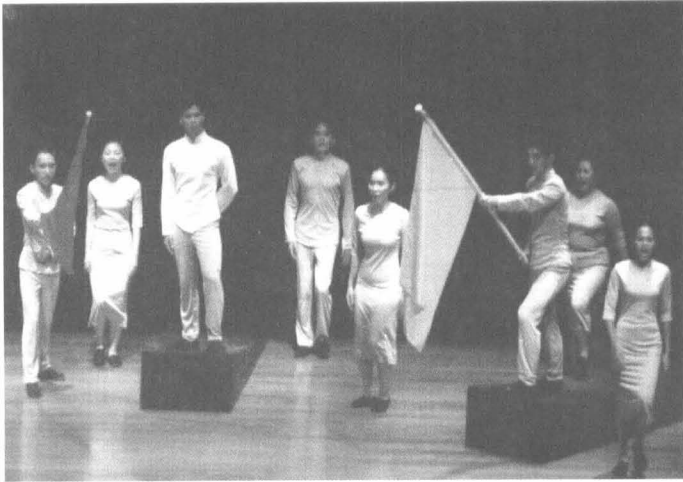
บรรยาย ๒ เกิดกระทรวงการคลัง กระทรวงเศรษฐกิจ กรมพลศึกษา กรม
มหาวิทยาลัย กรมโยธาเทศบาล

บรรยาย ๑ กระจายอำนาจการปกครองไปสู่ประชาชนโดยพระราชบัญญัติ
จัดระเบียบเทศบาล

เพลง “มอญคูดาว”

สำนักไหนหมายชู เอ๋ย ประเทศชาติ (ข้า)
ด้วยอำนาจปกครองให้ผ่องเฟื่องเอย
เอ๋ยเราเป็นไทย เรายรักไทยบูชาไทย
ไม่ยอมให้ใครผู้ใดมาล้างเสรีไทย
สำนักนั้นธรรมศาสตร์ เอ๋ย และการเมือง (ข้า)
ก่อรุ่งเรืองสมบูรณ์เขตประเทศไทยเอย

ปรีดี ๒๗ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๗๗
สถาปนามหาวิทยาลัยวิชาธรรมศาสตร์และการเมือง

เพลง “มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์”

ธรรมศาสตร์สืบนามความสามัคคี
ร่วมรักในสิทธิ์ศรีเสรีชัย
สัจธรรมนำเราไว้ในดวงใจ
โดมดำรงคงไว้ในวิญญาณ
โดมดำรงคงจิตหาญดวงมาลัยมัน
สถิตในธรรมล้ำบันลือชัย
เร็วมา เร็วมา
จะช้าอยู่ไย จะช้าอยู่ไย
ร่วมใจ ร่วมใจ เชิดชัยเหลืองแดง
ร่วมแรงสำแดงพลัง

(คำปฏิญาณของบัณฑิตธรรมศาสตร์)

ข้าพเจ้าจะรักษาไว้และปฏิบัติตามซึ่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยาม ข้าพเจ้าจะดำรงอยู่ในทางที่ชอบ จะไม่ปฏิบัติผิด

ศีลธรรม อันจะนำมาซึ่งเกียรติคุณแห่งมหาวิทยาลัยวิชาธรรม
ศาสตร์และการเมือง และเพื่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์
และรัฐธรรมนูญ

เสียงนอก

๒ มีนาคม พ.ศ. ๒๔๗๘ พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้า
อยู่หัวทรงสละราชสมบัติ

ปรีดี

ข้าพเจ้าขอรับผิดชอบที่ได้กระทำการพลั้งพลาดบกพร่อง อันเป็น
เหตุให้พระองค์ต้องสละราชสมบัติ ทั้งนี้สิ่งที่ข้าพเจ้ากระทำไป
มีจุดมุ่งหมายเพื่อปกป้องรัฐธรรมนูญและต้านทานกลุ่มผู้ได้
การก่อวินาศกรรมเท่านั้น ในเวลานั้น ข้าพเจ้าในฐานะรัฐมนตรี
มหาดไทย ต้องคอยคานอำนาจกับหลวงพิบูลซึ่งเป็นรัฐมนตรี
กลาโหม รอยร้าวเกิดขึ้นเมื่อข้าพเจ้าปฏิเสธที่จะแต่งตั้งข้าหลวง
ประจำจังหวัดและนายอำเภอในท้องที่ชายแดนจากนายทหาร
เป็นจำนวนราว ๒๐๐ คน ตามคำขอของหลวงพิบูล ความ
แตกแยกและเห็นแก่ตัวของเพื่อนฝูงที่เคยร่วมกอดคอยอมตาย

คำรณ คุณะติลกและพระจันทร์เสี้ยวการละคร (๔๔)

ทำการอภิวัฒน์ด้วยกันมา ทำให้ข้าพเจ้าท้อใจและเกือบจะปลีกตัวหนี ดีที่ได้พระยาพหลมาขอร้องให้ออดทนและอยู่ต่อไป

บรรยาย ๑ พระองค์เจ้าอาณันทมหิตล พระราชนัดดาพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้รับสถาปนาเป็นกษัตริย์สืบต่อไป เมื่อมีพระชนมายุได้ ๑๐ พรรษา โดยมีคณะผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ๓ คน

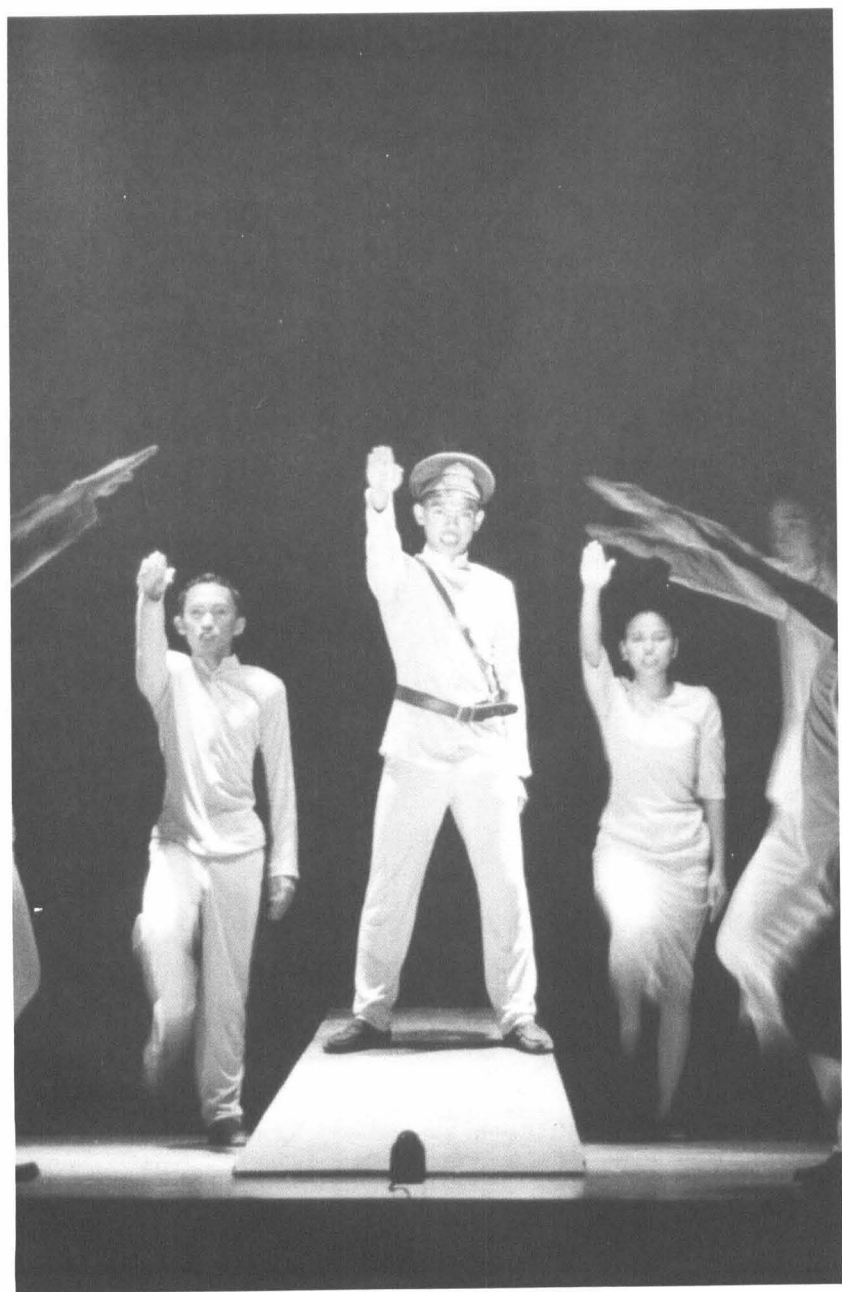
บรรยาย ๒ เมื่อถึงกลางปี พ.ศ. ๒๔๗๘ ปรีดี พนมยงค์ออกเดินทางไปรอบโลก เพื่อไปเจรจาลดดอกเบี้ยเงินกู้ต่างประเทศ และทำการแก้ไขสนธิสัญญาที่ไม่เป็นธรรม

พิบูล ในภาวะที่สถานการณ์ระหว่างประเทศมีความตึงเครียด ข้าพเจ้าต้องการให้เพิ่มงบประมาณของกระทรวงกลาโหมขึ้นอีก และขอให้แต่งตั้งทหารหนุ่มดังรายชื่อนี้เข้าดำรงตำแหน่งในการบริหารและการปกครอง

บรรยาย ๑ กุมภาพันธ์ ๒๔๗๘ ปรีดีกลับสู่สยาม และได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ

บรรยาย ๒ ปลายปี พ.ศ. ๒๔๘๐ สยามได้ลงนามในสนธิสัญญาใหม่กับนานาประเทศ อันเป็นการสิ้นสุดสิทธิสภาพนอกอาณาเขตของเหล่านักล่าอาณานิคม

ปรีดี ๒๐ ธันวาคม ๒๔๘๑ พระยาพหลพยุหะนันท์ ประกอบกับความขัดแย้งในรัฐบาล จึงประกาศยุบสภาและจัดให้มีการเลือกตั้งใหม่ หลวงพิบูลสงครามเข้ารับตำแหน่งนายกรัฐมนตรี และควบตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยและกระทรวงกลาโหมอีกด้วย ส่วนข้าพเจ้ารับเป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวง

การคลัง ลาก่อนพระยาพหล ทหารผู้รักประชาธิปไตยยิ่งชีวิต
มีอิสระชาติเสียต้องไฉไลย ชาติชายต้องไวชื่อ

พิบูล

ญี่ปุ่นมีเครื่องยึดมั่นถือมั่นอยู่คือพระเจ้าแผ่นดินของเขา ของ
เราไม่มีอะไรเป็นเครื่องยึดมั่นแน่นอน ที่มีอยู่ก็คือชาติ ศาสนา
พระมหากษัตริย์ และรัฐธรรมนูญ ชาติก็ยังไม่มีตัวตน ศาสนา
ก็ไม่ทำให้คนเลื่อมใสถึงยึดมั่น พระมหากษัตริย์ยังเป็นเด็กเห็น
แต่รูป รัฐธรรมนูญก็เป็นสมุดหนังสือ เวลาบ้านเมืองคับขัน
จะเอาอะไรเป็นเครื่องยึดมั่นไม่ได้ ผมจึงให้ตามผู้นำ ตามนายกรัฐมนตรี

เพลง “ต้นตระกูลไทย”

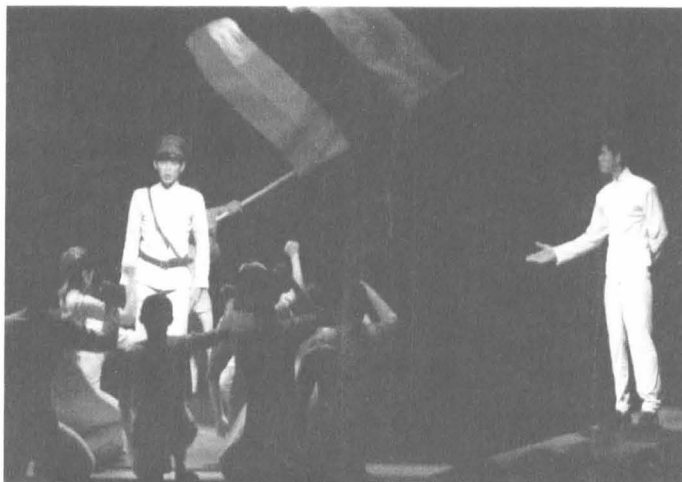
ต้นตระกูลไทย ใจท่านเหี้ยมหาญ
รักษาดินแดนไทย ไว้ให้ลูกหลาน
สู้จนสูญเสีย แม้ชีวิตของท่าน
เพื่อถนอมบ้านเมืองไว้ให้เรา
ลุกขึ้นเถิดพี่น้องไทย อย่าให้ชีวิตสูญเปล่า
รักษาที่ยิ่งชีพของเรา
เหมือนดังพงศ์เผ่าต้นตระกูลไทย

พิบูล

ขอให้ทุกคนจงสวมหมวก มาลานำไทยไปสู่ชาติมหาอำนาจ
จงเลิกกินหมากตามกฎกระทรวงวัฒนธรรม จงเชื่อผู้นำ
ชาติพันธุ์

เพลง “สยามมาหุสติ”

หากสยามยังอยู่ยัง	ยืนยง
เราก็เหมือนอยู่คง	ชีพด้วย
หากสยามพินาศลง	ไทยอยู่ได้ฤา

เราก็เหมือนมอดม้วย

หมดสิ้นสกุลไทย

ใครรานใครรุกตัว

แดนไทย

ไทยรบจนสุดใจ

ขาดดิน

เสียเนื้อเลือดหลังไหล

ยอมสละสิ้นแล

เสียชีพไปเสียสิ้น

ชื้อก้องเกียรติงาม

พิบูล

เวลานี้ฝรั่งเศสและอังกฤษได้พ่ายแพ้แก่เยอรมันในมหาสงคราม เราต้องฉวยโอกาสนี้ทำสงครามแย่งชิงดินแดนคืนจากอินโดจีนของฝรั่งเศส เมื่อเราเจรจาด้วยสันติวิธีไม่ได้ เราต้องรบ

ปรีดี

กัปตัน ผมจะอธิบายให้ฟังนะ เรายังมีทางได้รับดินแดนคืนโดยสันติวิธี ถ้าเราฟ้องกับศาลโลกเราจะชนะอย่างแน่นอน ทำไมคุณต้องทำเช่นนี้

พิบูล

ผมเป็นทหารโดยอาชีพ เราต้องชนะโดยวิธีการของทหาร เราต้องรบ เราต้องชนะ

บรรยาย ๑ กรณีพิพาทอินโดจีนขยายกลายเป็นสงครามระหว่างไทยกับอินโดจีนของฝรั่งเศส

บรรยาย ๒ ญี่ปุ่นที่กำลังแผ่ขยายอำนาจก็เข้าแทรกแซง และเข้าข้างฝ่ายไทย

บรรยาย ๑ ๗ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๘๔ ญี่ปุ่นบุกโจมตีเพิร์ลฮาร์เบอร์ และประกาศสงครามกับสหรัฐอเมริกาและอังกฤษ

บรรยาย ๒ ๘ ธันวาคม ญี่ปุ่นเรียกร้องสิทธิเดินทัพผ่านไทย

พิบูล ข้าพเจ้าเห็นว่าควรยอมญี่ปุ่น กองทัพไทยเราไม่มีทางต้านได้

ปรีดี ใครเล่าเป็นคนชักชวนให้คนไทยทุกคนสู้กับผู้ละเมิดอธิปไตย
ผู้ขนาดเผาบ้านเผาเมืองไม่ให้ข้าศึกใช้ประโยชน์ ใช้อาวุธทุก
อย่างที่มี ใช้แม้กระทั่งหมามุ่ย คุณนั่นแหละ

บรรยาย ๒๕ มกราคม ๒๔๘๕ ประเทศไทยประกาศสงครามกับบริเตน

(๕๐) คือผู้อภิวัฒน์ ๒๔๗๕

ใหญ่และสหรัฐอเมริกา

ปรีดี

ทางเดียวเท่านั้นที่ประเทศเราจะไม่ล่มจมตามญี่ปุ่น เราต้องจัดตั้งขบวนการกู้ชาติขึ้น เสรีไทย ในขบวนการเสรีไทยเรามีภารกิจสองด้าน คือ

๑. ต่อสู้กับญี่ปุ่นผู้รุกราน โดยใช้พลังของคนไทยรักชาติร่วมกับสัมพันธมิตร
๒. ปฏิบัติการให้สัมพันธมิตรรับรองว่าเจตนารมณ์ที่แท้จริงของราษฎรไทยไม่ได้เป็นศัตรูกับสัมพันธมิตร

เสียงนอก

งานกู้ชาติของ ดร.ปรีดี พนมยงค์ ซึ่งได้เริ่มมาตั้งแต่วันที่ญี่ปุ่นบุกขึ้นประเทศไทยนั้น ดำเนินไปด้วยความยากลำบากท่ามกลางภัยอันตรายและอุปสรรคนานาประการ

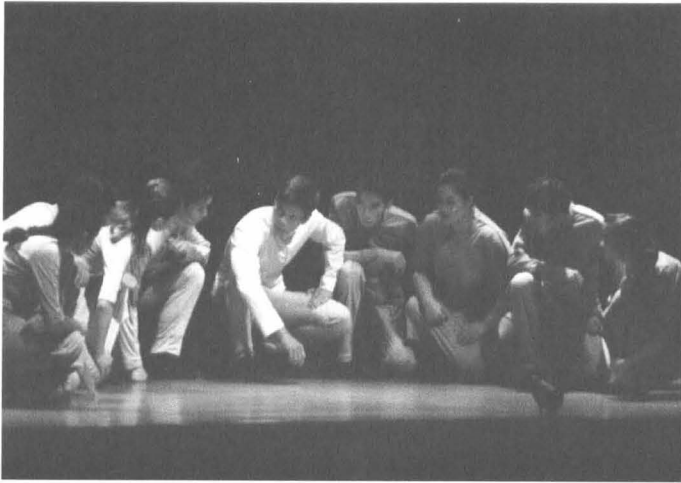
- ญี่ปุ่นขอกู้เงินไทย
- ปรีดีขัดขวาง
- ญี่ปุ่นบีบบังคับให้ปลดปรีดีออกจากรัฐมนตรีการคลัง
- ๑๖ ธันวาคม แต่งตั้งปรีดีขึ้นดำรงตำแหน่งผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์
- ต้นปี พ.ศ. ๒๔๘๗
- ติดต่อกับสหรัฐและอังกฤษได้แล้ว

บรรยาย ๑

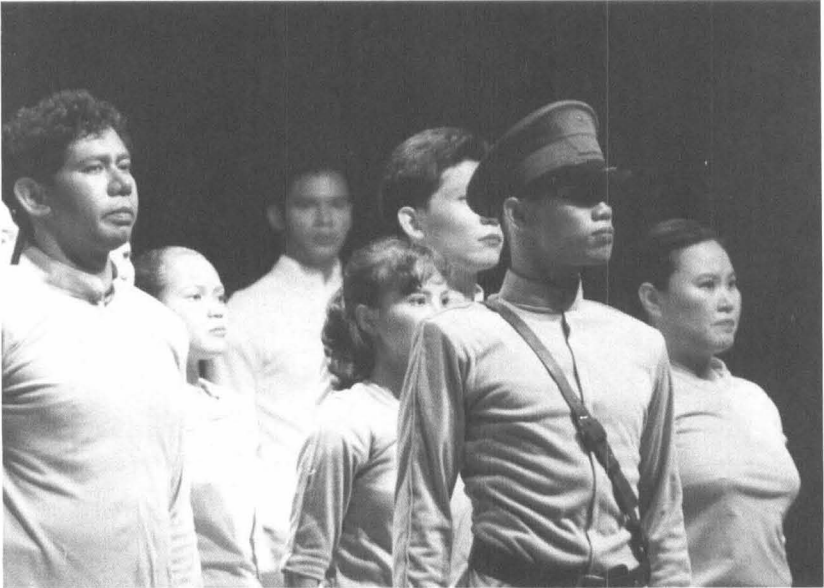
๒๔ กรกฎาคม ๒๔๘๗ รัฐบาลจอมพล ป. พิบูลสงครามลาออก

บรรยาย ๒

ปรีดีผลักดัน นายควง อภัยวงศ์ ให้เป็นนายกรัฐมนตรี

- พิบูล** ข้าพเจ้าถูกตัดอำนาจทางการเมืองด้วยการประกาศยุบเลิกตำแหน่งผู้บัญชาการทหารสูงสุด
- ทุกคน** พ.ศ. ๒๔๘๘ ปฏิบัติการเสรีไทยดำเนินไปอย่างเต็มที่
- บรรยาย ๑** ๑๔ สิงหาคม รัฐบาลญี่ปุ่นยอมแพ้โดยไม่มีเงื่อนไข
- บรรยาย ๒** ๑๖ สิงหาคม
- ปรีดี** ในฐานะผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ในพระปรมาภิไธยสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล จึงขอประกาศเปิดเผยแทนประชาชนชาวไทยว่า การประกาศสงครามต่อสหรัฐอเมริกาและอังกฤษนั้นเป็นโมฆะ ไม่ผูกพันกับประชาชนชาวไทย
- บรรยาย ๑** แต่การต่อสู้เพื่อเอกราชของไทยดำเนินต่อไปบนโต๊ะเจรจาด้วยการสนับสนุนของสหรัฐอเมริกา

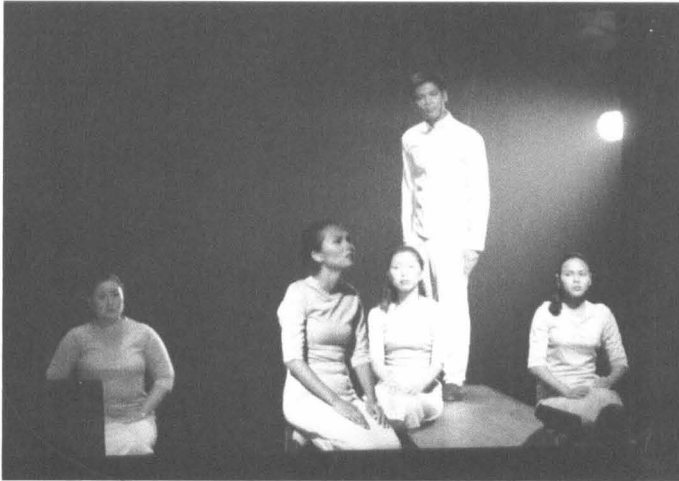
บรรยาย ๒

ต้นปี พ.ศ. ๒๔๘๙ ประเทศไทยบรรลุข้อตกลงกับอังกฤษไทยไม่
อยู่ในฐานะประเทศแพ้สงคราม

ประวัติ

มีพระบรมราชโองการแต่งตั้งให้ข้าพเจ้าเป็นรัฐบุรุษอาวุโส
เป็นที่ปรึกษาราชการแผ่นดินในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
อานันทมหิดล บรรยายากตทางการเมืองเต็มไปด้วยความคึกคัก
เกิดพรรคการเมืองต่างๆ ขึ้น ศาลฎีกาตัดสินยกฟ้องจอมพล ป.
พิบูลสงคราม จากคดีอาชญากรรมสงคราม รัฐบาลพลเรือนผลัด
เปลี่ยนกันหลายคณะ คลื่นไถ่น้ำจากฝ่ายทหารเริ่มก่อตัวขึ้น

๒๔ มีนาคม พ.ศ. ๒๔๘๙ ข้าพเจ้าได้รับการแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรี

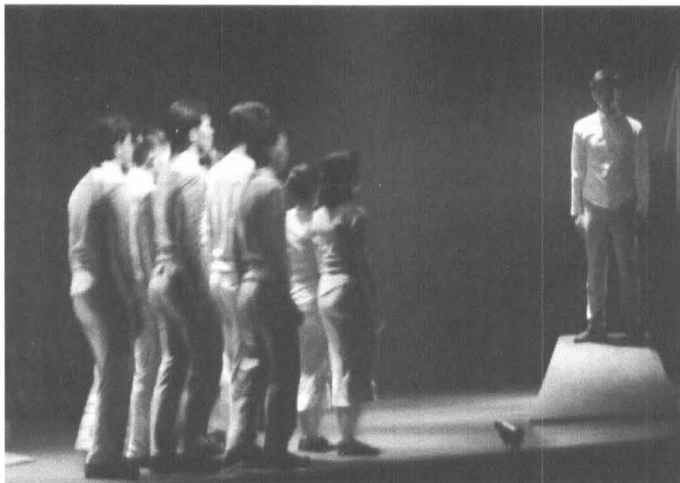
(เข้าฉากแม่พลอย)

พลอย คุณชาย คุณหลวงจะให้ฉันทำยังไง อัน อัน ทำไมต้องทะเลาะ เบาะแวงกันด้วย อ้อตลกช่วยพี่เขาหน่อยไม่ได้หรือ คุณชาย ฉันไม่เข้าใจเลย

ปรีดี แม่พลอย ทุกสิ่งทุกอย่างในโลกย่อมเปลี่ยนไปตามกาลเวลา ไม่มีใครสามารถหยุดยั้งมันได้หรอก ถ้าหากฉันไม่ทำการเปลี่ยนแปลงการปกครองในวันนี้ ในวันข้างหน้าก็ต้องมีคนทำ

พลอย คุณชายคึกฤทธิ์สร้างฉันขึ้นมา แล้วจะให้ฉันทนอยู่ได้อย่างไร ได้อำนาจของพวกจาบจ้วงราชวงศ์

คึกฤทธิ์ แม่พลอย แม่พลอยเชื่อฉันสิ ฉันจะไม่ยอมให้อำมาตย์พวกนี้ มีความจำเริญขึ้นในแผ่นดินหรอก แล้วแม่พลอยคอยดูต่อไป ก็แล้วกัน

บรรยาย

เมื่อวันที่ ๙ มิถุนายน ๒๔๘๙ สมาชิกแห่งคณะรัฐบาลไทยและ
 บรรดาพระบรมวงศานุวงศ์ชั้นผู้ใหญ่ ได้รับแจ้งข่าวว่าสมเด็จพระ
 พระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดลเสด็จสวรรคตเสียแล้ว เมื่อ ๙ นาฬิกา
 ในเช้าวันนั้น โดยต้องกระสุนปืนที่พระเศียรในขณะที่ทอดพระกาย
 อยู่บนพระที่

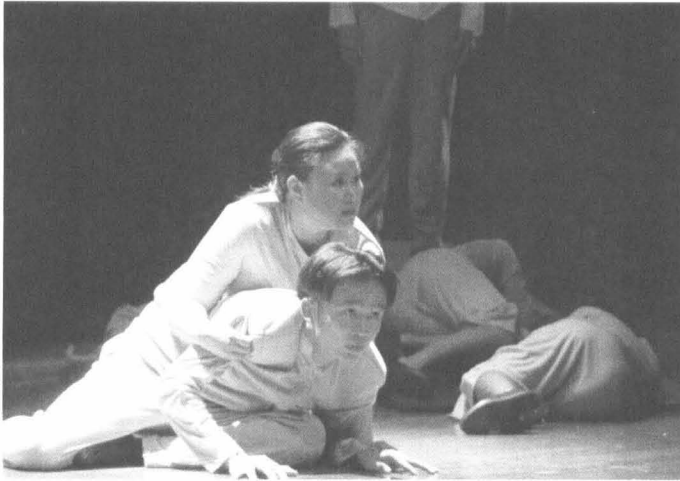
- ประวัติมาในหลวง

ประวัติ

โกหก ข้าพเจ้าไม่เคยแม้แต่จะคิด

คึกฤทธิ์

บริษัทสยามรัฐ จำกัด ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช นายสำเนียง
 ขันธชวนะ นายประจวบ ทองอุไร นายประยัด ศ.นาคะนาท
 จำเลย ขอแถลงความจริงว่า นายปรีดี พนมยงค์ โจทก์
 ไม่เคยเป็นจำเลยในคดีสวรรคตเลย และไม่เคยถูกพิพากษา
 ว่ากระทำความผิด เมื่อโจทก์ไม่เคยถูกศาลพิพากษาลงโทษจึงถือ
 ว่าโจทก์ยังบริสุทธิ์ การที่โจทก์หลบหนีออกจากประเทศไทยนั้น
 เป็นการหลบหนีการรัฐประหาร

ปรีดี

กลางปี ๒๔๙๐ พรรคประชาธิปัตย์ร่วมกับกองทัพบกเตรียมการ
เข้ายึดอำนาจจากรัฐบาลพลเรือตรี ถวัลย์ ชำรงนาวาสวัสดิ์ โดย
มีวัตถุประสงค์นำจอมพล ป. พิบูลสงครามกลับมาสู่อำนาจอีก
ครั้งหนึ่ง

(ขบวนการถก)

ทุกคน

เช้าตรู่ของวันที่ ๘ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๙๐ ขบวนการถก
ภายใต้การนำของ พ.ท. ลม้าย อุทยานนท์ ได้บุกเข้าโจมตี
ทำเนียบทำราชการของ ฯพณฯ ปรีดี พนมยงค์

พูนศุข

คุณหลวง

ลูก

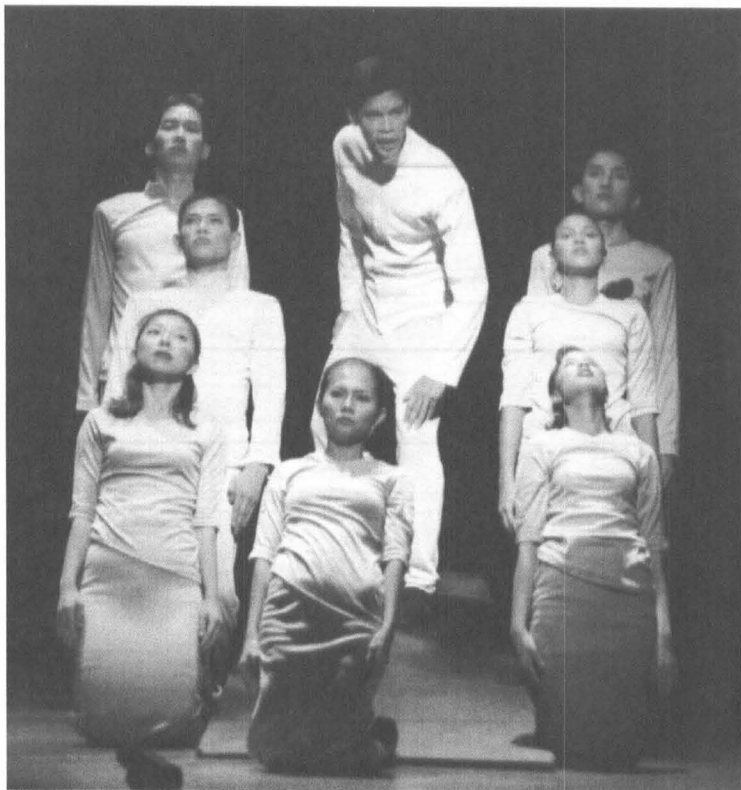
พ่อไปแล้วแม่

พูนศุข

อย่า อย่างนี้ ที่นี้มีแต่ผู้หญิงและเด็ก

ทหาร

ทหาร บุกเข้าตรวจค้นให้ทั่ว

ฉากเรือ

ปรีดี

ข้าพเจ้าย้อนกลับมาประเทศไทยอีกครั้ง เมื่อคืนวันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๙๒ เพื่อร่วมกับฝ่ายทหารเรือทำการยึดอำนาจ เกิดการปะทะกันอย่างรุนแรงช่วงสั้นๆ ในกรุงเทพฯ ข้าพเจ้าเป็นฝ่ายแพ้และออกเดินทางไปยังประเทศจีน

ฉากประกาศจับ

เจ้าหน้าที่

ประกาศจับ กบฏภายในพระราชอาณาจักร

คำวณ คณะตลกและพระจันทร์เสี้ยวการละคร (๕๗)

เจ้าหน้าที่ อายุ...

นักแสดง ๔๗ ปี

เจ้าหน้าที่ ผม

นักแสดง ดำ

เจ้าหน้าที่ สีดา

นักแสดง ดำ

เจ้าหน้าที่ จมูก

นักแสดง โด่ง

เจ้าหน้าที่ คาง

นักแสดง มน

เจ้าหน้าที่ ไปหน้า

นักแสดง รูปไข่

เจ้าหน้าที่ สีผิว

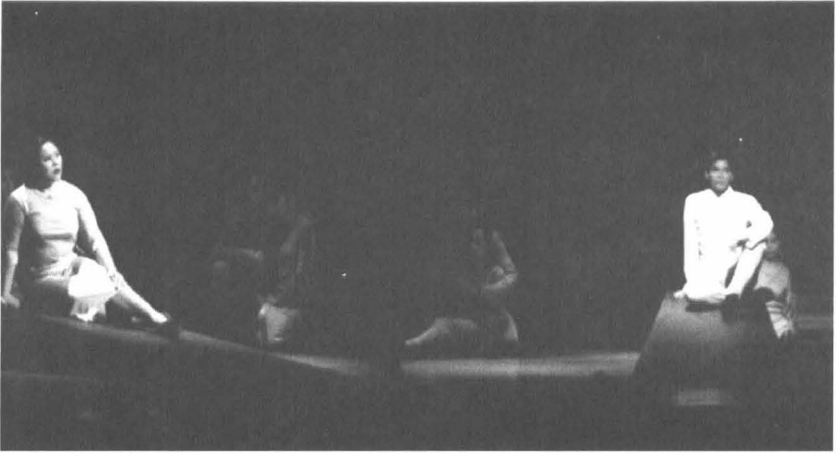
นักแสดง ขาว

เจ้าหน้าที่ ดำหนี

นักแสดง ไม่มี

(๕๘) คือผู้ก่อการณ์ ๒๕๗๕

ฉากพุนศุข...ความรัก

พุนศุข

บางครั้งมันเป็นการยากที่จะเงยหน้าขึ้นมาสบายตากับคนรอบข้าง แต่ฉันจะไม่ยอมก้มหัวกุดให้ใคร ฉันจะเซิดหน้ามองตรงไปข้างหน้า ไม่มีเวลาใดที่เรารู้สึกเปล่าเปลี่ยวเท่ากับเวลาที่เรายู่ท่ามกลางฝูงชน ที่เรามองทะลุผ่านแววตาอันว่างเปล่า และความคิดที่สวนทางกัน

บางคืน ในความมืด ความเงียบ ความคิดของตัวเอง รูปรอยแปลกๆ มันวูบวาบเข้ามา บ้างก็กินคำ บ้างประณามบ้างก็จ้องมองเขม็งอยู่เงียบๆ อย่างไรก็ตาม ขอขอบคุณคุณหลวงที่เลือกฉันเป็นเมีย เป็นเพื่อน ตลอดเวลาที่ฉันอยู่เคียงข้างขอบคุณสำหรับการให้ช่วยงาน ทำให้ฉันได้มีโอกาสศึกษา ไตร่ตรอง ใคร่ครวญ ทำให้ฉันเปลี่ยนจากผู้หญิงที่เป็นวัตถุใช้สอย กลายมาเป็นผู้หญิงที่เป็นมนุษย์ เข้มแข็งพอที่จะทนทานอะไรได้ การพลัดพรากกับสิ่งที่รักเป็นทุกข์

ปรีดี

การประสพกับสิ่งที่ไม่รักเป็นทุกข์ ผาสุกแลลुकด้วย แกยังเติกนั้ก ถ้ามีโอกาศบอกแกด้วยว่า ความรักของพ่อที่มีต่อแกนั้นได้แผ่ ขยายไปยังมนุษยชาติคนอื่น ๆ พูนศุข ยิ่งระยะทางระหว่างเรา ห่างกันขึ้นมากเท่าใดก็ดูเหมือนว่า ความรักของเราจะเพิ่มขึ้น มากเท่านั้น ระยะทางไปสู่ดวงดาวไกลสุดเอื้อม แต่เราต้องมอง สูงขึ้นไว้เพื่อจะได้ไม่เดินหลงทิศทาง

ข้าพเจ้าพำนักอยู่ในประเทศจีนตลอดเวลา ๒๑ ปี จนกระทั่งปี ๒๕๑๓ จึงเดินทางไปยังประเทศฝรั่งเศส ตลอดเวลานั้นประเทศ ไทยก็เคลื่อนไหวไม่อยู่นิ่ง

ฉากรีรีข้าวสาร

รีรีข้าวสาร

สองทะน่านข้าวเปลือก

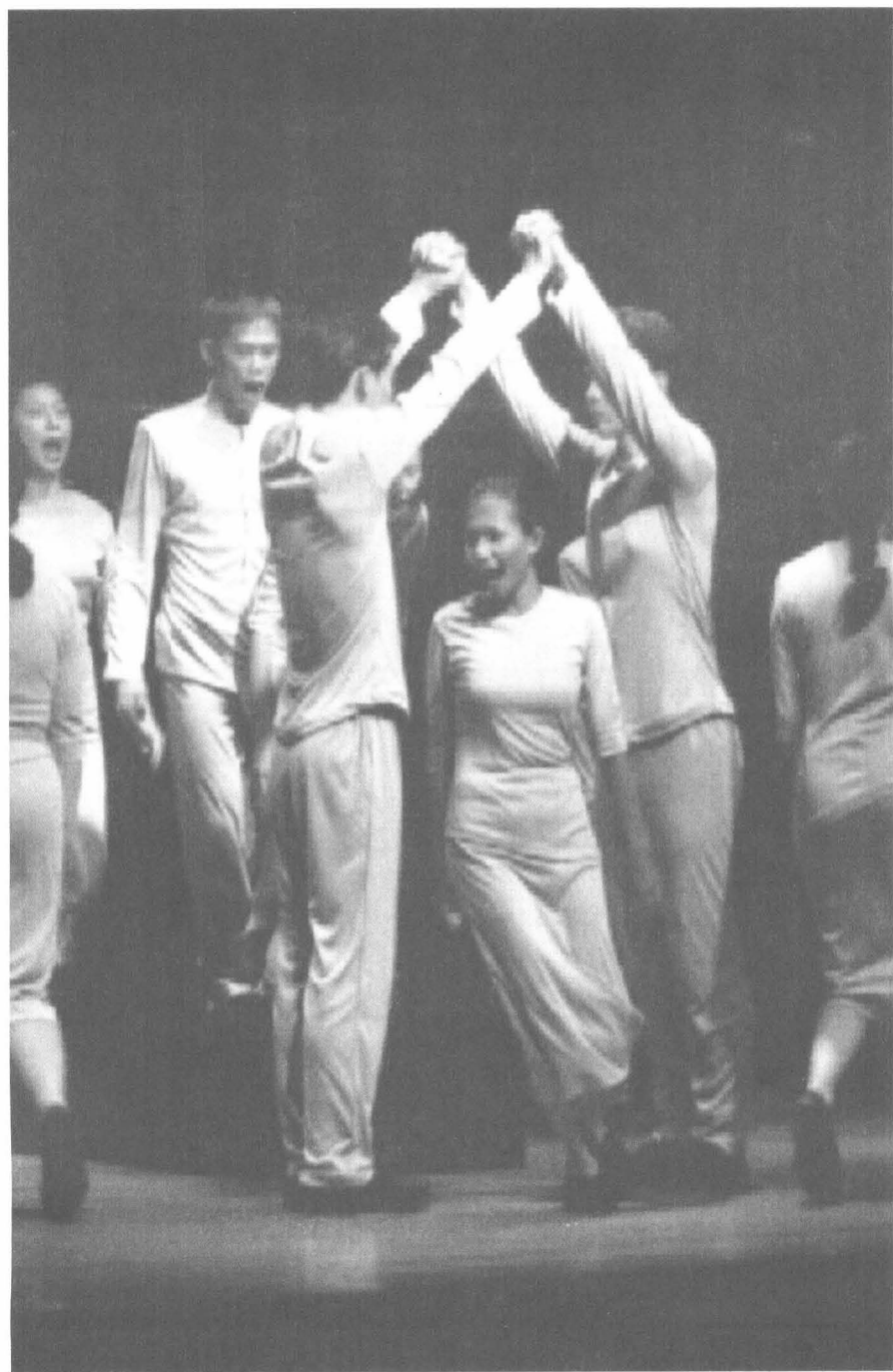
เล็กร้อยใบลาน

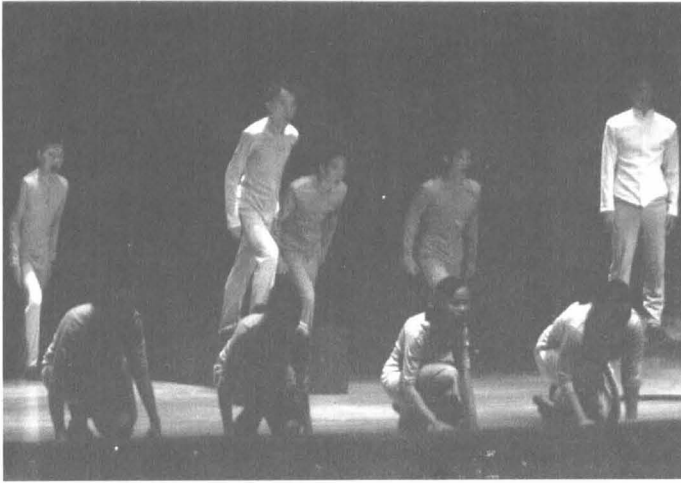
คดข้าวใส่จาน

เก็บเบี้ยใต้ถุนร้าน

คอยระวังคนข้างหลังไว้

- นายกรัฐมนตรีคนที่ ๒๖ จอมพล ป. พิบูลสงคราม
- นายกรัฐมนตรีคนที่ ๒๘ พลโท ถนอม กิตติขจร
- นายกรัฐมนตรีคนที่ ๒๙ จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์
- นายกรัฐมนตรีคนที่ ๓๐ พลเอก ถนอม กิตติขจร
- นายกรัฐมนตรีคนที่ ๓๑ จอมพล ถนอม กิตติขจร

- นายกรัฐมนตรีคนที่ ๓๒ จอมพล ถนอม กิตติขจร

ทุกคน ออกไป ๑ ๑ ๑

ฉาก ๑๔ ตุลาคม และ ๖ ตุลาคม

บรรยาย ๑๔ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๑๖ ถนนทุกสายมุ่งสู่ธรรมศาสตร์
ประชาชนทุกชนชั้นร่วมแรงร่วมใจกันเรียกร้องเสรีภาพ ประชา
ธิปไตย รัฐธรรมนูญ รัฐสภา ภายหลังถูกเหยียบย่ำโดยท่อน้ำ
ทหารมาเป็นเวลา ๒๐ ปี

เพลง “สู้ไม่ถอย”

สู้เข้าไปอย่าได้ถอย
มวลชนคอยเอาใจช่วยอยู่
รวมพลังทำลายเหล่าศัตรู
พวกเราสู้เพื่อความยุติธรรม

เราเดินเคียงบ่าเคียงไหล่
 สู้เข้าไปด้วยใจมุ่งมั่น
 เขาจะฟาดเขาจะฟัน
 พวกเราไม่พรั่นพวกเราสู้ตาย
 สู้เข้าไปอย่าได้หนี
 เพื่อเสรีภาพอันยิ่งใหญ่
 รวมพลังของเราเหล่าชาวไทย
 สู้ขาดใจพวกเราเสรีชน

น้อง

ตุลา ตุลาคม

พี่

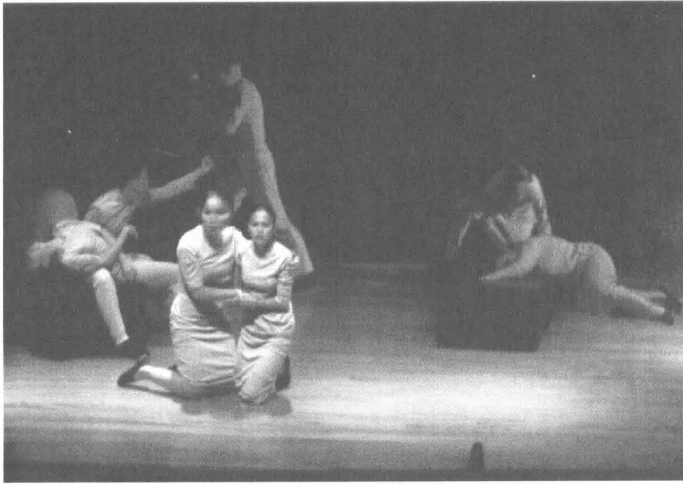
มันผ่านไปแล้ว

น้อง

ไม่ มันกลับมาอีก พี่ พี่เห็นมัย เสียงของพวกเรา ดุสิขบวนแถว
 ของพวกเราอยู่เต็มถนนราชดำเนิน

พี่

ขบวนยาวมิดฟ้ามัวดิน ตั้งแต่ธรรมศาสตร์จรดสะพานผ่านฟ้า

น้อง ขวานเรา ผู้หญิงนำหน้าถือธรรมจักรและพระบรมฉายาลักษณ์

พี่ เสียงปืน เฮลิคอปเตอร์ รถถัง

น้อง อย่า อย่ายิงเรา เราบริสุทธิ์

พี่ เราต้องการแค่ประชาธิปไตย

น้อง พวกเราล้มลง เลือดแดงฉาน อีกคน ๆ ๆ

พี่ หมอบลง

ปรีดี จงพิทักษ์เจตนารมณ์ประชาธิปไตยสมบูรณ์ของวีรชน ๑๔
ตุลาคม

น้อง ๖ ตุลาคม มันยังถล่มมาทางพวกเรา

พี่ มันผ่านไปแล้ว

(๖๔) คือผู้ยักยัด ๒๔๗๕

น้อง ไม่ มั่นกลับมาอีก

เพลง “นกสีเหลือง”

กางปีกหลีกบินจากเมือง
เจ้านกสีเหลืองจากไป
เจ้าบินไปสู่เสรี
บัดนี้เจ้าชิววาย
(ฮัม)

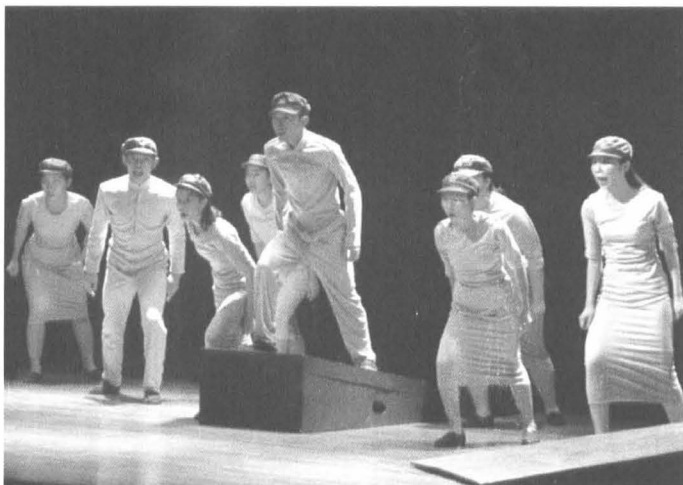
ปรีดี มีความผิดบางอย่างที่เราให้อภัยกันไม่ได้ ความผิดในการจงใจ
ทำลายชีวิตมนุษย์เพียงเพื่อเป็นข้ออ้างในการยึดอำนาจและขึ้น
ครองอำนาจโดยธรรม

น้อง คุณจำได้มั๊ย เหตุการณ์วันที่ ๑๔-๑๕ ตุลาคม

พี่ คุณจำได้มั๊ย
รอยเลือด คราบน้ำตา และฝันร้ายของผู้คน
วีรชนคนหนุ่มสาวของเราต้องล้มตายลง
ท่ามกลางห่ากระสุนและแก๊สน้ำตา

น้อง ดายลงขณะชูสองมืออันว่างเปล่า
เพื่อเรียกร้องหาเสรีภาพ

นักแสดงชาย ณ บัดนี้ ขอพวกเราจงหยุดนิ่ง
เพื่อส่งใจไปถึง
ไปยังพวกเขาเหล่านั้น
อย่างน้อยก็เพื่อเป็นเครื่องเตือนใจ
และเป็นกำลังใจให้คนที่ยังอยู่สู้ต่อไป

เพลง “แองแดร์นาชือองนาล”

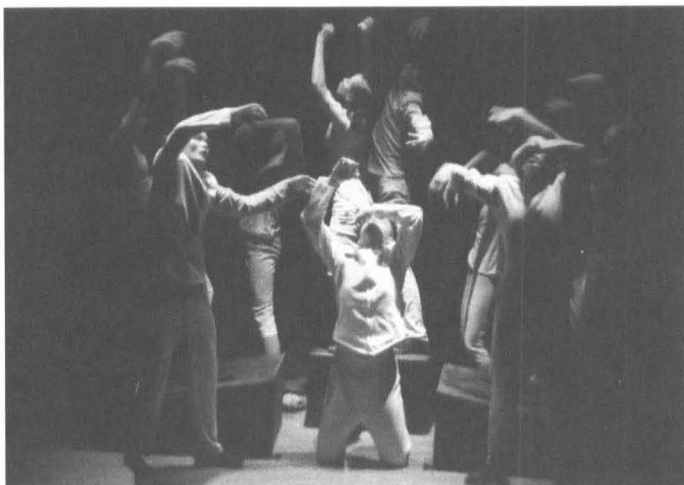
นี่เป็นการต่อสู้ครั้งสุดท้าย
สามัคคีให้ถึงวันพรุ่ง
แองแดร์นาชือองนาล
จะต้องปรากฏเป็นจริง
พร้อมใจกันจงอย่าร้างรอร่า
สามัคคีให้ถึงวันพรุ่ง
แองแดร์นาชือองนาล
จะต้องปรากฏเป็นจริง

ทุกคน

วีรชนนิสต์ ลัทธิกั (ชีไปที่ปรีดี)

ปรีดี

กลับไปอ่านหนังสือคอมมูนนิสต์ปึกซ้าย ความคิดระส่ำระสาย
แบบเด็กไร้เดียงสา แล้วหยุดโกหกหลอกลวงประชาชนชาวไทย
ว่า พรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทยเป็นผู้นำปวงชนต่อสู้
กับญี่ปุ่น ข้าพเจ้าถูกโจมตีทั้งจากเผด็จการฝ่ายซ้ายและฝ่ายขวา

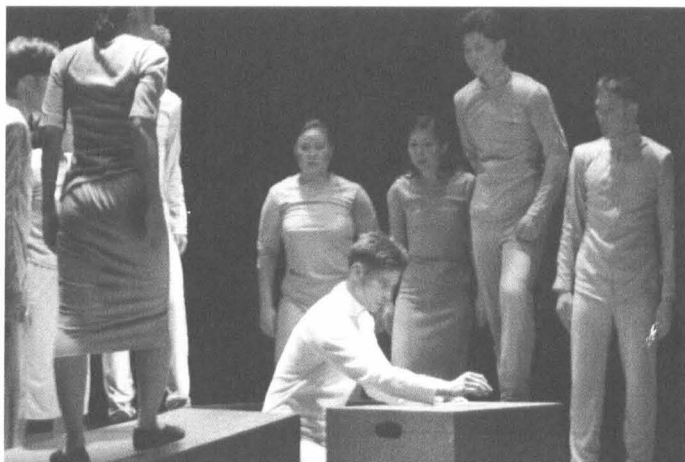

เพราะข้าพเจ้ายึดมั่นในประชาธิปไตยสมบูรณ์แบบ

ฉาคนาฬิกา

เสียงนอก

เสียงนาฬิกามันดังอยู่ตลอดเวลา เวลาเร่งรัดไปข้างหน้าไม่มีอะไรหยุดยั้ง แล้วเราจะถึงยุคมิลลennium ยุคศรียารายเมตไตรย เวลาเป็นสิ่งสมมุติเท่านั้น สิ่งทั้งหลายในโลกนี้มิได้นิ่งอยู่กับที่ ทุกสิ่งมีอากาการเคลื่อนไหว เปลี่ยนแปลงอย่างไม่หยุดยั้ง ชีวิตย่อมมีด้านบวกกับด้านลบ มีส่วนใหม่ที่กำลังเจริญงอกงาม กับส่วนเก่าที่เสื่อม ซึ่งกำลังดำเนินไปสู่ความสลายแตกดับ มนุษยสังคมก็เช่นกัน ดำเนินไปตามกฎอนิจจัง ระบบเก่าย่อมดำเนินไปสู่ความเสื่อมสลาย ระบบใหม่เข้ามาแทนที่ เช่นเดียวกับสังขารทั้งหลาย จงอย่ายึดมั่นถือมั่น

จากเขียนหนังสือ

เสียงนอก (ปรีดี) มีบางเรื่องที่ผมรู้ แต่บังเอิญเข้าลักษณะของคำพังเพยโบราณที่ว่า เป็นเรื่องที่พูดไม่ออกบอกไม่ได้ ผมก็ต้องขอผลัดไปในโอกาสที่สถานการณ์อำนวยให้พูดออกบอกได้ ถ้าหากโอกาสนั้นยังไม่เกิดขึ้นในอายุขัยของผม ก็ต้องเป็นเรื่องของประวัติศาสตร์ ประวัติศาสตร์ของมนุษยชาติมิได้หยุดตั้งกมลภายในอายุขัยของคนใดหรือเหล่าชนใด ประวัติศาสตร์จะดำเนินต่อไปในอนาคตโดยไม่มีสิ้นสุด ดังนั้น ขอฝากไว้แก่ท่านและชนรุ่นหลังที่ต้องการสัจจะ เป็นผู้ตอบให้ด้วย

บรรยาย ๑ วันที่ ๒ พฤษภาคม ๒๕๒๖ เวลา ๑๑.๕๕ น. ณ ตำบลลองโตนีซานกรุงปารีส ปรีดี พนมยงค์ รัฐบุรุษอาวุโสของประเทศไทย ได้ถึงแก่อสัญกรรมอย่างสงบด้วยโรคหัวใจวาย ก่อนหน้าครบรอบอายุ ๘๓ ปี เพียง ๙ วัน

บรรยาย ๒

เปลวเทียนทอแสงเจิดจ้าในความมืด
 น้ำตาเทียนหล่นไหลสู่เบื้องล่าง
 เทียนเล่มหนึ่งที่ยอมเผาผลาญตัวเองตลอดชั่วอายุวัย
 เพื่อฉายแสงสว่างให้ปรากฏ
 หดสั้นลงทุกทีๆ
 จนกระทั่งดับมืดไปในที่สุด

ภาคผนวก

ชีวิตคืองาน คำรณ คุณะดิลก

คำรณ คุณะดิลก จบจากคณะศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาจิตวิทยา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ผลงานที่ผ่านมาในอดีตเคยร่วมทำและแสดงในละครเรื่อง *อวสานเซลล์แมน* ณ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ร่วมกับ บรูซ แกสตัน ทำละครชุด *ชนบท ชนบทหมายเลข ๑, ๒, และ ๓*

พ.ศ. ๒๕๑๘-๒๕๒๖ ร่วมก่อตั้งคณะละครพระจันทร์เสี้ยว โดยทำหน้าที่ผู้อำนวยการและผู้กำกับการแสดง มีผลงานละครเวทีหลายเรื่อง อาทิ *ก่อนอรุณจะรุ่ง* ณ หอประชุมเล็ก โรงละครแห่งชาติ ได้รับเชิญให้เข้าร่วมประชุมกับ PHILIPPINE EDUCATIONAL THEATRE ทำหน้าที่เป็นผู้บรรยายและฝึกสอนในห้องปฏิบัติการ BODY EXPRESSION และ NON-VERBAL COMMUNICATION

ต่อมาได้เดินทางไปประเทศฝรั่งเศสและเข้าร่วมงานกับคณะละคร THEATRE DE LA MANDRAGORE โดยเป็นนักแสดงและผู้ช่วยผู้กำกับการแสดง มีผลงานการแสดง อาทิ *ANTIGONE, WOYZECK, LEON & LENA, LA MORT DEDANTON, L'AVAR, LA MORT DE BUCHER, ESCALADE, LA LIBERATION, และ L' ENEMI AND TERMINAL* โดยออกแสดงตามประเทศต่างๆ เช่น ฝรั่งเศส, เบลเยียม, อียิปต์, ซีเรีย, จอร์แดน, เลบานอน, สวีเดน, โมร็อกโก, ตูนิเซีย, กาบอง, การ์ตาร์ และซูดาน เป็นต้น

พ.ศ. ๒๕๓๐ รับเชิญเข้าร่วมแสดงในละครเวที *สุพันธ์อันยิ่งใหญ่* ของคณะ

(๗๒) คือผู้อั้วฒัน ๒๔๗๕

ละครสองแปด ณ โรงละครแห่งชาติ
เขียนบทและผู้กำกับการแสดงละครเวที
คือผู้อั้วฒัน ในนามพระจันทร์เสี้ยว
การละคร ณ หอประชุมมหาวิทยาลัย
ธรรมศาสตร์และหอศิลป์ พีระศรี และเปิด
การแสดงตามมหาวิทยาลัยต่างๆ ทั่ว
ประเทศ ในปี พ.ศ. ๒๕๓๕ รับเชิญเข้าร่วม
แสดงในละครเวที มนุษย์สองหน้า ของ

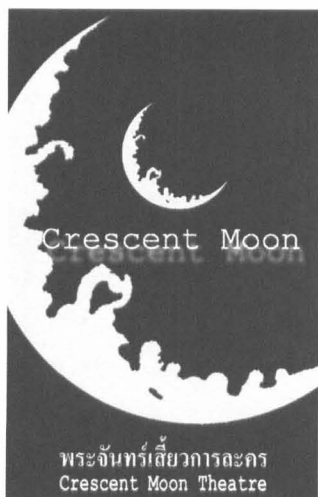
คณะละครสองแปด ณ ศูนย์ศิลปวัฒนธรรมแสงอรุณ

พ.ศ. ๒๕๓๗ รับเชิญเข้าร่วมแสดงในละครเวที แรด ของ คณะละคร
สองแปด ณ เนิลิมกรรูงรอยแอลเชียเตอร์

พ.ศ. ๒๕๓๘ เป็นผู้กำกับการแสดงในการนำเสนออีกครั้งกับละครเวที
คือผู้อั้วฒัน ในนามพระจันทร์เสี้ยวการละคร ณ สถาบันปรีดี พนมยงค์ และเข้า
ร่วมโครงการเทศกาลละคร ครั้งที่ ๑ ณ ศูนย์ศิลปวัฒนธรรมแสงอรุณ

พ.ศ. ๒๕๓๙-๒๕๔๑ เป็นผู้กำกับการแสดงและผู้อำนวยการแสดงของ
พระจันทร์เสี้ยวการละครในโครงการคณะละครถาวรร่วมกับศูนย์ศิลปวัฒนธรรม
แสงอรุณ มีผลงานดังนี้

ละครเวที	ภูซื่อพญาพาน
ละครเวที	ความฝันกลางเดือนหนาว
การแสดงเดี่ยวเรื่อง	มาตามเหมา
การแสดงเดี่ยวเรื่อง	ตลิ่งสูง ชุงหนัก
การแสดงเดี่ยวเรื่อง	กระโจมไฟ

...เราเป็นนกประดับดวงไม้
รับฟังบทเพลงที่เราร้อง
อย่างรู้เรียกชื่อเราเลย...

พระจันทร์เสี้ยวการละคร

“พระจันทร์เสี้ยว” เริ่มต้นจากกลุ่มนักศึกษามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ที่สนใจด้านวรรณกรรม เมื่อ พ.ศ. ๒๕๑๒ อาทิ สุชาติ สวัสดิ์ศรี นิคม รายวา เอียรชัย ลากานันท์ วีรประวัติ วงศ์พิพัฒน์ วัณย์ อุกฤษณ์ วิทยากร เชียงกุล ธัญญา ผลอนันต์ ซึ่งมีงานเขียนอยู่มากมายในขณะนั้น ต่อมาสมาชิกบางคนได้เริ่มหันมาสนใจงานละครเวทีจึงเขียนบทละครขึ้น เช่น ฉัน เพียง อยาก ออกไป ข้างนอก ของ วิทยากร เชียงกุล ชั้นที่ ๗ ของ สุชาติ สวัสดิ์ศรี นายอภัยมณี ของ ธัญญา ผลอนันต์ นักที่บินข้ามฟ้า ของ วิทยากร เชียงกุลและคำรณ คุณะดิลก เนื้อหาส่วนใหญ่คือการไถ่ถามคุณค่าของยุคสมัย ภาระนี้เองที่กลุ่มพระจันทร์เสี้ยวเริ่มมีบทบาทในกิจกรรมทางด้านละครขึ้น และเป็นที่รู้จักของผู้คนในยุคหนึ่งซึ่งส่วนใหญ่อยู่ในแวดวงมหาวิทยาลัย นอกจากนี้ยังเข้าร่วมผลิตละครโทรทัศน์ในยุคवादำช่อง ๔ บางขุนพรหม

กระทั่งปี ๒๕๑๔ กลุ่มละครพระจันทร์เสี้ยวได้เข้าไปมีส่วนร่วมอย่างสำคัญยิ่งในกระบวนการผลิตละครเรื่อง *อวสานของเซลส์แมน* ของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ โดยรับผิดชอบด้านฉาก แสง เสียง รวมทั้งแสดงนำเป็นตัวเอง

คำรณ คุณะดิลก หนึ่งในสมาชิกพระจันทร์เสี้ยวการละคร ได้เดินทางไปมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ในฐานะผู้สอนวิชาศิลปการละครและสื่อสารมวลชน ที่นั่นเขาสร้างสรรคงานละครร่วมสมัย ชื่อชุด *ชนบทหมายเลข ๑* ตามมาด้วย *ชนบท*

หมายเลข ๒ และหมายเลข ๓ ในเวลาไม่นานนัก ความโดดเด่นก่อกระแสวิพากษ์วิจารณ์ในเชิงชื่นชม และถือเป็นความแปลกสำหรับละครในยุคนั้นคือการไม่ให้ความสำคัญกับฉาก แสง และเสียง แต่กลับเน้นหนักไปยังความสามารถของนักแสดงและความ

สัมพันธ์กับผู้ดู กลวิธีนี้นำมาจากต้นแบบของ Poor Theatre ของ Jerzy Grotowski แกวหน้าของละครร่วมสมัยในศตวรรษที่ ๒๐ อิทธิพลนี้ได้ส่งผ่านไปยังกลุ่มละครในสถาบันการศึกษาซึ่งในยุคสมัยนั้นตกอยู่ท่ามกลางกระแสการเมืองที่ขึ้นสูง

ปี ๒๕๑๘ คำรณ คุณะดิลก และกลุ่มนักแสดงจากเชียงใหม่กลับมากรุงเทพฯ ด้วยพลังที่เต็มเปี่ยมในการสร้างงานละคร พระจันทร์เสี้ยวการละครจึงได้ผลิตผลงานละครอย่างต่อเนื่องในรูปแบบและชื่อคณะที่หลากหลาย เพื่อหลบเลี่ยงกระแสรุนแรงทางการเมือง ผลงานในยุคสมัยนั้นได้แก่ *นี้แหละโลก แม่* และ *ก่อนอรุณจะรุ่ง* ซึ่งประสบความสำเร็จได้รับการวิจารณ์ในด้านบวกจากผู้ชมทั้งทางเนื้อหาและวิธีการแสดง

หลังเกิดเหตุการณ์รุนแรงทางการเมืองเดือนตุลาคม ๒๕๑๙ สมาชิกพระจันทร์เสี้ยวการละคร ต่างแยกย้ายกันไป คำรณ คุณะดิลก เดินทางไปฝรั่งเศส และได้เข้าร่วมกับคณะละครที่นั่น ประสบการณ์สะสมจากต่างแดนมีผลทำให้โลกทัศน์ทางศิลปการละครแก่กล้าขึ้น

๑๐ ปีให้หลังเขากลับประเทศไทย และสร้างสรรค์ละครเวทีสามัญชน คือ *ผู้อภิวัฒน์* เรื่องราวรัฐธรรมนูญอาวโสปริตี พนมยงค์ ในนามของกลุ่มพระจันทร์เสี้ยวการละคร ในปี ๒๕๓๐ ได้รับการวิจารณ์

ในด้านบวกว่ามีการนำกลวิธีละคร Brechtian มาใช้พัฒนาต่อไปได้อย่างประสบความสำเร็จ และเป็นกลบล้างคำปราชญ์เกี่ยวกับการผลิตบทละครของคนไทยที่มักถูกวิจารณ์ว่าอ่อนด้อย

ปลายปี พ.ศ. ๒๕๓๘ พระจันทร์เสี้ยวการละครโดยการนำของ คำรณ

คุณะดิลก ได้กลับมากกระตุ้นความตื่นตัวให้กับวงการละครเวทีบ้านเราอีกครั้งหนึ่ง โดยร่วมกับศูนย์ศิลปวัฒนธรรมแสงอรุณร่วมกันผลักดันให้เกิด “โครงการคณะละครถาวร” (Permanent Theatre) เพื่อเสนอผลงานละครเวทีอย่างต่อเนื่องในโรงละครของตนเอง โดยรวบรวมบุคลากรรุ่นใหม่ที่มีพื้นฐานทางการแสดงและมาจากสถาบันต่าง ๆ ทั้งนักเขียน ศิลปิน นักศึกษา นักละครโทรทัศน์ ฯลฯ สร้างขึ้นเป็นกลุ่มนักแสดงประจำ และมีรายได้เป็นเงินเดือนประจำสำหรับเลี้ยงตัวเอง นักแสดงกลุ่มนั้นนอกจากจะทำหน้าที่นักแสดงในละครทุกเรื่องแล้ว ยังทำงานด้านต่างๆ ของคณะละคร ทั้งเขียนบท ออกแบบ สร้างฉาก เครื่องแต่งกาย ประชาสัมพันธ์ ประสานงาน จัดการจำหน่ายบัตร ฯลฯ

ผลงานสร้างสรรค์อันดับแรก คือ ภูซื่อพญาพาน ซึ่งเสนอในรูปแบบของละครเชิงพิธีกรรมผสมผสานกับละครโศกนาฏกรรม (Tragedy) ใส่หน้ากากอย่างกริกนัับเป็นปรากฏการณ์ทางการละครที่น่าทึ่ง และเป็นผลงานที่ประสบความสำเร็จในขั้นที่ ๑ ของโครงการคณะละครถาวร

สมาชิกของพระจันทร์เสี้ยวการละครในตอนนั้นประกอบด้วย คำรณ คุณะดิลก ธีรยุทธ ปรัชญา บำรุง สุนทร มีศรี พิณฑิพย์ สัตย์เพริศพราย นิมิตร พิพิษฐกุล มัลลิกา ตั้งสงบ อภิศักดิ์ สมนจิต สีนีนาฏ คล้ายแก้ว นฤมล สุทัศนะ

จินดา ชีระวัฒน์ มุลวิไล กาญจน์
เสมาทอง พรภักดิ์ ชีวีวัฒน์ และผิวน้ำ
เฉลิมญาติ

ตลอดระยะเวลาเกือบ ๓ ปีแห่ง
การสร้างผลงานละครของพระจันทร์
เสี้ยวการละคร ได้ใช้กระบวนการใน
การทำงานโดยมุ่งเน้น “การทำงาน

กลุ่ม” (Group Work) โดยผ่านการกลั่นกรอง วิเคราะห์วิจารณ์จากข้อมูลที่ผ่านมา
ศึกษา ทำวิจัยแยกย่อย ร่วมกับทัศนคติของบุคคลในกลุ่มที่นำเสนอสู่วงประชุม
ก่อนจะสรรค์สร้างเป็นรูปแบบของละครตามที่ได้มีการค้นหาร่วมกัน พระจันทร์
เสี้ยวการละครไม่เห็นระบบ “ผู้กำกับการแสดง” เป็นแกนกลางในการทำงาน แต่
มุ่งเน้นการสนับสนุนความคิด การผลักดันศักยภาพของคนในกลุ่ม ให้นายชด
อยู่ในผลงานที่ปรากฏออกมาทุกชิ้น

คุณลักษณะเด่นประการสำคัญของการสร้างสรรค์งานละครในผลงานที่ผ่านมา
ซึ่งปรากฏให้เห็นอย่างแจ่มชัดคือการที่บทละครทุกเรื่องมุ่งเน้นที่จะนำเสนอประเด็น
และมุมมองทางสังคมอันเกี่ยวเนื่องกับวัฒนธรรม การเมือง วิถีชีวิต โดยผ่าน
ทางศิลปะการละคร ทั้งนี้ไม่ได้แบ่งแยกหรือจำกัดว่าเรื่องราวที่ปรากฏนั้น
จะเป็นของเหล่าชนเฉพาะกลุ่ม แต่ถือว่าผู้รับสารอยู่ในฐานะเท่าเทียมกันคือ
มนุษย์ผู้ปรารถนาจะดำรงชีวิตอยู่บนโลกอย่างเข้าใจ และสามารถก้าวไปข้างหน้า
หน้าเพื่อปะทะปัญหาหรือเพื่อรับรู้อย่างมีสติ ละครของพระจันทร์เสี้ยวทุกเรื่อง
จึงมีท่าทีของการพุ่งเข้าชนปัญหา
อย่างไม่หลบเลี่ยง แต่ขณะเดียวกันเราไม่ได้ประกาศตัวว่าละคร
ของเราคือคัมภีร์หรือคู่มือแห่ง
การแก้ไขปัญหาใดๆ ที่ปรากฏ
อยู่ในสังคม เราคือผู้บอกเล่า
ปรากฏการณ์ด้วยความตั้งใจ
และจริงใจต่อสิ่งที่นำเสนอ

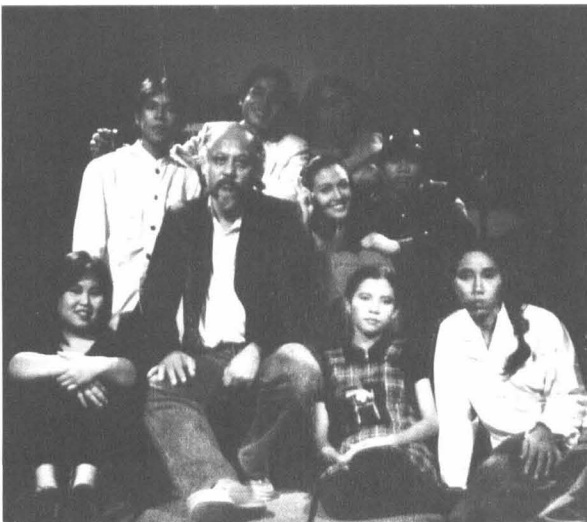

ผ่านทางนักแสดงประจำที่มีช่วงวัย
อายุตั้งแต่ ๗ ปี ถึง ๕๑ ปีจำนวน
๑๒ คน ซึ่งลักษณะช่วงวัยอันต่าง
จากประสบการณ์อันหลากหลาย
ด้วยบุคลากรที่มีความสามารถในการ
ออกแบบงานสร้างทางศิลปะ
เครื่องแต่งกาย ดนตรี แสง บท

ละคร จึงทำให้พระจันทร์เสี้ยวการละครมีกระบวนการที่ครบวงจรในการดำเนินงาน
อันถือเป็นคุณลักษณะพิเศษเฉพาะตัวของกลุ่ม

ในด้านรูปแบบการแสดง พระจันทร์เสี้ยวการละครมุ่งนำเสนอผ่านการ
แสดงที่เน้น “การเคลื่อนไหวอย่างมีพลัง” (Dynamic) ผ่านทางการแสดงทั้งใน
รูปแบบการเคลื่อนไหวอย่างธรรมชาติและ การสื่อความหมายในเชิงนามธรรม
ด้วยพลังของนักแสดงที่ขับพลังให้องค์ประกอบอื่นๆ ที่นำเข้ามาประกอบ ทั้งเครื่อง
แต่งกาย อุปกรณ์ประกอบฉาก บท ฯลฯ ให้มีชีวิตปรากฏบนเวที ภายใต้อารมณ์
หลักอันสำคัญคือ มุ่งกระตุ้นให้ผู้ชมเกิดความคิด วิเคราะห์ต่อสารที่ปรากฏ
มากกว่าการคล้อยตามไปตามอารมณ์ของตัวละครและเรื่องราวจนขาดการควบคุม

(๗๘) คือผู้อภิวัฒน์ ๒๔๗๕

ผลงานที่ผ่านมาของพระจันทร์เสี้ยวการละคร

๒๕๑๖-๑๗	ละครเวที	แม่
	ละครเวที	ก่อนอรุณจะรุ่ง
	ละครเวที	งานเลี้ยง
	ละครเวที	นายอภัยมณี
	ละครเวที	นี้แหละโลก
	ละครเวที	นกที่บินข้ามฟ้า
	ละครเวที	ชั้นที่ ๗
	ละครเวที	ฉัน เพียง อยาก ออกไปข้างนอก
๒๕๑๘	ละครเวที	ชนบทหมายเลข ๑, ๒ และ ๓
๒๕๓๐	ละครเวที	คือผู้อภิวัฒน์
๒๕๓๑	ละครเวที	ชนบทหมายเลข ๔ (แล้ว)
๒๕๓๘	ละครเวที	ตากลากกลางสนามรบ
๒๕๓๙	ละครเวที	กูชื่อ... พญาพาน
	ละครเวที	ความฝันกลางเดือนหนาว
	ละครเวที	มาตามเหมา
๒๕๔๐	ละครเวที	ดั่งสูงซุงหนัก ของ นิคม รายยาว
	ละครเวที	กระโจมไฟ
	ละครเร่	ผู้หญิงกับรัฐธรรมนูญ
	นาฏปฏิภาณ	พระมะเหลเถไถ ของ คุณสุวรรณ
	ละครริมถนนคนเดิน	บางกอกกง วงกตกล
๒๕๔๑	ละครริมถนนคนเดิน	หมู่บ้านจกจ้วง
	อ่านบทกวี	เสกสรร ประเสริฐกุล
	ละครสัญจรตามบ้าน	คำปราศรัยของนาย ก.

คำรณ คุณะติติกและพระจันทร์เสี้ยวการละคร (๗๙)

ค่ายละคร	ค่ายละคร สัญจรเข้าถ้ำ
สรุปวันคุ้มครองโลก	ธรรมชาติ
ศิลปะร่วมสมัย	ญัตติภักดิ์
อ่านบทกวี	วรรณกรรมร้อยเรื่อง...ที่คนไทยควรอ่าน
ค่ายเยาวชน	ค่ายละครบานไม่รู้โรย
อบรมเชิงปฏิบัติการ	ละครเวทีวิถีสร้างสรรค์
โครงการลานบันเทิง	ลานจันทร์... สานฝันคนเมือง
โครงการรวบรวม	ทำเนียบละครเวทีไทย
ละครริมถนนคนเดิน	จากเงื้อมเงาสู่ร่มเงา
ละครเวที	สงครามบุปผชาติ
อ่านบทกวี	วิถีชีวิตแห่งดุลยภาพ ท่ามกลางยุคสมัย
	ปัจจุบัน โดยดอริส คาเรวาและกุนดาร์
	โกตินส์

๒๕๔๒

ละครเวที

คือผู้ออกวิวัฒน์ ๒๕๗๕

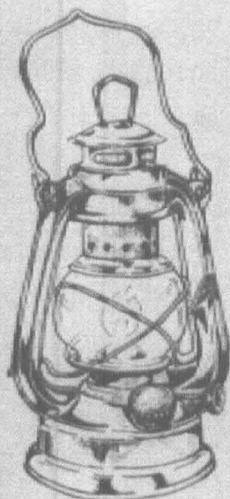
หนึ่งในโครงการฉลองครบรอบ ๑๐๐ ปี
ชาติกาลนายปรีดี พนมยงค์ รัฐบุรุษอาวุโส
พระมะเหลเถไถ ๒๐๐๐ ในมหกรรมละคร
ดนตรี ศิลปะ ณ บางกอก ๑๙๙๙

นาฏปฏิภาณ

หนังสือคู่มือการวัดผลผู้เรียน คู่มือการวัดผลผู้เรียน คู่มือการวัดผลผู้เรียน

คู่มือการวัดผลผู้เรียน

ละครเวทีสร้างสรรค์ ที่ไม่ธรรมดา
แต่ คนก็ ความดี ปรีดี พนมยงค์

คำขวัญ : ละครเวที / การจัดการแสดง
วิธีนี้ : เน้นเรื่องจริง / การบริการผู้ชม

27 มิถุนายน , 3,4,5 และ 10,11,12 กรกฎาคม 2530
ณ หอศิลป์ปรีดีพนมยงค์ (หอเล็ก) ขรรค์ศาสตร์

บัตรราคา : 200 , 100 , 80 , 40 บาท

ขอเชิญได้ : ภัตตาคาร / หอศิลป์ / หอศิลป์ (ไม่พบบัตรเข้าชม)
เช่นเดียว (หอศิลป์/หอศิลป์) / หอศิลป์ (หอศิลป์) หอศิลป์

จัดโดย : สถาบันการศึกษา ขรรค์ศาสตร์ และมูลนิธิ ปรีดี พนมยงค์

ใบปิดละครเวที คือผู้ถือบัตร ปี พ.ศ. ๒๕๓๐ (ชุดที่ ๑)

คือผู้อั้วฒน์ วาระแรก

เมื่อปี พ.ศ.๒๕๓๐ ละครเวที คือผู้อั้วฒน์ ได้เปิดตัวเป็นครั้งแรกเมื่อวันที่ ๒๗ มิถุนายน และเปิดแสดงจริงในวันที่ ๓, ๔, ๕ และ ๑๐, ๑๑, ๑๒ กรกฎาคม ณ หอศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ โดยสภานักศึกษามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ร่วมกับมูลนิธิปริดี พนมยงค์ เป็นผู้จัดขึ้น โดยมีใช้มีเพียงวัตถุประสงค์และเหตุผลที่ท่านอาจารย์ปริดี พนมยงค์ เป็นผู้ประศาสน์การมหาวิทยาลัยวิชาธรรมศาสตร์และการเมืองเท่านั้น หากจุดประสงค์ที่แท้จริงของการจัดละครในครั้งนี้ ต้องการที่จะนำเสนออุดมการณ์ของท่านที่มีเจตนาบริสุทธิ์ที่จะเปลี่ยนแปลงโครงสร้างสังคมไทยให้ดีขึ้น ในวิถีทางต่าง ๆ โดยหวังที่จะสื่อผ่านรูปแบบการละครเพื่อเป็นการตั้งคำถามว่าอุดมการณ์เหล่านี้จะได้รับการตอบชานเช่นไรจากสังคมและชนรุ่นใหม่ของสังคมไทย และวัตถุประสงค์อีกประการหนึ่งในการจัดทำละครคือการหารายได้เพื่อร่วมสมทบทุนในการก่อสร้าง “สถาบันปริดี พนมยงค์”

ละครเรื่องนี้ได้ถูกกำหนดไว้แต่แรกแล้วว่าให้เป็น ละครเอพิค (Epic Theatre) และเป็นชีวประวัติของท่านรัฐบุรุษอาวุโส ด้วยเหตุผลที่ว่า Epic Theatre เป็นละครที่ไม่เน้นการเร้าอารมณ์ แต่มุ่งให้เกิดความหมายทางด้านของความคิดและสติปัญญา ในขณะที่รับชม ละครในรูปแบบนี้เป็นผลผลิตทางความคิดของ “แบร์ทอลท์ เบรคชท์” (Bertolt Brecht) นักการละครชาวเยอรมัน ซึ่งบทละครที่มีชื่อเสียงของเขาได้รับการนำมาทำเป็นละครเวทีโดยนักการละครชาวไทยแล้วหลายเรื่อง อาทิ กาลิเลโอ คนดีที่เสฉวน และแม่ค้าสงคราม

คำรณ คุณะติลก เคยกล่าวถึง การเลือกใช้ศิลปะกับละครเรื่องนี้ว่า “...ละคร

(๘๒) คือผู้อัฒิวิวัฒน์ ๒๔๗๕

ก็เป็น อิลลูชั่น (Illusion) หรือภาพหลอนชั้นหนึ่งแล้ว ถ้าไม่ระวังก็จะสร้างภาพหลอน ๒ ชั้นให้คนดูปวดหัวได้ อันนี้ผมเอามาจากหลักของอังตวน อาร์โตต์ (Antoin Artaud) อาร์โตต์ เป็นนักละครรุ่นใหม่ของฝรั่งเศส แล้วที่เลือกชีวประวัติท่าน

ปรีดีก็เพราะอยากจะทดลองงานสัก ๓ อย่าง คือ การทำละครชีวประวัติมันยาก ยากเรื่องข้อมูลและความถูกต้อง แล้วข้อเขียนของอาจารย์ปรีดีเอง รวมทั้งข้อเขียนของคนอื่นๆ เกี่ยวกับท่าน ก็มักจะเป็นวิชาการมากๆ ผมไม่กล้าใส่ไช้หนัก แต่ก็สร้างให้ Dramatic ดึงเครียดเพื่อดึงคนดู ใช้แทนความสนุกสนานแบบธรรมดาๆ...

...อีกอย่าง ก็อยากจะฝึกนักแสดงละครรุ่นใหม่เอาเป็นกลุ่มเลย คัดเฉพาะนักศึกษาปี ๒ หมด ไม่เคยแสดงมาก่อน ชาย ๖ หญิง ๖ ดูซิว่า เขาจะมีพลังไหมบนเวที ฝึกมาหลายอาทิตย์ทำท่าว่าสักครั้งหนึ่งมีแววเป็นนักแสดงได้

แล้วประเด็นสุดท้ายที่เลือกรูปแบบละครนี้ เอาชีวิตาจารย์ปรีดีมาทำก็เพราะเห็นว่าท่านสมถะ เรียบง่าย แต่พุ่งเข้าชนปัญหา รูปแบบละครของเราก็จะสมถะ มีแสง มีเสียง แต่ไม่มีฉาก เพลงประกอบเป็นเพลงธรรมศาสตร์บ้าง เพลงชาติฝรั่งเศสบ้าง เพลงคนทำทาง ของต้นกล้า และเพลงแอตแทร็กชั่นของนาถ..."

บทละครเรื่อง คือผู้อัฒิวิวัฒน์ ถูกสร้างขึ้นพร้อมๆ กับการค้นหาการเคลื่อนไหวในรูปแบบต่างๆ ที่เป็นทั้งสัญลักษณ์และนามธรรม โดยการจัดองค์ประกอบการเคลื่อนไหว การยืนที่มีความหมายบนแท่นลาดเอียงสีดำ ๓ แท่น ที่สามารถปรับเปลี่ยนไปตามจุดต่างๆ ของเวที เพื่อบอกเล่าเรื่องราวชีวประวัติของอาจารย์ปรีดี พนมยงค์ตลอดอายุขัย รูปแบบของละครไม่เน้นฉากอุปกรณ์ที่ใหญ่โตอลังการ เสื่อผ่านักแสดงยืนพื้นที่ชุดผ้าดำ เพื่อการเคลื่อนไหวที่สะดวก โดยใช้แนวทางของ Poor Theatre อันเป็นวิธิตที่ได้มาจากการทำ Theatre Lab ของ เจอร์ซี่ โกรโทสกี ที่มีปรัชญาความคิดหลักที่ว่า หัวใจของการแสดงอยู่ที่ร่างกาย มีใช้องค์ประกอบ

ภายนอกที่ไม่จำเป็น

การเลือกรูปแบบนี้มารองรับเพราะ
เรื่องราวของ อาจารย์ปรีดี พนมยงค์ มี
หัวใจหลักของเรื่องอยู่ที่แก่นความคิด
การนำเสนอภาพองค์ประกอบภายนอกที่
ใหญ่โตหรูหราเกินความจำเป็นจะทำให้

พลังของสารสาระไม่ถูกขับออกมา

ละครเรื่องนี้สามารถบอกเล่าเรื่องราวเหตุการณ์สำคัญๆ ในประวัติศาสตร์
ไทยได้อย่างครอบคลุม เข้มข้น ภายในเวลา ๑ ชั่วโมง ๒๐ นาที อาทิ เรื่องราวการ
เปลี่ยนแปลงการปกครอง ๒๔๗๕, ขบวนการเสรีไทย ฯลฯ ซึ่งถือเป็นบันทึกทาง
ประวัติศาสตร์บนเวทีละคร

ในขั้นต้นนั้นทางสถานศึกษาได้ประกาศรับสมัครนักแสดงละครเวทีใน
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เพื่อคัดเลือกนักศึกษาเข้าร่วมโครงการตามความตั้งใจ
ของครูคำรณ ที่ต้องการจะสร้างนักแสดงรุ่นใหม่ขึ้นเฉพาะสำหรับโครงการ และ
มีนักศึกษาเข้าร่วมสมัครทั้งสิ้นร่วม ๑๐๐ คน เข้าร่วมการฝึกฝนโดยเริ่มต้น Warm
up ร่างกายในลักษณะการฝึกการหายใจ การปรับการเคลื่อนไหว การฝึกทางด้าน
ของพลัง Force & Dynamic เป็นเบื้องต้น การฝึกฝนในรูปแบบดังกล่าวถือได้ว่า
เป็นการแสดงที่แปลกใหม่มากในยุคนั้น

กลุ่มนักศึกษาที่เข้าร่วม Work shop จำนวนเกือบ ๑๐๐ คนลดจำนวนลง
เหลือเพียง ๑๕ คน ด้วยการฝึกทางร่างกายที่ค่อนข้างหนักและใช้เวลานานถึง ๑ ปี
ในที่สุดก็สามารถคัดเลือกนักแสดงหลัก ประกอบด้วยชาย ๖ คน หญิง ๖ คน
ภายใต้การใช้ชื่อกลุ่มทางการแสดงว่า “นักแสดงไร้ชื่อ”

หลังจากที่ละคร คือผู้ก่อตัว ออกแสดงที่หอศิลปวัฒนธรรมมหาวิทยาลัย
ธรรมศาสตร์เสร็จสิ้นลง ได้รับการตอบรับจากผู้ชมเป็นอย่างดี และก่อกระแส

(๘๔) คือผู้อภิวัฒน์ ๒๔๗๕

การวิพากษ์วิจารณ์ ในเชิงรูปแบบที่โดดเด่นและเนื้อหาที่เจียบคม โดยเฉพาะฉาก
ที่ผู้ชมประทับใจเป็นพิเศษคือ “ฉากรีรีข้าวสาร” อันเป็นการละเล่นของไทยที่ถูก
นำมาเทียบเคียงกับการผลิตเปลี่ยนหมุนเวียนของการขึ้นครองอำนาจได้อย่างน่าสนใจ
จนได้รับคำเรียกร้องให้กลับมาจัดแสดงใหม่เป็นครั้งที่ ๒ ณ หอศิลป์ พีระศรี
โดยเปิดการแสดงในวันที่ ๓๐-๓๑ ตุลาคม และวันที่ ๖-๗-๘ พฤศจิกายน
หลังจากนั้นจึงเดินทางขึ้นไปยังจังหวัดเชียงใหม่เพื่อเปิดการแสดง ณ มหาวิทยาลัย
เชียงใหม่ รวมทั้งสิ้น ๔ รอบ และเปิดการแสดงที่จังหวัดปัตตานีอีก ๒ รอบ
การจัดแสดงในครั้งนี้ได้มีการเปลี่ยนชื่อคณะละครเป็น “กลุ่มพระจันทร์เสี้ยว
(ใหม่)”

กำหนดการ :

๒๗ มิถุนายน และ ๓, ๔, ๕,๑๐, ๑๑, ๑๒ กรกฎาคม ๒๕๓๐
หอศิลปวัฒนธรรม (หอประชุมเล็ก) มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ กรุงเทพฯ

๓๐, ๓๑ ตุลาคม และ ๖,๗,๘ พฤศจิกายน ๒๕๓๐
หอศิลป์ พีระศรี กรุงเทพฯ

ทีมงาน :

กำกับการแสดง	คำรณ	คุณะติลก
นักแสดง		
ปรีดี	นิติธร	เยี่ยมสมบัติ
ทรง	ไทรรัตน์	เทียรฆชาติ
แปลก	นิมิตร	พิพิทกุล
ประยูร, สาย สีมา	นันทฤทธิ์	พัฒนสุวรรณันท์
พลอย	วัลลภา	อัมใจพงษ์
ผู้บรรยาย	วิไล	สินะเจริญกุล
ผู้บรรยาย	สุวรรณณี	นำพิทักษ์ชัยกุล
พณสุข	สุวรรณณี	กัลยาณสันต์
ผู้เล่าเรื่อง	พิมพ์ภา	โตวิระ
เล็ก	จันทร์ช่วง	องค์ศิริวิทยา
พหล	ยิ่งยอด	มัณฑุวิสิฐ
มโน	สุเมธ	นุรักษ์
ผู้จัดการทั่วไป		
	วิทเยนทร์	มุตตามระ
ศิลปกรรม		
	วินัย	สัตตะรุจาวงษ์
ประชาสัมพันธ์		
	วินัย	สัตตะรุจาวงษ์,
	อัษฎนา	สุนทรพิทักษ์

(๘๖) คือผู้ก่อวัฒน์ ๒๕๗๕

สิริปริยารี บุญยรัตพันธุ์

ฝ่ายการแสดง

ดวงดาว คำพุท

กิตติพร ใจบุญ

พรรณวดี จันโทลิก

ยุพา พิพัจน์พวงทอง

เสาวนีย์ ดุษฎีสุรพจน์

แสง

ปิยจักร ประยูรเวช

เสียง

ดำเกิง จูตะปิยะศักดิ์

นักแสดงและทีมงาน คือผู้ก่อวัฒน์ ปี พ.ศ. ๒๕๓๐

เรื่องราวชีวิตของปชิต พนมยงค์ “คือผู้อภิวัตน์”

วิไล วัฒนกุล

สถาบันปชิต พนมยงค์
และ
คณะละครพระจันทร์เสี้ยว (ใหม่) เสนอ
การกลับมาอีกครั้ง
ของ
คำธณ คุณะติลล

ละครเวที สร้างสรรค์ ของสามัญชน

วันที่ 24 มิถุนายน เวลา 19.30 น. (รอบการกุศล)

25 มิถุนายน เวลา 14.00 น. และ 19.00 น.

ณ สถาบันปชิต พนมยงค์ ซอยทองหล่อ(ระหว่างซอย 1-3)

สุญหวี 55 บัตรราคา 200 บาท และ 100 บาท

วันที่ 28 และ 29 มิถุนายน ฯ

5 และ 6 กรกฎาคม เวลา 20.00 น.

ณ ศูนย์ศิลปวัฒนธรรมแฉะอุดร อาคารแปน

ซอศึกษาวิทยา สาธิตได้ กทม. บัตรราคา 100 บาท

บัตรจำหน่ายที่ ดอกรั้ว (ท่าพระจันทร์,

อนุสาวรีย์, หัวหมาก)

จำหน่ายสื่อมวลชน (สยามสแควร์)

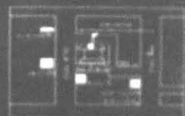
ศูนย์ศิลปวัฒนธรรมแฉะอุดร

โทร. ๘๖๖๐๖ ๗๕ ๗๖/

และสถาบันปชิต พนมยงค์ โทร. ๖๕1๓๕๖๐-1

National Institute
of Pochit Panomyong

ใบปิดละครเวที คือผู้อภิวัตน์ ปี พ.ศ. ๒๕๓๘

คือผู้อั้วฒน์ วาระต่อมา

๘ ปีต่อมา ละคร “คือผู้อั้วฒน์” กลับมาแสดงอีกครั้งในวาระพิธีเปิดสถาบัน
ปรีดี พนมยงค์ เมื่อวันที่ ๒๔-๒๕ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๓๘ ณ สถาบันปรีดี พนมยงค์
และได้รับเชิญเข้าร่วมในงานเทศกาลละครครั้งที่ ๑ ศูนย์ศิลปวัฒนธรรมแสงอรุณ
ในวันที่ ๒๘-๒๙ มิถุนายน และ ๕-๖ กรกฎาคม โดยที่มนักแสดงรุ่นใหม่ ยกเว้น
“นิมิตร พิพิธกุล” สมาชิกจากกลุ่ม “นักแสดงไร้ชื่อ” ที่กลับมาร่วมในฐานะผู้ช่วย
ผู้กำกับการแสดงและผู้จัดการโครงการด้วย การแสดงยังคงรูปแบบเหมือนเดิม
ทุกอย่าง และใช้เวลาในการฝึกซ้อมนักแสดงเพียง ๓ เดือนเท่านั้น

กำหนดการ :

๒๔, ๒๕ มิถุนายน ๒๕๓๘

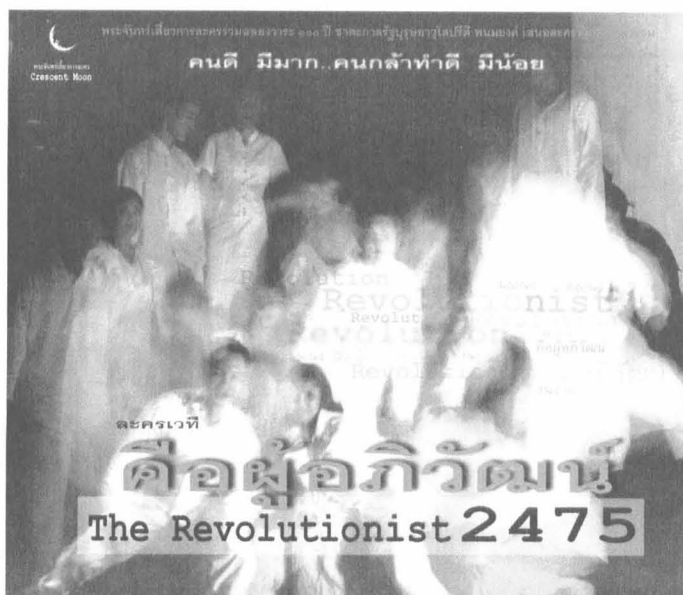
สถาบันปรีดี พนมยงค์ กรุงเทพฯ

๒๘, ๒๙ มิถุนายน และ ๕, ๖ กรกฎาคม ๒๕๓๘

ศูนย์ศิลปวัฒนธรรมแสงอรุณ กรุงเทพฯ

ทีมงาน :

กำกับกำกับการแสดง	คำรณ	คุณะติลก
นักแสดง		
ปรีดี	อภิศักดิ์	สนจด
ทรง	ศราวุธ	สงศรี
แปลก	นิมิตร	พิพิทกุล
พหล	กอบชัย	ชูโต
พูนศุข	รัชนี	วิศิษฎ์โรดม
พลอย	ธีรนนท์	นาถทอง
เล็ก	กิงแก้ว	รณศิริ
คนเล่าเรื่อง	ลักษณะนันท์	โกสินทรกุล
ผู้บรรยาย, พิธีกร	ชวนพิศ	ธีระบุญชัยกุล
น้องตุลา	บุศราพร	ทองมัน
ช่วยกำกับกำกับการแสดง	นิมิตร	พิพิทกุล
กำกับเวที	ดวงพร	เรื่องอำไพภัทร
	ดวงกมล	โพธิ์ปรีสุทธิ์
อุปกรณ์ประกอบฉาก	กอบชัย	ชูโต
	ดวงกมล	โพธิ์ปรีสุทธิ์
ฉาก	ปริญญา	สุทธิประเสริฐ
	เจษฎาวัช	ชวนะพงศ์
	นเรศเรษฐ์	สุกัญญา
	เมธา	สกุลช่างสัจจะทัย

 คณะกรรมการ ๑๐๐ ปี ปฎิวัติสยาม
 ร่วมกับ พระจันทร์เสี้ยวการละคร เสนอ
 ละครเรื่องนี้ว่าละครที่ไม่ธรรมดา
 และละครเรื่องนี้ขอให้ออกไปให้ไกล
 ละครเรื่องนี้ งามยิ่งกว่า
 เพราะละครเรื่องนี้มีหลายอย่าง
 เป็นแบบ Brechtian
 และเนื้อเรื่องเกี่ยวกับชีวิตจริง
 ที่มีความคิดและรูปแบบการนำเสนอ

ใบปิดละครเวที คือผู้ก่อการปฏิวัติ ปี พ.ศ. ๒๕๔๒

คือผู้ก่อการปฏิวัติ ๒๕๓๕ สู่ศตวรรษปรีดี พนมยงค์

คือผู้ก่อการปฏิวัติ ได้ถูกกล่าวถึงในฐานะ “ละครเวทีร่วมสมัยของไทยที่น่า
 กลับมาจัดแสดงใหม่มากที่สุด เป็นบทละครเวทีที่ได้รับการยอมรับว่า
 เป็นสุดยอดของละครไทยในแนวทางของ Brechtian และละครเวทีเพื่อการ
 ศึกษาประวัติศาสตร์ไทยที่เข้มข้นทั้งความคิดและรูปแบบการนำเสนอ”

พ.ศ. ๒๕๔๒ ละครเวที คือผู้ก่อการปฏิวัติ ได้นำกลับมาแสดงอีกครั้งหนึ่งใน
 วาระครบรอบ ๑๐๐ ปี ชาตกาล นายปรีดี พนมยงค์ รัฐบุรุษอาวุโสคนแรกของไทย
 ที่จะมาถึงในวันที่ ๑๑ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๔๓ เพื่อร่วมในโอกาสนี้ โดย “คณะ
 กรรมการจัดงานฉลอง ๑๐๐ ปีชาตกาล นายปรีดี พนมยงค์ รัฐบุรุษอาวุโส”
 ทั้งภาครัฐบาลและภาคเอกชน ร่วมกับ “พระจันทร์เสี้ยวการละคร” เป็นผู้จัดขึ้น

คำรณ คุณะติลกและพระจันทร์เสี้ยวการละคร (๙๑)

การนำกลับมาแสดงใหม่ในวาระนี้เริ่มต้นเปิดการแสดงในวันที่ ๒๖,๒๗,๒๘ กุมภาพันธ์ และ ๕,๖,๗ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๒ ณ สถาบันปรีดี พนมยงค์ ซอยทองหล่อ นับเป็นหนึ่งในโครงการนำร่องสู่การร่วมฉลองครบรอบ ๑๐๐ ปีชาตกาล นายปรีดี พนมยงค์ รัฐบุรุษอาวุโส

มีการปรับชื่อละครจาก *คือผู้ก่อวิวัฒน์* มาเป็น *คือผู้ก่อวิวัฒน์ ๒๔๗๕* เพื่อเน้นย้ำต่อเหตุการณ์และจุดแห่งการเปลี่ยนแปลงการปกครองอันส่งผลมาถึงวิถีชีวิตในปัจจุบัน ภายใต้การปกครองในระบอบประชาธิปไตย

คือผู้ก่อวิวัฒน์ ๒๔๗๕ มีการตีความใหม่โดย “พระจันทร์เสี้ยวการละคร” เพื่อปรับปรุงให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น โดยมี “นิมิตรพิพิธกุล” ผู้ได้ร่วมงานกับละครเรื่องนี้ มาแต่เริ่มต้นทำหน้าที่เป็นผู้กำกับการแสดง *คือผู้ก่อวิวัฒน์ ๒๔๗๕* ในปี พ.ศ. ๒๕๕๒ สู่ศตวรรษปรีดี พนมยงค์นี้ มีการปรับเปลี่ยนองค์ประกอบหลายๆ อย่างเพื่อขยายกลุ่มคนดูให้กว้างขึ้น

การเปลี่ยนแปลงข้อแรกที่ได้เห็นได้ชัดคือเรื่องของการเล่น ที่มีการตีความด้านอารมณ์ละเอียดขึ้น เพื่อให้การแสดงแต่ละฉากเข้มข้นมากขึ้น เริ่มต้นเมื่อปลายปี พ.ศ. ๒๕๔๑ ก่อนหน้าที่จะทำการฝึกซ้อม ทางพระจันทร์เสี้ยวการละคร ได้เปิดรับสมัครคัดเลือกนักแสดงเข้ามาสมทบเพิ่ม โดยการอบรมเชิงปฏิบัติการ (Workshop Audition) เมื่อได้นักแสดงครบตามความต้องการแล้วก็เริ่มฝึกซ้อมร่วมกันอย่างหนัก โดยเริ่มจากการฝึกการแสดงอย่างมีพลัง (Force & Dynamic) ตามแบบฉบับของ “พระจันทร์เสี้ยวการละคร” แต่เดิมที่มีมา ตลอดจนอ่าน ตีความ และทำความเข้าใจกับบทละครอย่างละเอียดมากขึ้น ตลอดช่วงระยะเวลา ๒ เดือนเต็ม พร้อมๆ ไปกับการวางตำแหน่งของตัวละคร (Blocking) ซึ่งมีการปรับเปลี่ยนไปจากของเก่าบ้าง มีการปรับจังหวะในการเล่าเรื่องให้กระชับ และเพิ่มเติมการเคลื่อนไหวของร่างกาย (Body Movement) บางส่วนให้ชัดเจนขึ้น นอกจากนั้นมีการปรับโครงสร้างบทในช่วงสุดท้ายของเรื่องเพิ่มเติม เพื่อขยายความถึงผลจากสิ่งที่อาจารย์ปรีดี พนมยงค์ได้กระทำไว้ตลอดช่วงชีวิตที่ผ่านมา เพื่อสอดคล้องกับเนื้อหาในส่วนของความเป็นอนิจจังของสังคม

องค์ประกอบอื่นๆ ของละครที่เปลี่ยนแปลงไปได้แก่เสื้อผ้าที่มักจะเปลี่ยนรูปลักษณะและสีกันไป หากแต่ยังดูเรียบง่ายและไม่ได้บ่งบอกถึงยุคสมัยใดๆ โดยเฉพาะผลหลักๆ คือต้องการให้เข้ากับสภาวะของสังคมปัจจุบันและอยู่ในความสนใจของคนรุ่นใหม่ นอกจากนี้การเปลี่ยนสีเสื้อผ้าหลักของนักแสดงจาก “สีดำ” เป็น “สีเทา” ก็เพื่อให้ “สีเทา” เป็นสัญลักษณ์ของ “คน” ที่มีทั้งดีและเลว และเพื่อตอบรับตามแนวคิดที่ว่า “คนดี มีมาก... คนกล้าทำดีมีน้อย”

โครงสร้างของดนตรีประกอบได้มีการปรับจากกลองทัดใบเดียวเพิ่มเครื่องเคาะอื่นๆ เข้าไปด้วย แต่ยังมีวิธีการสร้างจังหวะและการจัดอารมณ์ตามแบบ Epic ดั้งเดิม เช่นเสียงเคาะเครื่องพิมพัตติประกอบไปพร้อมกับที่ตัวละครกำลังบรรยายส่วนข้อมูล เพื่อให้ผู้ชมรู้สึกได้ว่าผู้บรรยายกำลังพูดเรื่องราวที่บันทึกไว้ในประวัติศาสตร์ นอกจากนี้ยังใช้เสียง “ขลุ่ย” ฆ้องล้อและฆ้องในละครช่วงที่เป็นอารมณ์เศร้าหรืออ่อนไหว แล้วขัดด้วยเสียงของกลองต๊ก (Snare Drum) และกลองสากลอื่นๆ เพื่อตัดอารมณ์ของผู้ชมกลับมาในฉากต่อไป

องค์ประกอบทางศิลปะด้านอื่นๆ ที่นำมาเสริมทางด้านการออกแบบเพื่อความชัดเจนและร่วมสมัยคือการออกแบบไฟที่มีลักษณะเฉพาะ แต่เดิมนั้นแสงในละครเรื่องนี้เป็นสีขาวสว่างเท่ากันทั่วทั้งเวที ซึ่งเป็นลักษณะเฉพาะของแสงในละครเรื่องนี้ ทั้งนี้เพื่อเป็นการบอกเล่าเรื่องราวประวัติศาสตร์โดยใช้

ศักยภาพของนักแสดงเป็นหลัก ไม่มีฉากที่เป็นสีสรรใดๆ แต่ในการใช้แสงลักษณะนี้เป็นระยะเวลานานๆ จะทำให้ผู้ชมรู้สึกเหมือนเรื่องกำลังเกิดขึ้นจริง จนทำให้ผู้ชมเข้าไปอยู่ในละครซึ่งจะทำให้รู้สึกเครียด อึดอัด เหงา เศร้าไปกับละคร จนทำให้ลืมไปว่ากำลังชมละครอยู่ ในการออกแบบแสงสำหรับ *คือผู้ก่อวิวัฒน์ ๒๕๗๕* โดยภาพรวมเราใช้วิธีการแยกตำแหน่งของตัวละคร (Blocking) ด้วยระดับความเข้มของแสง (Intensity) เป็นหลัก แต่ในฉากที่มีตัวละครเรื่องอำนาจเราจะใช้แสงจากฟุตไลท์ (Foot Light) เพื่อให้เกิดเงาใหญ่ที่ฉากหลัง หรือในฉากของละครที่นำวรรณกรรมมาร้อยเรียง เช่น ในฉากสีแผ่นดินและปีศาจ ก็มีการใช้สีสรรของแสงเพื่อให้แยกออกจากเรื่องหลัก ซึ่งจะรู้สึกได้ถึงบรรยากาศที่แตกต่างกัน

คือผู้ก่อวิวัฒน์ ใน พ.ศ. ๒๕๓๐ เป็นละครเวทีแนวใหม่ที่เสนอประเด็นความคิดผ่านรูปแบบที่แปลกตาออกไป ทำให้ผู้ชมเกิด “คำถาม” เกี่ยวกับ “ผู้ก่อวิวัฒน์” และ “สัญลักษณ์ของการเปลี่ยนแปลงในสังคมไทย” ที่ซ่อนไว้ในละคร ในเวลานั้นสังคมไทยคงยังไม่สามารถตอบคำถามทั้งหมดได้กระจ่างนัก และคำถามมานั้นนานหลายต่อหลายประเด็น

ระหว่างทศวรรษเศษที่ผ่านมาละคร *คือผู้ก่อวิวัฒน์* ถูกนำกลับมาปรับปรุงใหม่ครั้งแล้วครั้งเล่าจนกระทั่งมาเป็น *คือผู้ก่อวิวัฒน์ ๒๕๗๕* ในปี พ.ศ.๒๕๔๒ ซึ่งเปลี่ยนแปลงรูปแบบด้านองค์ประกอบทางศิลปะและการแสดงไปหลายส่วน จนแทบไม่เหลือเค้าเดิม หากแต่การเปลี่ยนแปลงในครั้งนี้เป็น “สัญญาณ” ที่สังคมไทยสามารถตอบคำถามเกี่ยวกับ “สัญลักษณ์” ที่ซ่อนไว้ ทำให้ละคร *คือผู้ก่อวิวัฒน์ ๒๕๗๕* เสนอเนื้อหาและประเด็นความคิดของ “ผู้ก่อวิวัฒน์” ได้แจ่มชัดขึ้น

คำตอบทั้งหมดเกี่ยวกับ “การเปลี่ยนแปลงของละคร” ใน “หนึ่งทศวรรษ” ของ *คือผู้ก่อวิวัฒน์* มาสู่ *คือผู้ก่อวิวัฒน์ ๒๕๗๕* อาจจะมีใช้คำตอบทั้งหมดเกี่ยวกับ “การเปลี่ยนแปลงของสังคมไทย” ใน “หนึ่งศตวรรษ ชาติกาล นายบริดี พนมยงค์” หากแต่เป็นการชวนให้ผู้ชมตั้ง “คำถาม” เกี่ยวกับ “เส้นทางการก่อวิวัฒน์สังคมไทย ในศตวรรษต่อไป”

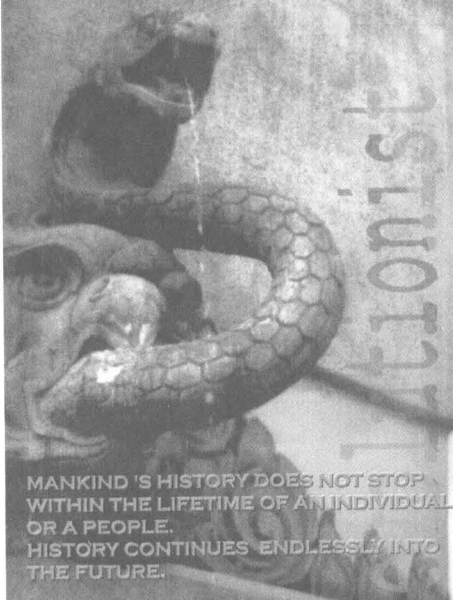

Project for the National Celebration on the Occasion of the Centennial Anniversary of Pridi Banomyong

PRESENTS A FAMOUS PLAY
FROM BANGKOK, THAILAND
BY CRESCENT MOON THEATRE
WRITTEN BY KOMRON GUNATILAKA
DIRECTED BY NIMIT PIPITKUL

THE 1932 REVOLUTIONIST

On Tour in Europe

MANKIND'S HISTORY DOES NOT STOP
WITHIN THE LIFETIME OF AN INDIVIDUAL
OR A PEOPLE.
HISTORY CONTINUES ENDLESSLY INTO
THE FUTURE.

โครงการฉลอง ๑๐๐ ปี ชาตกาลพระยาพิชัยนาถ นาย ปรีดี พนมยงค์
เสนอละครย้อนไทย จากเมืองไทย
คือผู้ปฏิวัติไทย ๒๕๗๕
โดย พระจันทร์เสี้ยวการละคร
คำร้อง ดุจดิลล - เปี่ยมพงษ์
ฉัตร พิธีกร กำกับการแสดง

PRINTED IN THAILAND - DESIGNED BY INKHOUSE

France
30th June 1999
Salle de conference
à la mairie du
8ème arrondissement
8:00 pm.

The Netherlands
4th July 1999
De Rode Hoed Theatre
2:00 pm.

Sweden
9th-10th July 1999
Boulevard Teatern Theatre
7:00 pm.

ถ่ายภาพร่วมกับเอกอัครราชทูตไทยประจำกรุงปารีสและภริยา

ณ บ้านพักเอกอัครราชทูต ๑ กรกฎาคม ๒๕๔๒

คือผู้อาวุฒิ ๒๔๗๕ สัญจรทวีปยุโรป

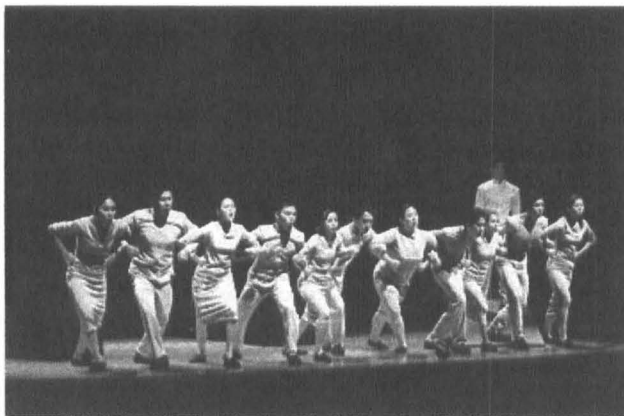
ภายหลังเสร็จสิ้นจากการแสดงที่สถาบันปรีดี พนมยงค์ ๑๑ รอบ พระจันทร์เสี้ยวการละครได้มีโอกาสเดินทางไปเปิดการแสดงในทวีปยุโรป ๓ ประเทศด้วยกัน โดยเริ่มต้นที่ประเทศฝรั่งเศสซึ่งอาจารย์ปรีดี พนมยงค์ได้จัดประชุมก่อตั้งคณะราษฎรขึ้นเป็นครั้งแรก และเป็นประเทศแม่แบบของการปกครองในระบบประชาธิปไตย แล้วเดินทางต่อไปยังกรุงอัมสเตอร์ดัมประเทศเนเธอร์แลนด์ เพื่อเปิดการแสดงในระหว่างการจัดประชุมสัมมนาไทยคดีศึกษาที่โรงละคร De Rode Hoed หลังจากการแสดงเสร็จสิ้นลงได้มีการใช้เนื้อหาในละครเป็นประเด็นในการเสวนา โดยมี นพ. ประเวศ วะสี อาจารย์ธีรยุทธ บุญมี อาจารย์สุลักษณ์ ศิวรักษ์ และ Dr.Han ten Brummelhuis ที่ปรึกษาไทยคดีศึกษาประจำประเทศเนเธอร์แลนด์ เป็นผู้นำการเสวนา

จุดสุดท้ายในการเดินทางครั้งนี้คือกรุงสต็อกโฮล์มประเทศสวีเดน ที่คนไทยอาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก และมีความกระตือรือร้นในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งในต่างแดนมากที่สุดของภาคพื้นยุโรป ที่นี้เราได้รับความสนใจจากสื่อมวลชนในท้องถิ่นเป็นอย่างดี และได้รับการต้อนรับอย่างอบอุ่นจากกลุ่มศาลาไทย และกลุ่มไทยศึกษา

(๙๖) คือผู้อภิวัฒน์ ๒๕๗๕

หน้าที่ของเราในการเผยแพร่ความรู้ ความเป็นไปของประชาธิปไตยในประเทศไทยสิ้นสุดลงแล้วส่วนหนึ่ง ความภาคภูมิใจของคนละครเล็ๆ อย่างเราก็คือ การที่ได้มีส่วนในการสร้างความเข้าใจและเปิดมุมมองใหม่ๆ ให้กับคนต่างชาติได้รับรู้ดังที่มีการตอบรับ วิพากษ์วิจารณ์จากสื่อมวลชนต่างประเทศสำหรับการแสดงสัญจรในครั้งนี้

Enade vi stå, söndrade vi falla. Pridi Banomyong och demokratin hyllas av den thailändska teatergruppen The Crescent Moon. FOTO: THE CRESCENT MOON

Det känns omodernt, främmande och ovan. Och kanske därför egendomligt njutbart.

KAMRON GUNATILAKA
THE 1932 REVOLUTIONIST
Boulevardteatern, Stockholm

เมื่อเปิดการแสดง คือผู้อภิวัฒน์ ๒๕๗๕ ที่ "Boulevard Teatern" กรุงสต็อกโฮล์ม หนังสือพิมพ์สวีเดนฉบับเย็นวันที่ ๑๐ กรกฎาคม ๒๕๔๒ ชื่อ "EXPRESSEN" ได้ตีพิมพ์บทวิจารณ์ของ Clara Block Hane

Demokrathai

THEATER
Clara Black Horse

Scenen är helt svart, sänar som på sex kvinnor och fem män, alla klädda i grå bomullstretch. Den sjätte mannens skjorta är vit, men så föreställer han också Pridi Banomyong, den thailändska demokratin fader.

Med premiär i går och fortsättning i kväll gästspelar den thailändska gruppen The Crescent Moon i Stockholm med pjäsen *The 1932 revolutionist*, skriven av Kamron Gunatlaka. Den handlar om Thaïlands 1900-talshistoria och fadern till thailändsk demokrati, Pridi Banomyong (1900-1983) och framförs helt på thailändska. Många på engelska finns att tillgå.

Pridi Banomyong tog inträck av demokratiska strömningar när han på 20-talet studerade juridik i Paris. Tillbaka i Siam ledde han revolutionen och vill säga kuppen mot monarkin den 21 juni

1932. Därefter har Thaïland haft mer än 15 statskupper, varav flera förekommer i pjäsen. Pridi Banomyong lade grunden till Thaïlands demokratiska konstitution och blev premiärminister 1946, men störtades, landsförvisades och levde i exil i Paris till sin död 1983. Att budskapet är lätt: glorifierande och nationalromantiskt går inte att undgå.

REVOLUTIONEN, statskupperna, ond bråd död och plösslut upplammande fiendskap – allt framförs med en exakt och mycket vacker koreografi. Skådespelarna rör sig nästan grafiskt över scenen, ibland som om de hade en enda kropp. Eftersom mina kunskaper i det thailändska språket är begränsade till köksregioner, är jag naturligtvis tacksam för de stora och tydliga rörelserna.

En stor del av historien förmedlas av koren, repliksiften är desto ovanligare berättamets metod och speglar skiller sig markant från samtida västerländsk teater.

ประชาธิปไตยในวิถีไทย

ฉากเป็นสี่ดำทั้งหมด นักแสดงชาย ๕ คน หญิง ๖ คน รวมผ้าฝ้ายยาวสีเทา ชุดของชายคนที่ ๖ เป็นสีขาว ซึ่งเล่นเป็นนายปรีดี พนมยงค์ บิดาแห่งประชาธิปไตยไทย

กลุ่มชาวไทย คณะละครพระจันทร์เสี้ยว ได้เปิดการแสดงรอบพิเศษในกรุงสต็อกโฮล์ม ด้วยบทละครเรื่อง *คือผู้ก่อการ ๒๔๗๕* ที่เขียนบทโดยคำรณ คุณะติลก ละครเรื่องนี้เป็นประวัติศาสตร์ไทยในช่วงศตวรรษที่ ๒๐ เกี่ยวกับนายปรีดี พนมยงค์ บิดาแห่งประชาธิปไตยไทยสมัยใหม่ (๒๔๔๓-๒๕๒๖) ละครแสดงเป็นภาษาไทย แต่ก็มีบทละครภาษาอังกฤษจัดไว้เช่นกัน

นายปรีดี พนมยงค์ ได้รับอิทธิพลความคิดทางประชาธิปไตย เมื่อครั้งที่เขาศึกษาเล่าเรียนกฎหมายอยู่ที่ปารีส ในช่วงอายุ ๒๐ ปีเศษ เมื่อกลับมาถึงสยามประเทศ เขาได้นำการปฏิวัติ โดยการก่อรัฐประหารต่อต้านอำนาจราชธิปไตย เมื่อวันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๔๗๕ นับแต่นั้นมาประเทศไทยก็มีการก่อรัฐประหารอีกมากกว่า ๑๕ ครั้ง ซึ่งหลายๆ เหตุการณ์เหล่านั้นได้นำมาแสดงไว้ในละคร นายปรีดี พนมยงค์ ได้วางรากฐานที่เข้มแข็งสำหรับการสถาปนาประชาธิปไตยของไทย

(๙๘) คือผู้อภิวัฒน์ ๒๔๗๕

และได้รับตำแหน่งนายกรัฐมนตรีเมื่อปี ๒๔๘๙ อย่างไรก็ตามเขาได้ถูกบังคับให้
สละอำนาจในเวลาไม่นาน และถูกเนรเทศออกนอกประเทศ และเสียชีวิตเมื่อปี
๒๕๒๖ ซึ่งในละครเรื่องนี้มีการสรรเสริญสุดดี ในลักษณะชาตินิยมอยู่บ้าง ใน
ลักษณะชาตินิยมผสมความหลงใหลในชาติของตน (national romanticism)
อย่างหลีกเลี่ยงมิได้

การปฏิวัติรัฐประหาร การล่มสลายของปีศาจ และฝ่ายปรัภักษ์ที่เรื่องอำนาจ
ขึ้นในทันทีทันใด ทั้งหมดนี้แสดงออกมาในท่าทางการเคลื่อนไหวที่เด่นชัดงดงามยิ่ง
นักแสดงเคลื่อนไหวราวกับภาพวาดบนฉากละคร และบางครั้งพวกเขาก็รวมตัวกัน
เข้าเป็นร่างเดียวกัน เนื่องจากความรู้ทางภาษาไทยของผมมีจำกัด จึงขอขอบคุณ
ไม่ได้ในท่าทางและการเคลื่อนไหวที่ชัดเจนและเป็นการช่วยอธิบายไปในตัว

ละครส่วนใหญ่ถูกตีความผ่านท่วงทีการเคลื่อนไหว และมีการใช้ถ้อยคำ
ไม่มากนัก บทบรรยายและศิลปะการละครนั้นแตกต่างจากละครร่วมสมัยของ
ตะวันตกอย่างมาก ความรู้สึกของผมคือ ละครเรื่องนี้ทันสมัย แปลก ไม่คุ้นเคย
ด้วยเหตุนี้กระมังผมจึงพบว่ามันน่าสนใจและเพลิดเพลินเป็นพิเศษ

ถ่ายภาพร่วมกับกลุ่มคนจัดงานของอัมสเตอร์ดัม ในวันอัมสเตอร์ดัม

ณ บริเวณสถานีรถไฟ EURO LINES ๕ กรกฎาคม ๒๕๒๒

Klasskamp på thailändska

■ ■ Ett kort gästspel på Boulevardteatern i Stockholm av den thailändska teatergruppen Crescent Moon Theatre, erinrar om omöjligheten i att försöka utläsa alla nivåer hos främmande kulturers konstyttringar. Man spelar en pjäs med titeln *1932 Revolutionist*, ett slags modern hjältesaga om **Pridi Banomyong**. Thailands demokratiförkamp som på 30-talet ledde en framgångsrik statskupp.

Crescent Moon Theatre har varit verksam sedan början av 70-talet och representerar en icke-traditionell teater: föreställningen om Pridi har till exempel hämtat inspiration från Brecht och den helsvarta scenen saknar i princip all rekvisita utom tre liggande kilar, likaledes svarta, som emellanåt flyttas. Den ambitiösa symmetrin i scenerier och rörelser saknar inte suggestionskraft och jag föreställer mig att en åskådare bekant med den traditionella thailändska scenkonsten slås av uppsättningsens allvar och asketism.

Ett litet hinder är naturligtvis språket, men om man kommer i god tid till Boulevardteatern finns där pjästexten i engelsk översättning. På så vis förstår man åtminstone handlingen.

Claes Wahlin

หนังสือพิมพ์ฉบับนี้ชื่อ **“AFTONBLADET”**
ฉบับวันที่ ๑๐ กรกฎาคม ๒๕๔๒, Claes Wallin
เป็นผู้เขียนบทวิจารณ์ละครเรื่องนี้

“การต่อสู้ทางชนชั้นของสังคม ในวิถีไทย” (Social Class Battle in the Thai Way)

การแสดงรอบพิเศษสั้นๆ ที่ The Boulevard Teatern ในสต็อกโฮล์ม โดยกลุ่มคนไทยชื่อ พระจันทร์เสี้ยวการละคร ได้เตือนให้เราระลึกถึงความยาก หรือเรื่องที่เป็นไปไม่ได้ที่จะตีความวัฒนธรรมอื่นๆ จากแง่มุมมองและรูปแบบทางศิลปะของพวกเขา ละครเรื่องคือผู้วิวัฒน์ ๒๔๗๕ ได้แสดงถึงลักษณะของตำนานวีรบุรุษของ นายปรีดี พนมยงค์ นักสู้เพื่อประชาธิปไตยไทยคนแรก ซึ่งก่อการรัฐประหารได้สำเร็จในช่วงอายุ ๓๐ กว่าปี

คณะละครพระจันทร์เสี้ยวได้เริ่มแสดงตั้งแต่ตอนต้นของยุค ๗๐ เป็นกลุ่มที่นำเสนอรูปแบบสมัยใหม่ของการละคร เช่น อิทธิพลและแรงบันดาลใจที่ได้รับมาจาก

ถ่ายภาพร่วมกับเอกอัครราชทูตไทยประจำกรุงสต็อกโฮล์ม และกลุ่มคนจัดงาน
ณ บ้านพักเอกอัครราชทูต ๗ กรกฎาคม ๒๕๕๒

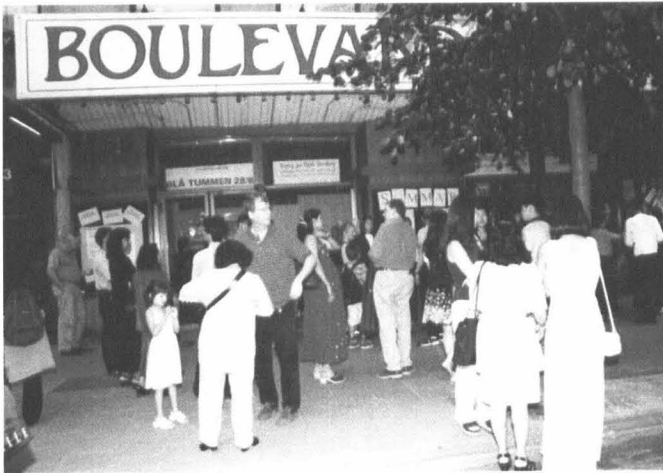
เบรคซ์ (Brecht) จากสี่ดาซึ่งปราศจากอุปกรณ์เวทีใดๆ ยกเว้นแท่นรูปสี่เหลี่ยมเล็ก ๆ ๓ แท่น ซึ่งเป็นสี่ดาทั้งหมดเช่นกัน ความลงตัวของฉากและการเคลื่อนไหวของนักแสดงที่เต็มไปด้วยพลังและนัยยะที่สื่อสารออกมา ฉันคิดว่าผู้ชมที่รู้เรื่องละครไทยตามแบบแผนเดิมจะรู้สึกไม่คุ้นกับลักษณะขึงขัง จริงจัง และการแสดงที่ตรงตามนี้

มีอุปสรรคอยู่บ้างที่ในเรื่องของภาษา แต่หากเราไปถึงโรงละคร The Boulevard ก่อนเวลา ก็มีบทละครภาษาอังกฤษจัดเตรียมไว้ให้ ซึ่งช่วยให้เราเข้าใจละครเรื่องนี้ได้ดียิ่งขึ้น

“สู้เข้าไปอย่าได้ถอย...”

พระราชวังแวร์ซายด์ ๑ กรกฎาคม ๒๕๕๒

บรรยากาศหน้าโรงละคร Boulevard Teatern ๙ กรกฎาคม ๒๕๔๒

กำหนดการ :

๒๖, ๒๗, ๒๘ กุมภาพันธ์ และ ๕, ๖, ๗ มีนาคม ๒๕๔๒

สถาบันปรีดี พนมยงค์ กรุงเทพฯ

๓๐ มิถุนายน ๒๕๔๒

Salle Municipale ๘ e'me Arrondissement, Paris, France

๔ กรกฎาคม ๒๕๔๒

De Rode Hoed Theatre, Amsterdam, The Netherlands

๙, ๑๐ กรกฎาคม ๒๕๔๒

Boulevard Teatern, Stockholm, Sweden

พฤศจิกายน ๒๕๔๒ – พฤษภาคม ๒๕๔๓

สัญจรสู่ทุกภูมิภาคของประเทศไทย

(๑๐๒) คือนักออกแบบ ๒๔๗๕

ทีมงาน :

กำกับการแสดง	นิมิตร	พิพิธกุล
นักแสดง		
ปรีดี	นิมิตร	พิพิธกุล
มโน	สุนทร	มีศรี
คนเล่าเรื่อง, พูนสุข	พิณทิพย์	สัตย์เพริศพราย
ผู้บรรยาย, พลอย	สินีนานู	เกษประไพ
แปลก, สาย สีมา	ธีระวัฒน์	มุลวิไล
ผู้บรรยาย, ฟ้าตุลา	ผิวน้ำ	เฉลิมญาติ
ผู้บรรยาย, น้องตุลา	ฟ้าริดา	จิราพันธ์
ทรง	วัลลภ	แสงจ้อย
พหล	ปกรณ์	รังสิตเสถียร
ประยูร, เพิ่ม	ชาติชาย	เกษนัส
เล็ก	วรลักษณ์	แจจิง
ผู้บรรยาย	พฤษา	รุ่งแสง
ทรง	รุจิโรจน์	ธนสารกิตติวัฒน์
ออกแบบแสง		
	ทวีฤทธิ์	เกษประไพ
เครื่องแต่งกาย		
	สหวิทย์	ศรีศิริญ
	ยอดเมือง	อร่ามเรืองไพศาล
ดนตรี		
	อานันท์	นาคคง
	หิรัญ	บุญชื่น
ควบคุมแสง		
	กมลณัฐ	อินทรตั้ง
ควบคุมเสียง		
	รุจิโรจน์	ธนสารกิตติวัฒน์
	กานต์	ธงไชย

คำรณ คุณะติลกและพระจันทร์เสี้ยวการละคร (๑๐๓)

ภาพนิ่ง

Stephan Funke

พงษ์สิทธิ์ ศิลปสุวรรณชัย

คมกริช พักมูล

ทวิทธิ์ เกษประไพ

ประชาสัมพันธ์

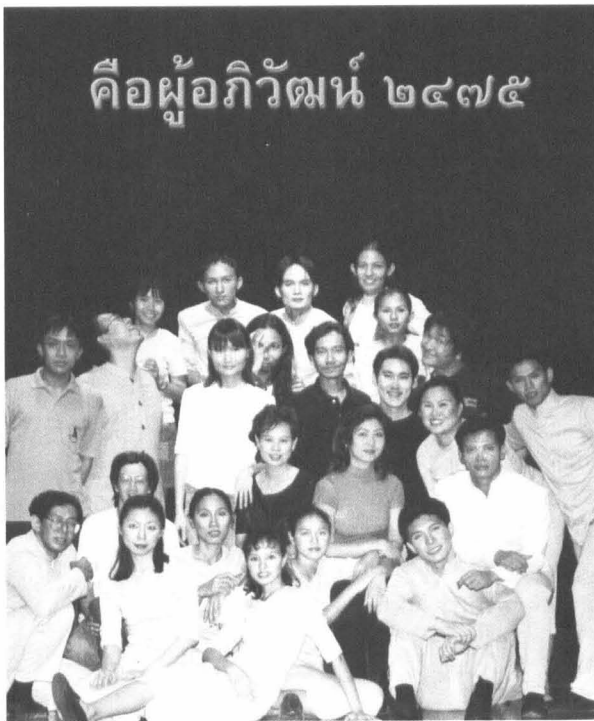
กวินพร เจริญศรี

ปัทมฐยา โอพริต

วินิจ มีรอด

ฝึกซ้อมร้อง

ปาริชาติ จันทรไทย

นักแสดงและกลุ่มคนทำงาน คือผู้อาวุฒน์ ๒๔๗๕ ที่สถาบันปรีดี พนมยงค์
๗ มีนาคม ๒๕๔๒

แหล่งค้นคว้าเพิ่มเติม

บุญชนะ อัตถากร , ศาสตราจารย์ : บันทึกวิเคราะห์และบทวิจารณ์ ๑๖ นายกรัฐมนตรีไทย
(กรุงเทพฯ : มูลนิธิศาสตราจารย์ บุญชนะ อัตถากร เพื่อการศึกษาและวิจัย, ๒๕๒๖)

ปรีดี พนมยงค์ :เค้าโครงการเศรษฐกิจของหลวงประดิษฐมนูธรรม
(พระนคร : อักษรเจริญทัศน์, ๒๔๙๑)

ปรีดี พนมยงค์ :ชีวประวัติของนายปรีดี พนมยงค์ (จนถึง ๒๔ กรกฎาคม ๒๕๒๕)
(กรุงเทพฯ : โครงการปรีดี พนมยงค์กับสังคมไทย, ๒๕๒๖)

ปรีดี พนมยงค์ :ความเป็นอนิจจังของสังคม
(พระนคร : โรงพิมพ์นิติเวช, ๒๕๑๓)

ประยูร ภมรมนตรี, พล.ท. :ชีวิต ๕ แผ่นดินของข้าพเจ้า
(กรุงเทพมหานคร : บรรพกิจ , ๒๕๑๘)

ประยูร ภมรมนตรี, พล.ท. :บันทึกเรื่องราวการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. ๒๔๗๕
ว่าด้วยความหมาย การปฏิวัติ ความสำเร็จ และความผิดพลาด
(กรุงเทพมหานคร , ๒๕๑๗)

สุพจน์ ด่านตระกูล :ชีวิตและงานของ ดร. ปรีดี พนมยงค์
(กรุงเทพมหานคร : ประจักษ์การพิมพ์ , ๒๕๑๔)

สุพจน์ ด่านตระกูล :อนุสรณ์ ปรีดี พนมยงค์ เล่ม ๑
(กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จักรวรรดินุสรณ์, ๒๕๒๖)

สุพจน์ ด่านตระกูล :อนุสรณ์ ปรีดี พนมยงค์ เล่ม ๒
(กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จักรวรรดินุสรณ์, ๒๕๒๖)

สุพจน์ ด่านตระกูล :อนุสรณ์ ปรีดี พนมยงค์ เล่ม ๓
(กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จักรวรรดินุสรณ์, ๒๕๒๖)

คำรณ คุณะติลกและพระจันทร์เสี้ยวการละคร (๑๐๕)

สุพจน์ ด้านตระกูล : ปรีดีหนึ่ง

(กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จักรวรรดินุสรณ์, ๒๕๓๑)

สุพจน์ ด้านตระกูล , รวบรวม : มรดกปรีดี พนมยงค์

(กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จักรวรรดินุสรณ์, ๒๕๒๖)

สุพจน์ ด้านตระกูล, รวบรวม : ปรีดี พนมยงค์ พุดถึงกรณีสวรรคตและปัญหาของชาติ

(กรุงเทพฯ, ๒๕๒๑)

โครงการ "ปรีดี พนมยงค์กับสังคมไทย" : ปรีดี พนมยงค์กับสังคมไทย

(กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๒๖)

คึกฤทธิ์ ปราโมทย์ : สี่แผ่นดิน

(กรุงเทพฯ : แพร่พิทยา , ๒๔๙๖)

ศักดิ์ชัย บำรุงพงศ์ : ปีกา

(กรุงเทพฯ : สร้างสรรค์ - วิชาการ , ๒๕๒๗)

วิระ โอศถานนท์ : ทานปรีดีพุดถึงกรณีสวรรคต

(กรุงเทพฯ : ประจักษ์การพิมพ์ , ๒๕๑๗)

"ดร. ปรีดี รัฐบุรุษ" :

ไทยรัฐ (บทนำ), ๖ พฤษภาคม ๒๕๒๖

"รัฐบุรุษอาวุโสจากไปแล้ว" :

เดลินิวส์ (บทนำ), ๗ พฤษภาคม ๒๕๒๖

"การฟื้นฟูเกียรติภูมิ รัฐบุรุษอาวุโส ปรีดี พนมยงค์" :

มติชนสุดสัปดาห์, ๑๕ พฤษภาคม ๒๕๒๖

"ปรีดี พนมยงค์ ชีวิตและงาน พ.ศ. ๒๔๔๓-๒๕๒๖"

กลุ่มวิจัยประวัติศาสตร์ธรรมศาสตร์ สถาบันไทยคดี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

"บรรยากาศเศร้าซึม วันฉาปนกิจศพรัฐบุรุษอาวุโส ณ สุสานแปรี่ลาแซส์"

(๑๐๖) คือผู้อภิวัฒน์ ๒๕๗๕

แก้ว บางเขน : มติชน, ๓ พฤษภาคม ๒๕๒๖

"ท่านสุพรรณท่านเชื่อว่าทำในสิ่งที่ถูก"

ดร. จริยวัฒน์ สันตะบุตร : มติชน, ๑๑ พฤษภาคม ๒๕๒๖

"รัฐบุรุษแห่งรัฐ"

มติชน, ๔ พฤษภาคม ๒๕๒๖

"บนกำแพงของกาลเวลา"

เสนีย์ เสาวพงศ์ : มติชน, ๙ พฤษภาคม ๒๕๒๖

"เกียรติของนายปรีดี พนมยงค์ คือเกียรติยศของประเทศ"

ส.ศิวัรักษ์ : มติชน, ๙ พฤษภาคม ๒๕๒๖

"ท่านปรีดีกับมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์"

สังคิต พิริยะรังสรรค์ : มติชน, ๑๓ พฤษภาคม ๒๕๒๖

"ปรีดี พนมยงค์" :

สนทะเล : มติชน, ๑๔ พฤษภาคม ๒๕๒๖

ชีวิตร่วมทุกข์และสุขของ "พูนศุข - ปรีดี" แบบฉบับของนักต่อสู้

โกสุม หักทองขวาง : มติชน, ๙ พฤษภาคม ๒๕๒๖

"ท่านปรีดี พนมยงค์ กับการอภิวัฒน์แห่งสยาม"

Mr. Intelligentsia : มติชน, ๒๘ พฤษภาคม ๒๕๒๖

"บทกวีของดร.ปรีดี พนมยงค์"

ทวีปวร : มติชนสุดสัปดาห์, ๒๒ พฤษภาคม ๒๕๒๖

"วรรณกรรมเกี่ยวกับปรีดี พนมยงค์ และปรัญชาทางการเมือง"

มติชน, ๑๗ พฤษภาคม ๒๕๒๖

"รอยต่างทางประวัติศาสตร์, การประเมินบุคคลกับอุปทานคติทางการเมือง"

ทองปราง พันธ์แสง : มติชน, ๑๖ พฤษภาคม ๒๕๒๖

คำรณ คุณะติลกและพระจันทร์เสี้ยวการละคร (๑๐๗)

“กัณฑ์สุดท้ายของปรีดี พนมยงค์ ตำนานแห่งตำนาน”

มติชนสุดสัปดาห์, ๘ พฤษภาคม ๒๕๒๖

“นิคคณเห นิคคณหารหิ” :

มติชน, ๕ พฤษภาคม ๒๕๒๖

“สัมภาษณ์พิเศษปรีดี พนมยงค์ ไฉนไม่ฉวยโอกาสจากเสรีไทย”

มติชนสุดสัปดาห์, ๑๕ พฤษภาคม ๒๕๒๖

“สัมภาษณ์พิเศษท่านผู้หญิงพูนศุข พนมยงค์”

มติชนสุดสัปดาห์, ๒๒ พฤษภาคม ๒๕๒๖

“ปรีดีนั้นเชื่อมผมและเชื่อมมุสลิม”

แหม่ม พรหมยงค์ : มติชนสุดสัปดาห์, ๓ กรกฎาคม ๒๕๒๖

“นายปรีดีที่ข้าพเจ้ารู้จัก”

ส.ศิวรักษ์ : มติชนสุดสัปดาห์, ๒๙ พ.ค., ๕ มิ.ย., ๑๒ มิ.ย., ๒๖ มิ.ย. ๒๕๒๖

“ศึกษาสังคมประเทศไทยผ่านท่านปรีดี พนมยงค์”

สาหร่าย : มติชน, ๕ กรกฎาคม ๒๕๒๖

“มธก”. :

เสนีย์ เสาวพงศ์ : มติชน, ๒๗ มิถุนายน ๒๕๒๗

“ผู้บุกเบิกประชาธิปไตย รัฐบุรุษอาวุโส ปรีดี พนมยงค์”

ไทยแลนด์, ๖ พฤษภาคม ๒๕๒๖

“ผลงานที่ก่อไว้แก่สังคมสยาม” :

ไทยแลนด์, ๖ พฤษภาคม ๒๕๒๖

“บทสัมภาษณ์ยาวครั้งสุดท้ายในชีวิต ปรีดี พนมยงค์ รัฐบุรุษอาวุโส”

ไทยแลนด์, ๖ พฤษภาคม ๒๕๒๖

“สัมภาษณ์พิเศษ มรว. เสนีย์ ปราโมช” :

ไทยแลนด์, ๖ พฤษภาคม ๒๕๒๖

(๑๐๘) คือผู้อภิวัฒน์ ๒๔๗๕

"ประวัติย่อ นายปรีดี พนมยงค์" :

ไทยแลนด์, ๖ พฤษภาคม ๒๕๒๖

"รัฐบุรุษผู้ทิศตนแก่ชาติและราษฎรโดยไม่เห็นแก่ตัว ในทุกกาลและในทุกสถาน"

สุภา ศิริมานนท์ : ไทยแลนด์, ๖ พฤษภาคม ๒๕๒๖

"คนรุ่นหลังกับการศึกษาเรื่องท่านปรีดี"

ธรรมเกียรติ กั่นอริ : ไทยแลนด์, ๖ พฤษภาคม ๒๕๒๖

"มรดกรัฐบุรุษอาวุโส" :

ไทยแลนด์, ๖ พฤษภาคม ๒๕๒๖

"จงสืบทอดอุดมการณ์รัฐบุรุษอาวุโส ปรีดี พนมยงค์"

ไทยแลนด์, ๖ พฤษภาคม ๒๕๒๖

ขอขอบคุณ

คณะกรรมการดำเนินงานฉลอง ๑๐๐ ปี ชาตกาล นายปรีดี พนมยงค์ รัฐบุรุษอาวุโส

มูลนิธิปรีดี พนมยงค์

สถาบันปรีดี พนมยงค์

เสมสิกขาลัย

สำนักพิมพ์มูลนิธิเด็ก

ท่านผู้ทรงคุณคุณ นายพยมยงค์ และครอบครัว "พนมยงค์" ทุกท่าน

นายศักดิ์ชัย บำรุงพงษ์

ศ.ดร.เจตนา นาควิริยะ

นายสุลักษณ์ ศิวรักษ์

นางดุขฎี บุญทัศน์กุล

นายเนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์

นายพิภพ ธงไชย

ผศ.ดร.พนม เอี่ยมประยูร

นายสันติสุข โสภณศิริ

ดร.โชคชัย สุทธาเวช

นายสินธุ์สวัสดิ์ ยอดบางเตย

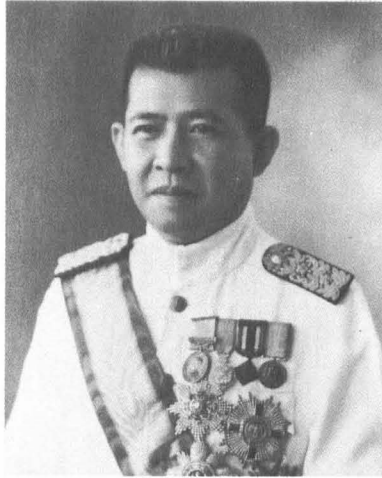
น.ส.วัลลภา คุณนิตรานนท์

นางลัดดาวัลย์ หาญจิตเกษม

น.ส.ปาริชาติ จิ่งวิวัฒนาภรณ์

ภาคผนวก

(พิเศษ)

รัฐบุรุษอาวุโส ปรีดี พนมยงค์
ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ (ระหว่าง พ.ศ.๒๔๘๔-๒๔๘๘)

สถาบันพระมหากษัตริย์ กับรัฐบุรุษอาวุโส ปรีดี พนมยงค์

ท่านนายกสภามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ท่านอธิการบดี ท่านที่เคารพ
ทุกๆ ท่าน ในการกล่าวเรื่อง คุณูปการของท่านอาจารย์ปรีดี พนมยงค์ ที่มีต่อ
สังคมไทย ควรเริ่มต้นด้วยสังขธรรม สังขธรรมประการหนึ่งคือ ความเป็นจริงที่ว่า
สรรพสิ่งทั้งหลายล้วนเปลี่ยนแปลง สรรพสิ่งทั้งหลายเป็นอนิจจัง นั่นคือ ทุกสิ่ง
ทุกอย่างล้วนเปลี่ยนแปลงทั้งสิ้น ตั้งแต่จักรวาลไปจนถึงอะตอม ท่ามกลางกระแส
ของความเปลี่ยนแปลง ถ้ามีระบบใดระบบหนึ่งที่ปรับตัวไม่ได้ ระบบนั้นย่อมเกิด
วิกฤตและเสื่อมสลายไป นี่เป็นความจริงที่เกิดขึ้นกับระบบทุกชนิด ไม่ว่าจะเป็น
ระบบชีวิตตั้งแต่จุลินทรีย์ไปจนถึงไดโนเสาร์ องค์กร สถาบัน บริษัท ตลอดจน
ไปจนถึงอารยธรรมต่างๆ เช่น อารยธรรมเมโสโปเตเมีย กรีก และโรมัน เป็นต้น
อารยธรรมเหล่านี้ล้วนเสื่อมสลายไปเพราะปรับตัวไม่ได้ท่ามกลางกระแสความ
เปลี่ยนแปลง ต้นเคาของการเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ของโลกในปัจจุบันเกิดขึ้นเมื่อ
๓๐๐ ปีก่อน เริ่มต้นด้วยการปฏิวัติทางวิทยาศาสตร์ อันนำไปสู่การปฏิวัติทาง
อุตสาหกรรม ซึ่งนำไปสู่อำนาจ และการแผ่ขยายอำนาจของมหาอำนาจตะวันตก
ไปทั่วโลก อันก่อให้เกิดกระแสของการเปลี่ยนแปลงที่เขยวกรากไปทั่วโลก กระทบ
ประเทศน้อยใหญ่ทุกประเทศทั่วไป การที่ประเทศต่างๆ จะปรับตัวต่อกระแสการ
เปลี่ยนแปลงอย่างรุนแรงของโลก เป็นเรื่องที่ยากมาก เพราะการที่จะปรับวิธีคิด
และปรับโครงสร้าง ไม่ว่าสังคมใดสังคมหนึ่ง เป็นเรื่องที่ยากมาก ประเทศต่างๆ
จึงประสบภัยพิบัตินานัปการ เช่น ความขัดแย้ง สงคราม ความผันผวนรุนแรง
ในสังคม วิกฤตการณ์วัฒนธรรม หรือวิกฤตการณ์ในรากเหง้าของตนเอง

พระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๔ และโดยเฉพาะรัชกาลที่ ๕ ทรงพยายามปรับ
ประเทศไทยให้มีความเป็นสมัยใหม่ กระแสความเปลี่ยนแปลงของความเป็นสมัย
ใหม่ของประเทศไทยและของโลกก่อให้เกิดความเครียดเชิงโครงสร้างในสังคมไทย
เพราะโครงสร้างทางสังคมปรับตัวไม่ได้ง่ายๆ ความเครียดเชิงโครงสร้างนำไปสู่

จากคำกล่าวเปิดงานปรีดี พนมยงค์ หน้าตึกโดม มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ วันที่ ๑๑
พฤษภาคม ๒๕๔๐ โดย ศ.นพ.ประเวศ วะสี

ความรุนแรงได้ ดังที่มีความพยายามที่จะก่อการปฏิวัติรัฐประหารที่เรียกว่า กบฏ
ในรัชกาลที่ ๖

ในสมัยรัชกาลที่ ๗ เศรษฐกิจตกต่ำครั้งใหญ่ที่เรียกว่า The Great Depression of ๑๙๓๐ เป็นกระแสใหญ่อีกกระแสหนึ่งที่เพิ่มความเครียดให้สังคมไทย ความเครียดเพราะกระแสความเปลี่ยนแปลงจะผลิตปัญหาารรุนแรงต่างๆ เข้าใส่รัฐบาลที่รวมศูนย์อำนาจ ถ้าโครงสร้างอำนาจยังรวมศูนย์ ไม่ว่ารัฐบาลนั้นจะเป็นพระมหากษัตริย์ หรือทหาร หรือพลเรือน ดังที่เราเห็นอุบัติเหตุเภทภัยที่เกิดขึ้นกับรัฐบาลต่างๆ เรื่อยมา การเปลี่ยนแปลงการปกครองด้วยสันติวิธีเมื่อวันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๔๗๕ เป็นระบอบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข ทำให้สถาบันพระมหากษัตริย์ ย้ายบทบาทจากจุดศูนย์กลางทางการเมือง อันเป็นจุดที่หล่อหลอมกลายเป็นศูนย์กลางทางจิตวิญญาณ ซึ่งพันอันตรายจากความเครียด และการเป็นเป้าหมายการเมือง ทำให้เกิดความมั่นคงในสถาบันพระมหากษัตริย์สืบมา

การเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ.๒๔๗๕ จึงเป็นการเปลี่ยนแปลงที่ทำให้สถานะของสถาบันพระมหากษัตริย์มีความปลอดภัยและมั่นคงยิ่งขึ้น ถ้าศึกษาความคิด บทบาท และพฤติกรรมของอาจารย์ปรีดี พนมยงค์ ซึ่งได้ชื่อว่าเป็นมันสมองของคณะราษฎร ทั้งในระหว่างการเปลี่ยนแปลงการปกครอง และหลังจากนั้น จะเห็นว่าอาจารย์ปรีดี คือผู้พยายามพิทักษ์สถาบันพระมหากษัตริย์ นี่จะเป็นการตรงข้ามกับความพยายามสร้างภาพให้สังคมไทยเข้าใจไปว่าอาจารย์ปรีดีเป็นปฏิปักษ์กับสถาบันพระมหากษัตริย์ ท่านผู้มีเกียรติครับ ประสบการณ์ตรงอาจจะหลอกเราได้ เช่น ประสบการณ์โดยตรงกับพื้นผิวโลกจะทำให้เราคิดว่าโลกแบนเพราะเราเห็นอยู่ทุกวี่ทุกวัน เราจะสรุปว่ามันแบน แต่การประมวลความรู้โดยอาศัยหลักฐานต่างๆ สามารถสรุปได้ว่าโลกกลม จากประสบการณ์ตรงจะคิดว่าดวงอาทิตย์โคจรรอบโลกเพราะเราเห็นดวงอาทิตย์ขึ้นทางทิศตะวันออกทุกเช้าและตกทางทิศตะวันตกอยู่ทุกเย็น มนุษย์จะเชื่อเช่นนั้นว่าดวงอาทิตย์โคจรรอบโลก แต่การประมวลความรู้โดยหลักฐานต่างๆ สามารถสรุปได้ว่า โลกหมุนรอบดวงอาทิตย์ ฉะนั้นประสบการณ์ตรงอาจทำให้เราเข้าใจผิดได้ แต่การประมวลความรู้โดยหลักฐานต่างๆ ทำให้เรารู้ความจริง

เรื่องท่านอาจารย์ปรีดี เช่นกัน ได้มีผู้สนใจสร้างภาพว่าท่านเป็นปฏิปักษ์กับสถาบันพระมหากษัตริย์ แต่การประมวลความรู้โดยหลักฐานต่างๆ จะพบความจริง ซึ่งตรงกันข้ามคือ ท่านเป็นผู้ที่พยายามที่จะพิทักษ์สถาบันพระมหากษัตริย์ทั้งในการเปลี่ยนแปลงการปกครองในช่วงที่ท่านมีอำนาจทางการเมืองและในช่วงที่ท่านไม่มีอำนาจแล้ว จนวาระสุดท้ายในชีวิตของท่าน ถ้าวิญญูชนใช้การประมวลความรู้โดยหลักฐานจะพบความจริงตามนี้ ความจริงที่ตรงข้ามกับการเล่าลือประดู่เรื่องดวงอาทิตย์โคจรรอบโลก หรือโลกโคจรรอบดวงอาทิตย์

ท่านผู้มีเกียรติที่เคารพ ความจริงเป็นเรื่องสำคัญ ความจริง ความรัก ความสมานฉันท์ เป็นเรื่องที่ไม่ด้วยกันได้ ความไม่จริงก่อให้เกิดความเกลียดชังความเป็นปฏิปักษ์ และความแตกร้าง ประเทศไทยมีความแตกแยกกันมากเป็นสังคมทอนกำลัง จนไม่มีกำลังที่จะเผชิญวิกฤตการณ์ต่างๆ มีความจำเป็นที่จะต้องสร้างความรู้ ความรักและความสามัคคี ตามพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

ถ้าคิดว่าท่านอาจารย์ปรีดี พนมยงค์ เป็นปฏิปักษ์ต่อสถาบันพระมหากษัตริย์แล้ว จะมองไม่เห็นความดีของอาจารย์ปรีดี ซึ่งมีเป็นอเนกประการ ถ้ารู้ความจริงว่าอาจารย์ปรีดีเป็นผู้พยายามพิทักษ์สถาบันพระมหากษัตริย์ จะเห็นคุณูปการอันยิ่งใหญ่ต่อสังคมไทยของท่านอาจารย์ปรีดี พนมยงค์

อาจารย์ปรีดี พนมยงค์ ก่อตั้งมหาวิทยาลัยวิชาธรรมศาสตร์และการเมืองแห่งนี้ โดยมุ่งที่จะสร้างคนที่มีการศึกษาจำนวนมากขึ้นมามีส่วนร่วมทางการเมืองตามระบอบประชาธิปไตย อาจารย์ปรีดีวางระบบการคลังของประเทศเมื่อเป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง อาจารย์ปรีดีพยายามวางความสัมพันธ์ที่ถูกต้องระหว่างประเทศไทยกับนานาประเทศเมื่อเป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ ได้ดำเนินการแก้ไขสนธิสัญญาสิทธินอกอาณาเขตที่ไทยเสียเปรียบต่างประเทศและเสียศักดิ์ศรี หลังการเปลี่ยนแปลงการปกครองไม่ถึง ๑๐ ปี เกิดสงครามโลกครั้งที่ ๒ ญี่ปุ่นบุกไทย ยกทัพเข้ามายุ่งประเทศไทย และบังคับให้ประเทศไทยประกาศสงครามกับสัมพันธมิตร อาจารย์ปรีดีในขณะดำรงตำแหน่งผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ได้ก่อตั้งขบวนการเสรีไทยเพื่อต่อต้านญี่ปุ่น เมื่อญี่ปุ่นแพ้สงครามพันธมิตรถือว่าประเทศไทยแพ้สงครามด้วย อาจารย์ปรีดีใน

ฐานะผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์และหัวหน้าขบวนการเสรีไทย ได้ชิงประกาศ
สันติภาพเมื่อเดือนสิงหาคม พ.ศ.๒๔๘๔ โดยถือว่าการประกาศสงครามเป็นโมฆะ
ประเทศไทยไม่มีกรณีสงครามกับสัมพันธมิตร และดำเนินการเจรจากับฝ่าย
สัมพันธมิตรให้รับรองอิสรภาพของประเทศไทย

การประกาศสันติภาพของอาจารย์ปรีดีเมื่อเดือนสิงหาคม พ.ศ.๒๔๘๔
เท่ากับเป็นการกู้อิสรภาพของประเทศไทย จากการตกเป็นเมืองขึ้นของสัมพันธมิตร
จากคุณูปการในการรักษากันเมืองไว้เมื่อพระมหากษัตริย์ยังทรงพระเยาว์
พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล ได้ทรงตอบแทนคุณงามความดีของ
ท่านอาจารย์ปรีดี ด้วยการทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ สถาปนาให้ดำรงตำแหน่ง
รัฐบุรุษอาวุโส เป็นคนแรกและคนเดียวของประเทศไทย

ท่านรัฐบุรุษอาวุโสเป็นตัวอย่างของสามัญชนคนไทยที่มีความรักชาติบ้าน
เมืองอย่างแรงกล้า พยายามเรียนรู้จนเกิดปัญญา ใช้ปัญญาทำงานเพื่อประเทศ
ชาติ ดำรงตนอยู่ในความสุจริต ถูกต้อง มีความกล้าหาญ เป็นกำลังสำคัญใน
การก่อให้เกิดประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข พิทักษ์สถาบัน
พระมหากษัตริย์ เชิดชู และพยายามพัฒนาระบอบประชาธิปไตย ดำรงตำแหน่ง
ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ หัวหน้าขบวนการเสรีไทย นายกรัฐมนตรี เป็น
ผู้รักษากันเมืองไว้ในยามคับขัน ไม่ให้ตกเป็นเมืองขึ้นของประเทศอื่น นับว่า
อาจารย์ปรีดี พนมยงค์ เป็นคนดีศรีสยามโดยแท้

การที่มีคนไทยคนหนึ่งเป็นคนดีถึงขนาดนี้ เป็นเรื่องหาได้ยาก ควรที่สังคม
ไทยโดยเฉพาะอนุชนคนรุ่นหลังจะได้รู้ความจริง มีความภูมิใจในความดีของ
เพื่อนร่วมชาติที่ทรงคุณงามความดีอันสูงยิ่งเช่นนี้ และเกิดความบันดาลใจที่จะ
ทำความดีเพื่อชาติบ้านเมือง

ท่านรัฐบุรุษอาวุโสเกิดเมื่อวันที่ ๑๑ พฤษภาคม พ.ศ.๒๔๔๓ หรือตรงกับ
ค.ศ.๑๙๐๐ ในปี ค.ศ.๒๐๐๐ หรือปี พ.ศ.๒๕๔๓ ปีข้างหน้าท่านจะมีชาติกาลครบ
๑ รอบศตวรรษ ในโอกาสเช่นนี้ ประเทศไทยควรจะทำอะไรอันเป็นสัญลักษณ์
เพื่อให้สังคมไทยระลึกถึงคุณูปการอันยิ่งใหญ่ที่ท่านอาจารย์ปรีดี พนมยงค์
รัฐบุรุษอาวุโสมีต่อสังคมไทย เพื่อก่อให้เกิดกำลังใจในชาติบ้านเมืองในการที่จะก้าว
เดินต่อไปข้างหน้า รัฐบาลควรเป็นเจ้าภาพจัดงานโดยจะเรียกว่า “งานฉลอง

๑ ศตวรรษ ปรีดี พนมยงค์ รัฐบุรุษอาวุโสของไทย" หรือ "๑ ศตวรรษ ปรีดี คนดีศรีสยาม" หรือชื่ออื่นในทำนองนี้ก็ตาม ประกอบกับการสร้างสื่อในรูปแบบต่างๆ เพื่อให้อนุชนรุ่นหลังได้รู้จักคนไทยที่ประกอบคุณงามความดีแก่แผ่นดินเกิด นอกจากนั้นรัฐบาลควรจะดำเนินการเสนอให้ UNESCO ประกาศให้อาจารย์ปรีดี พนมยงค์ รัฐบุรุษอาวุโสของไทยเป็นบุคคลสำคัญของโลก เพื่อโลกจะได้รับรู้การมีบุคคลสำคัญระดับโลกของประเทศไทย

ท่านผู้มีเกียรติครับ ถ้ารัฐบาลได้ทำตามนี้จะเกิดความเป็นมงคล มงคลกับรัฐบาลเอง และมงคลกับสังคมไทย คนไทยนั้นถือเรื่องมงคล มงคลเกิดจากความจริง ความงาม ความถูกต้อง การมีความกตัญญูต่อบุคคลที่มีบุญคุณ สังคมที่มีความกตัญญูต่อบุคคลที่ควรกตัญญูต่อบุคคลที่ย่อมเป็นสังคมที่มีความเป็นมงคลอยู่ในตัว ในปี พ.ศ.๒๕๔๓ นี้ หรือ ค.ศ.๒๐๐๐ จะเป็นปีแห่งชาตกาลครบรอบศตวรรษของคนไทยผู้ทรงคุณวิเศษอีกท่านหนึ่ง คือ สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี การประกาศเกียรติคุณของคนไทยผู้ทรงคุณงามความดีสูงสุดมากกว่า ๑ คน ไม่ใช่ข้อเสียหยาอะไร ตรงข้าม กลับจะเป็นไปในทางที่เป็นคุณยิ่งขึ้น เรายังมีคนไทยที่ทรงคุณงามความดีสูงจำนวนมากคนเท่าใดที่จะให้โลกได้รับรู้ ยังเป็นการดีเท่านั้น

ท่านผู้มีเกียรติครับ สังคมไทยควรจะลวงพ้นการคิดอย่างชาวดูมิภาวะ หรือคิดอย่างเด็กๆ ว่า ถ้ารักคนนี้ต้องไม่รักคนโน้น การคิดแบบแยกข้าง แยกพวก ได้ทำลายสังคมไทยมาากเกินแล้ว ควรจะปรับเปลี่ยนวิธีคิดมาเป็นการคิดแบบเชื่อมโยงเป็นบูรณาการ

ท่านที่เคารพครับ สังคมไทยthonกำลังกันเองมาาก จนสังคมอ่อนแอ ถึงเวลาที่เราจะสร้างความรักความสมานฉันท์ ความเป็นมงคล ให้เกิดขึ้นในชาติ บ้านเมือง เพื่อสังคมไทยจะได้มีกำลังของแผ่นดินหรือภูมิพละในการดำเนินไปข้างหน้า สามารถเอาชนะอุปสรรคอันยากลำบากนานาประการ สามารถสร้างสันติภาพและสันติสุขให้เกิดขึ้นในแผ่นดินของเราให้จงได้ อันเป็นสิ่งปรารถนาสูงสุดของท่านอาจารย์ปรีดี พนมยงค์ รัฐบุรุษอาวุโส ขอขอบพระคุณครับ

ผลการประชุมคณะรัฐมนตรี

เรื่อง การเสนอชื่อศาสตราจารย์ ดร.ปรีดี พนมยงค์ เป็นบุคคลสำคัญ
บรรจุไว้ในปฏิทินของยูเนสโก

คณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบตามที่กระทรวงศึกษาธิการ และทบวงมหาวิทยาลัยเสนอ ในการเสนอชื่อ ศาสตราจารย์ ดร.ปรีดี พนมยงค์ ไปยังองค์การยูเนสโก เพื่อขอให้องค์การยูเนสโกบรรจุชื่อไว้ในปฏิทินการเฉลิมฉลองบุคคลสำคัญและเหตุการณ์ประวัติศาสตร์ (Anniversaries of great personalities and historic events) เนื่องในโอกาสครบรอบ ๑๐๐ ปีแห่งชาตกาล และให้ความเห็นชอบโครงการเฉลิมฉลอง ๑๐๐ ปี รัฐบุรุษอาวุโส ศาสตราจารย์ ดร.ปรีดี พนมยงค์ ของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ทั้งนี้ เนื่องจากในวันที่ ๑๑ พฤษภาคม ๒๕๔๓ จะเป็นวาระครบรอบชาตกาล ๑๐๐ ปี ของศาสตราจารย์ ดร.ปรีดี พนมยงค์ อดีตผู้ประศาสน์การมหาวิทยาลัยวิชาธรรมศาสตร์และการเมือง ผู้ซึ่งประกอบคุณงามความดีอันก่อให้เกิดประโยชน์แก่ประชาชนและประเทศชาติ และมีบทบาทสำคัญในการพัฒนา ส่งเสริมและปลูกฝังจิตสำนึกในด้านการศึกษา สันติภาพ ตลอดจนประชาธิปไตยแก่ชาวไทยและชาวโลก และเป็นผู้ที่ได้สร้างคุณูปการอย่างใหญ่หลวงแก่ประเทศชาติ และราษฎรไทย โดยได้ปฏิบัติหน้าที่ราชการด้วยความซื่อสัตย์สุจริต กล้าหาญ เสียสละ ในตำแหน่งผู้สำเร็จราชการแผ่นดิน รัฐบุรุษอาวุโส นายกรัฐมนตรี รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย กระทรวงการต่างประเทศ กระทรวงการคลัง และเลขาธิการคนแรกของสภาผู้แทนราษฎรสยาม อันจะเป็นแบบอย่างที่ดีแก่เยาวชนของชาติที่จะทำนุบำรุงบ้านเมืองต่อไป

ประชุมเมื่อวันที่ ๑๓ พฤษภาคม ๒๕๔๐

คำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี

ที่ ๓๖๑/๒๕๔๐

เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการจัดงานฉลอง ๑๐๐ ปี รัฐบุรุษอาวุโส
ศาสตราจารย์ ดร.ปรีดี พนมยงค์

ตามที่ในวันที่ ๑๐ พฤษภาคม ๒๕๔๓ จะเป็นวาระครบรอบ ๑๐๐ ปี ชาตกาลของศาสตราจารย์ ดร.ปรีดี พนมยงค์ รัฐบุรุษอาวุโส ซึ่งเป็นผู้ที่มีคุณูปการอย่างใหญ่หลวงแก่ประเทศชาติและราษฎรไทย เพื่อให้การจัดงานฉลองในวาระดังกล่าวดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย บรรลุซึ่งวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ นายกรัฐมนตรีจึงแต่งตั้งบุคคลรายนามต่อไปนี้เป็นกรรมการจัดงานฉลอง ๑๐๐ ปี รัฐบุรุษอาวุโส ศาสตราจารย์ ดร.ปรีดี พนมยงค์ คือ

คณะกรรมการที่ปรึกษา

๑. พระธรรมโกศาจารย์ (ปัญญานันทภิกขุ)	๑๒. นายประเวศ วะสี
๒. พระธรรมปิฎก (ประยุทธ์ ปยุตโต)	๑๓. นายพนัส ลิ้มเสถียร
๓. ประธานรัฐสภา	๑๔. นายมารุต นุนนาค
๔. ประธานศาลฎีกา	๑๕. นายระพี สาคริก
๕. ท่านผู้หญิงพูนศุข พนมยงค์	๑๖. นายสถาพร กวิตานนท์
๖. นายกนต์ธีร์ ศุภมงคล	๑๗. นายสุธี สิงห์เสนห์
๗. นายฉัตรทิพย์ นาถสุภา	๑๘. นายเสน่ห์ จามริก
๘. นายชวน หลีกภัย	๑๙. นายเสม พริ้งพวงแก้ว
๙. ม.ร.ว.เทพ เทวกุล	๒๐. นายเสริมศักดิ์ การุณ
๑๐. นายนิคม จันทรวิทุร	๒๑. นายเสวตร เปี่ยมพงศ์สานต์
๑๑. นายประมวล สภาวสุ	๒๒. นายอุทัย พิมพ์ใจชน

คณะกรรมการอำนวยการ

๑. นายกรัฐมนตรี	ประธานกรรมการ

รองประธานกรรมการ

๒. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ	๕. ประธานมูลนิธิเสฐียรโกเศศ-นาคะประทีป
๓. รัฐมนตรีว่าการทบวงมหาวิทยาลัย	๖. ประธานชมรม ต.ม.ธ.ก.สัมพันธ์
๔. นายกสภามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	

กรรมการ

๗. ผู้แทนสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร	๑๐. ผู้แทนกระทรวงการต่างประเทศ
๘. ผู้แทนสำนักงานเลขาธิการนายกรัฐมนตรี	๑๑. ผู้แทนกระทรวงมหาดไทย
๙. ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา	๑๒. ผู้แทนกระทรวงสาธารณสุข

๑๓. ผู้แทนสำนักงานประมาณ	๓๒. ผู้แทนสมาคมสิทธิเสรีภาพแห่งประเทศไทย
๑๔. ผู้แทนกรมธนารักษ์	๓๓. ผู้แทนสมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย
๑๕. ผู้แทนธนาคารแห่งประเทศไทย	๓๔. ผู้แทนคณะกรรมการรณรงค์เพื่อประชาธิปไตย
๑๖. ผู้แทนการสื่อสารแห่งประเทศไทย	๓๕. ผู้แทนองค์กรเครือข่ายเดือนตุลา
๑๗. ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครหรือผู้แทน	๓๖. ผู้แทนสมัชชาคนจน
๑๘. ผู้ว่าราชการจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
หรือผู้แทน	๓๗. เลขานุการสหพันธ์นิสิตนักศึกษา
แห่งประเทศไทย
๑๙. ผู้แทนสำนักจุฬาราชมนตรี	๓๘. นายกองัดการนักศึกษา
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
๒๐. ผู้แทนสำนักงานกองทุนสนับสนุนงานวิจัย	๓๙. ประธานสภานักศึกษา
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
๒๑. ผู้แทนมูลนิธิปรีดี พนมยงค์	๔๐. นายไกรศักดิ์ ชุณหะวัณ
๒๒. ผู้แทนมูลนิธิป๋วย อึ๊งภากรณ์	๔๑. นายจาตุรนต์ ฉายแสง
๒๓. ผู้แทนมูลนิธิโกมล คีมทอง	๔๒. นายปรีชา สุวรรณทัต
๒๔. ผู้แทนมูลนิธิซูวีย์ โอวาทวงษ์	๔๓. นายพินิจ จารุสมบัติ
๒๕. ผู้แทนมูลนิธิดวงประทีป	๔๔. นายพีรพันธุ์ พาลุสุข
๒๖. ผู้แทนมูลนิธิเด็ก	๔๕. นายโกดิน พลกุล
๒๗. ผู้แทนมูลนิธิอาสาสมัครเพื่อสังคม	๔๖. นายสมศักดิ์ สิบตระกูล
๒๘. ผู้แทนมูลนิธิสื่อสร้างสรรค์	๔๗. นายอดิสร เพ็ญเกษ
๒๙. ผู้แทนมูลนิธิบูรณะชนบท	๔๘. นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ
๓๐. ผู้แทนสถาบันสันติประชาธรรม	๔๙. นายอาร์พียู ยุทธสินธุ์
๓๑. ผู้แทนสมาคมธรรมศาสตร์
ในพระบรมราชูปถัมภ์	
๕๐. อธิการบดีมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	กรรมการและเลขานุการ
๕๑. นายพนม เอี่ยมประยูร	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
๕๒. นายพิภพ ธงไชย	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

คณะกรรมการดำเนินงาน

๑. นายกสภามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	ประธานกรรมการดำเนินงานภาครัฐ
๒. ประธานมูลนิธิเสรียูริโกเตศ-นาคะประทีป	ประธานกรรมการดำเนินงานภาคเอกชน
- กรรมการ
๓. อธิการบดีมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	๔. ประธานอนุกรรมการฝ่ายจัดทำของที่ระลึก
๔. ประธานชมรม ต.ม.อ.ก. สัมพันธ์	ดำรงตราไปรษณียากรและเหรียญกษาปณ์
๕. นางสาวดิวิ สุวรรณสถิตย์	๕. ประธานอนุกรรมการฝ่ายวิชาการ
๖. ประธานอนุกรรมการฝ่ายศึกษาและประมวล
ผลงานของ ศาสตราจารย์ ดร.ปรีดี พนมยงค์	๑๐. ประธานอนุกรรมการฝ่ายการเงินและจัดหาทุน
๗. ประธานอนุกรรมการฝ่ายดำเนินการ
เสนอชื่อ ศาสตราจารย์ ดร.ปรีดี พนมยงค์
ต่อองค์การศึกษามหาวิทยาลัยและ
วัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ	๑๐. ประธานอนุกรรมการฝ่ายประชาสัมพันธ์
	๑๒. ประธานอนุกรรมการฝ่ายศิลปวัฒนธรรม
	๑๓. ประธานอนุกรรมการฝ่ายนิทรรศการ
	๑๔. ประธานอนุกรรมการฝ่ายจัดทำหนังสือที่ระลึก

๑๕. ประธานอนุกรรมการฝ่ายจัดทำสื่อเผยแพร่เกียรติคุณ รัฐบุรุษอาวุโส ปรีดี พนมยงค์ สำหรับเด็กและเยาวชน	๒๑. ประธานอนุกรรมการฝ่ายดำเนินงานโครงการสำนักวิชาธรรมศาสตร์และการเมือง
๑๖. ประธานอนุกรรมการฝ่ายพิธีกรรมทางศาสนา	๒๒. ประธานอนุกรรมการฝ่ายดำเนินงานโครงการความร่วมมือในภูมิภาคเอเชียอาคเนย์
๑๗. ประธานอนุกรรมการฝ่ายจัดประกวดภาพยนตร์ รางวัลพระเจ้าช้างเผือก	๒๓. ประธานอนุกรรมการฝ่ายประสานงาน
๑๘. ประธานอนุกรรมการฝ่ายรางวัล ปรีดี พนมยงค์ สำหรับบุคคลผู้มีผลงานดีเด่นทางด้านประชาธิปไตยและสันติภาพ	๒๔. นางขุสิพร เกษโกวิท
๑๙. ประธานอนุกรรมการฝ่ายดำเนินงานโครงการอนุสรณ์สถาน ๑๐๐ ปี รัฐบุรุษอาวุโส ศาสตราจารย์ ดร.ปรีดี พนมยงค์	๒๕. นางดุขฎิ บุญทัศน์กุล
๒๐. ประธานอนุกรรมการฝ่ายดำเนินงานโครงการอนุสรณ์สถาน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา	๒๖. นายประณิต ภูมิถาวร
	๒๗. นายวิษณุ วรรณุญ
๓๒. นายพนม เอี่ยมประยูร	๒๘. นางวาณี สายประดิษฐ์
๓๓. นายพิภพ อังไชย	๒๙. นายสันติ หัตถิรัตน์
๓๔. นางสาววรรณิ์ สำราญเวทย์	๓๐. นายสุรพล นิติไกรพจน์
๓๕. นายกมล กมลตระกูล	๓๑. นายเหวง โตจิราการ
	กรรมการและเลขานุการ
	คณะกรรมการดำเนินงานภาครัฐ
	กรรมการและเลขานุการ
	คณะกรรมการดำเนินงานภาคเอกชน
	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
	คณะกรรมการดำเนินงานภาครัฐ
	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
	คณะกรรมการดำเนินงานภาคเอกชน

คณะอนุกรรมการดำเนินงาน

๑. อนุกรรมการฝ่ายศึกษา วิจัยและประมวลผลงานของศาสตราจารย์ ดร.ปรีดี พนมยงค์	
ผู้อำนวยการสถาบันปรีดี พนมยงค์	ประธานอนุกรรมการ
๒. อนุกรรมการฝ่ายดำเนินการเสนอชื่อ ศาสตราจารย์ ดร.ปรีดี พนมยงค์ ต่อองค์การศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ	
นายวิเชียร วัฒนคุณ	ประธานอนุกรรมการ
๓. อนุกรรมการฝ่ายจัดทำของที่ระลึก ดวงตราไปรษณียากรและเหรียญกษาปณ์	
อธิการบดีมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	ประธานอนุกรรมการ
๔. อนุกรรมการฝ่ายวิชาการ	
รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	ประธานอนุกรรมการ
๕. อนุกรรมการฝ่ายการเงินและจัดหาทุน	
นางสาววารี หะวานนท์	ประธานอนุกรรมการ
๖. อนุกรรมการฝ่ายประชาสัมพันธ์	
นายมานิจ สุขสมจิตร	ประธานอนุกรรมการ
๗. อนุกรรมการฝ่ายศิลปวัฒนธรรม	
นายศักดิ์ชัย บำรุงพงศ์	ประธานอนุกรรมการ

๘. อนุกรรมการฝ่ายนิทรรศการ
นายชาญวิทย์ เกษตรศิริ ประธานอนุกรรมการ
๙. อนุกรรมการฝ่ายจัดทำหนังสือที่ระลึก
นายสัมพันธ์ พึ่งประดิษฐ์ ประธานอนุกรรมการ
๑๐. อนุกรรมการฝ่ายจัดทำสื่อเผยแพร่เกียรติคุณรัฐบุรุษอาวุโส ศาสตราจารย์ ดร.ปรีดี พนมยงค์
สำหรับเด็กและเยาวชน
ผู้แทนมูลนิธิเด็ก ประธานอนุกรรมการ
๑๑. ประธานอนุกรรมการฝ่ายพิธีกรรมทางศาสนา
นายสันติสุข โสภณสิริ ประธานอนุกรรมการ
๑๒. ประธานอนุกรรมการฝ่ายจัดการประกวดภาพยนตร์รางวัลพระเจ้าช้างเผือก
นายโตม สุขวงศ์ ประธานอนุกรรมการ
๑๓. ประธานอนุกรรมการฝ่ายรางวัลปรีดี พนมยงค์ สำหรับบุคคลผู้มีผลงานดีเด่นทางด้านประชาธิปไตย
และสันติภาพ
นายเสม พริ้งพวงแก้ว ประธานอนุกรรมการ
๑๔. อนุกรรมการฝ่ายดำเนินงานโครงการอนุสรณสถาน ๑๐๐ ปี
รัฐบุรุษอาวุโส ศาสตราจารย์ ดร.ปรีดี พนมยงค์
นายพิภพ ธงไชย ประธานอนุกรรมการ
๑๕. อนุกรรมการฝ่ายดำเนินงานโครงการอนุสรณสถาน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
นายสุภัทร สุคนธวัต ประธานอนุกรรมการ
๑๖. อนุกรรมการฝ่ายดำเนินงานโครงการสำนักวิชาการธรรมศาสตร์และการเมือง
นายกิตติศักดิ์ ปภักดี ประธานอนุกรรมการ
๑๗. อนุกรรมการฝ่ายดำเนินงานโครงการความร่วมมือในภูมิภาคเอเชียอาคเนย์
นายสุริชัย หวันแก้ว ประธานอนุกรรมการ
๑๘. อนุกรรมการฝ่ายประสานงาน
นายพนม เอี่ยมประยูร ประธานอนุกรรมการ

ให้คณะกรรมการที่ตั้งขึ้นนี้ มีอำนาจหน้าที่ในการดำเนินงานตลอด ๑๐๐ ปี รัฐบุรุษอาวุโส ศาสตราจารย์ ดร.ปรีดี พนมยงค์ ให้เป็นไปโดยเรียบร้อย และในการนี้ให้มีอำนาจแต่งตั้งคณะอนุกรรมการเพิ่มเติมเพื่อดำเนินการใดๆได้ตามที่เห็นสมควร

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๖ พฤศจิกายน พ.ศ.๒๕๔๐

(พลเอกชวลิต ยงใจยุทธ)
นายกรัฐมนตรี

คำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี

ที่ ๑๔๕/๒๕๔๐

เรื่อง แต่งตั้งกรรมการเพิ่มเติมในคณะกรรมการจัดงานฉลอง ๑๐๐ ปี รัฐบุรุษอาวุโส
นายปรีดี พนมยงค์ และคณะกรรมการฝ่ายต่างๆ

ตามที่ในวันที่ ๑๑ พฤษภาคม ๒๕๔๓ จะเป็นวาระครบรอบ ๑๐๐ ปี ชาตกาลของรัฐบุรุษอาวุโส
นายปรีดี พนมยงค์ ซึ่งเป็นผู้ที่มีคุณูปการอย่างใหญ่หลวงแก่ประเทศชาติและราษฎรไทย และได้มี
คำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรีที่ ๓๖๑/๒๕๔๐ ลงวันที่ ๖ พฤศจิกายน ๒๕๔๐ แต่งตั้งคณะกรรมการจัดงาน
ฉลอง ๑๐๐ ปี รัฐบุรุษอาวุโส ศาสตราจารย์ ดร.ปรีดี พนมยงค์ ไปแล้วนั้น

เพื่อให้การจัดงานฉลองในวาระดังกล่าว ดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย บรรลุวัตถุประสงค์
ที่ตั้งไว้ นายกรัฐมนตรีจึงมีคำสั่ง ดังต่อไปนี้

๑. ให้ปรับปรุงชื่อคณะกรรมการฯ เป็นคณะกรรมการจัดงานฉลอง ๑๐๐ ปี รัฐบุรุษอาวุโส
นายปรีดี พนมยงค์

๒. ให้แต่งตั้งกรรมการเพิ่มเติมในคณะกรรมการจัดงานฉลอง ๑๐๐ ปี รัฐบุรุษอาวุโส
นายปรีดี พนมยงค์ และคณะกรรมการฝ่ายต่างๆ ดังนี้

คณะกรรมการที่ปรึกษา

.....

นายอดุล วิเชียรเจริญ

คณะกรรมการอำนวยการ

.....

นายบรรณิทธิ เศรษฐบุตร

รองประธานกรรมการอำนวยการ

คณะกรรมการดำเนินงาน

.....

๑. นายบรรณิทธิ เศรษฐบุตร

รองประธานกรรมการดำเนินงานภาครัฐ

กรรมการ

๒. นายจรรพ ไวยพันธ์

๗. นายครุฑิต ตัมพานวัตร

๓. นายจริยวัฒน์ สันตะบุตร

๘. นายภูวดล ทรงประเสริฐ

๔. นายโชคชัย สุทธาเวศ

๙. นางสาวทาสินี วัชรบูรณ์

๕. นายสมเกียรติ อภิญาชน

๑๐. นายอนันต์ วิริยะพินิจ

๖. นายบัณฑิต ล้าชา

• • • • •

- (୧୯)

๓. คณะอนุกรรมการฝ่ายจัดทำของที่ระลึก ดวงตราไปรษณียากรและเหรียญกษาปณ์

๑. อธิการบดีมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	ประธานอนุกรรมการ
อนุกรรมการ	
๒. นางยุพิน โภคสุติยกุล	๕. นายหริรักษ์ สุตะบุตร
๓. นายภัทรพงศ์ ศรีเชียรอินทร์	๕. นายอัคนี อรัญยานนท์
๖. นายคณิต พิษวนิชย์	อนุกรรมการและเลขานุการ
๗. นางสาวสมศรี กัณฑพงศ์	อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

๔. คณะอนุกรรมการฝ่ายวิชาการ

๑. รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	ประธานอนุกรรมการ
อนุกรรมการ	
๒. นายจรัญ โฆษณานันท์	๖. นายพนม เอี่ยมประยูร
๓. นายชัยวัฒน์ บุณาค	๗. นางวาณี สายประดิษฐ์
๔. นายนครินทร์ เมฆไตรรัตน์	๘. นายสมคิด เลิศไพฑูรย์
๕. นางสาวนวลฉวี สุธรรมวงศ์	๙. นายสันติสุข โสภณศิริ
๑๐. นางสุภาพ ดวงไสว	อนุกรรมการและเลขานุการ
๑๑. นางชนันดา อัญะวุฒิ	อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

๕. คณะอนุกรรมการฝ่ายการเงินและจัดหาทุน

อนุกรรมการที่ปรึกษา	
๑. นายกสมาคมธรรมศาสตร์	๔. นายพนัส สิมะเสถียร
๒. นายดำรงศักดิ์ กฤษณมระ	๕. นายสุธี สิงห์เสนห์
๓. นายประมวล สภาวสุ	
๖. คุณวารี หะวานนท์	ประธานอนุกรรมการ
อนุกรรมการ	
๗. นางจารุพร ไวยนันท์	๑๔. นายสงคราม ชัยประวัตติดำรงค์
๘. นายชัชวาลย์ ศรีศรี	๑๕. นายสม จาตุศรีพิทักษ์
๙. นายทองมา หงส์ลาดารมภ์	๑๖. นายสมชาย สกุลสุรัตน์
๑๐. นายนิวัติ ชัยสูตร	๑๗. นายสุชสันต์ จิรจริยาเวช
๑๑. นางสาวประนอม โฆวินวิพัฒน์	๑๘. นายอุทัย อัครพัฒน์ากุล
๑๒. นายวิเชียร กลิ่นสุคนธ์	๑๙. ผู้อำนวยการกองคลัง
๑๓. นายวีระ มานะคงศรีชีพ	๒๐. หัวหน้างานการเงิน
๒๑. นางสาววรรณิ์ สำราญเวทย์	อนุกรรมการและเลขานุการ

๖. คณะอนุกรรมการฝ่ายประชาสัมพันธ์

๑. นายมานิจ สุขสมจิตร

ประธานอนุกรรมการ

อนุกรรมการ

๒. นายกมล ฉายาวัฒน์

๓. นายบำรุง สุขพรรณ

๔. นางสาววิภา สุขกิจ

๕. นายสมหมาย ปาจิณัติ

๖. นายกำแหง กริตานนท์

๗. นายวรวิทย์ ศรีอนันต์รักษ์

๘. นางผาณิต พูนศิริวงศ์

๙. นายวิทยา ตันทสุทธิ์

๑๐. นายสุวัฒน์ ทองธนากุล

๑๑. นายดุสิต ศิริกุลพิพัฒน์

๑๒. นายสมชาย กรุสวนสมบัติ

๑๓. นายคำฤทธิ์ วิริยะกุล

๑๔. นายชวรงค์ ลิ้มปัทมปาณี

๒๔. นางนุตรธยาดี โกศลศักดิ์

๑๕. นางวัชรินทร์ วาณิชชา

๑๖. นายสมเจตน์ ชวนชาติ

๑๗. นายคณิต พืชนิชย์

๑๘. นายบุญญ พุดทอง

๑๙. นายคณิต พันธรักษ์ราชเดช

๒๐. นายปราโมช สัมชกร

๒๑. นายสมภาพ ศรีสมวงศ์

๒๒. นางกรรณิการ์ วิริยะกุล

๒๓. นายทวีสิน สถิตยรัตน์ชีวิน

๒๔. นายสมณา นทีไวทยะ

๒๕. นายรัชชัย ไพธนทราภา

๒๖. นางอุบล เป๊ะยิ้มล่อง

๒๗. นางสาวสุภาณี แก้วมณี

อนุกรรมการและเลขานุการ

๗. คณะอนุกรรมการฝ่ายศิลปวัฒนธรรม

๑. นายศักดิ์ชัย บำรุงพงศ์

ประธานอนุกรรมการ

อนุกรรมการ

๒. นายชูชาติ หมั่นอินกุล

๓. นายทวีศักดิ์ ไยเมือง

๔. นายนิวัติ กองเพียร

๕. นายสุวัฒน์ ยอดบางเตย

๕. นายสุพจน์ แจ่งเร็ว

๖. นางดุษฎี บุญทัศน์กุล

๗. นายอำนาจ เย็นสบาย

อนุกรรมการและเลขานุการ

๘. คณะอนุกรรมการฝ่ายจัดทำหนังสือที่ระลึก

๑. นายสัมพันธ์ พึ่งประดิษฐ์

ประธานอนุกรรมการ

อนุกรรมการ

๒. นายระวี ฤกษ์จำนง

๓. นายกมล กมลตระกูล

๔. นายคณิต พืชนิชย์

๕. นายพิรุณ ฉัตรชวนกุล

๙. นายสุภรณ์ พรหมพันธุ์

๑๐. นายสมชาย หอมละออ

๖. นายวันชัย ตันติวิทยาพิทักษ์

๗. นายสมจิตต์ อินสิงห์

๘. นายสันติสุข โสภณสิริ

อนุกรรมการและเลขานุการ

อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

๙. คณะอนุกรรมการฝ่ายจัดทำสื่อเผยแพร่เกียรติคุณ นายปรีดี พนมยงค์ รัฐบุรุษอาวุโส สำหรับเด็กและเยาวชน

๑. นายพิภพ ธงไชย

ประธานอนุกรรมการ

อนุกรรมการ

๒. นายกมล กมลตระกูล

๗. นายธีรพัฒน์ อัครสังสิทธิ

๓. นางกาญจนา กาญจนสุด

๘. นางปริญญา ศรีชัยรัตน์

๔. นายจรัส ดิษฐาภิชัย

๙. นายพิรุณ ฉัตรวนิชกุล

๕. นายชาณุวิทย์ เกษตรศิริ

๑๐. นายรังสรรค์ ธนะพรพันธุ์

๖. นางคุณัญญา บุญทัศนกุล

๑๑. นายสมบัติ บุญงามอนงค์

อนุกรรมการและเลขานุการ

๑๐. คณะอนุกรรมการฝ่ายพิธีกรรมทางศาสนา

๑. พระไพศาล วิสาโล

อนุกรรมการที่ปรึกษา

๒. นายสันติสุข โสภณสิริ

ประธานอนุกรรมการ

อนุกรรมการ

๓. นางสาวจิตติมา คุณศิริานนท์

๗. นายนิพนธ์ แจ่มดวง

๔. นายอัครัง ปัทมภาส

๘. นายวรพงศ์ เวชมาสินนท์

๕. นางสาวนงลักษณ์ ตรงศิลป์

๙. นายสมเกียรติ มีธรรม

๖. นางสาวนารี แซ่ตั้ง

๑๐. นางสาวสิริวรรณ นิจเจริญ

๑๑. นายสุรสม กฤษณะจุฑะ

อนุกรรมการและเลขานุการ

๑๑. คณะอนุกรรมการฝ่ายจัดการประกวดภาพยนตร์รางวัลพระเจ้าช้างเผือก

๑. นายโตม สุขวางศ์

ประธานอนุกรรมการ

๒. นายอดิศักดิ์ เข็กรัตน์

รองประธานอนุกรรมการ

อนุกรรมการ

๓. นางณิชา จริยเศรษฐการ

๕. นายสินธุ์สวัสดิ์ ยอดบางเตย

๔. นายภาณุ อารี

๖. นางสาวชลิดา เอื้อบำรุงจิต

อนุกรรมการและเลขานุการ

๗. นางสาววิมลรัตน์ อรุณโรจน์สุริยะ

อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

๑๒. คณะอนุกรรมการฝ่ายรางวัลปรีดี พนมยงค์ สำหรับบุคคลผู้มีผลงานดีเด่นทางด้านประชาธิปไตย และสันติภาพ

๑. นายเสม พริ้งพวงแก้ว	ประธานอนุกรรมการ
อนุกรรมการ	
๒. นายโคทม อารียา	๕. นายมาร์ค ตามไท
๓. นายเดช พุ่มคชา	๖. นายวิษณุ วรรณุญ
๔. นางธีรนาถ กาญจนอักษร	
๗. นายพิภพ ธงไชย	อนุกรรมการและเลขานุการ

๑๓. คณะอนุกรรมการฝ่ายดำเนินงานโครงการอนุสรณ์สถาน ๑๐๐ ปี นายปรีดี พนมยงค์ รัฐบุรุษอาวุโส

๑. นายพิภพ ธงไชย	ประธานอนุกรรมการ
อนุกรรมการ	
๒. นางดุชนันท์ บุญทัศนกุล	๔. นายประติมาชัย บุญช่วยเหลือ
๓. นายสมศักดิ์ สืบตระกูล	๕. นายชาญวิทย์ อรามฤทธิ์
๖. นายอนันต์ วิริยะพินิจ	อนุกรรมการและเลขานุการ
๗. นายก่อพงษ์ ตอนสกุล	อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

๑๔. คณะอนุกรรมการฝ่ายดำเนินงานโครงการอนุสรณ์สถาน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

อนุกรรมการที่ปรึกษา	
๑. นายวิเชียร กลิ่นสุคนธ์	๓. นายพระนาย สุวรรณรัฐ
๒. นายทิวา เงินยวง	๔. นายเฉลิมขวัญ จรัสศรี
๕. นายสุภัทร สุคนธ์วัต	ประธานอนุกรรมการ
๖. นายปัญญา น้ำเพชร	รองประธานอนุกรรมการ
อนุกรรมการ	
๗. นายกฤษดา ณ ป้อมเพชร	๑๒. นายจรัส ดิษฐาภิรักษ์
๘. พันเอก (พ) ชัยนต์ อัมพุนันท์	๑๓. นางสาวนัยนา สุภาพงษ์
๙. นายยงยศ เล็กกลาง	๑๔. นายสันติ จิยะพันธ์
๑๐. นายนิเวศ พันธุ์เจริญวรกุล	๑๕. นางสาวดวงใจ สุภาพงษ์
๑๑. นายสมยศ พฤกษาเกษมสุข	
๑๖. นางสาวชลลดา บุญเกษม	อนุกรรมการและเลขานุการ

๑๕. คณะอนุกรรมการฝ่ายดำเนินงานโครงการสำนักวิชาธรรมศาสตร์และการเมือง

๑. นายกิตติศักดิ์ ปรกิติ ประธานอนุกรรมการ

อนุกรรมการ

๒. นายอภิชัย พันธเสน

๖. นายธีรยุทธ บุญมี

๓. นายเกษียร เตชะพีระ

๗. นายพนม เอี่ยมประยูร

๔. นายชัยวัฒน์ สดาอานันท์

๘. นายวรพจน์ วิศรุตพิชญ์

๕. นายชาณุวิทย์ เกษตรศิริ

๙. นายประชา ทุตานุวัตร

๑๐. ผู้อำนวยการสำนักหอสมุดปรีดี พนมยงค์ อนุกรรมการและเลขานุการ

๑๖. คณะอนุกรรมการฝ่ายดำเนินงานโครงการความร่วมมือในภูมิภาคเอเชียอาคเนย์

๑. นายสุริชัย หวันแก้ว ประธานอนุกรรมการ

อนุกรรมการ

๒. นายไชยันต์ รัชชกุล

๕. นางสาวพรเพ็ญ อันตระกูล

๓. นายเดช พุ่มคชา

๖. นายวิทยา สุจริตอนารักษ์

๔. นายบัณฑิต อ่อนดำ

๗. นางวิระดา สมสวัสดิ์ อนุกรรมการและเลขานุการ

๑๗. คณะอนุกรรมการฝ่ายประสานงาน

๑. นายพนม เอี่ยมประยูร ประธานอนุกรรมการ

อนุกรรมการ

๒. ประธานชมรม ต.ม.ธ.ก. สัมพันธ์

๔. นายสมเกียรติ วรปัญญาอนันท์

๓. นายพิภพ ธงไชย

๕. นายสินธุ์สวัสดิ์ ยอดบางเตย

๖. นางสาววรรณิ์ ส้าราญเวทย์

อนุกรรมการและเลขานุการ

๗. นางวิภา เกตสระ

อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

๘. นางสาววรรณวิภา แสงสารพันธ์

อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

ให้คณะอนุกรรมการฝ่ายต่างๆ มีอำนาจหน้าที่ในการดำเนินการจัดงานฉลอง ๑๐๐ ปี ชาตกาล
รัฐบุรุษอาวุโส นายปรีดี พนมยงค์ ในส่วนที่เกี่ยวข้องให้เป็นไปโดยเรียบร้อย ทั้งนี้ให้แต่ละฝ่าย

๑. จัดทำแผนงานและรายละเอียดของงานที่จะจัดทำ โดยจะต้องอยู่ในขอบเขตของ
รายละเอียดของงานตามที่เสนอไว้ในโครงการ โดยเน้นว่าต้องเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับ
ศาสตราจารย์ ดร.ปรีดี พนมยงค์
๒. ระบุว่าเป็นแผนงานของฝ่ายใดและจัดลำดับความสำคัญก่อนหลังของแผนงานแต่ละเรื่อง
๓. จัดทำงบประมาณทั้งด้านรายรับและรายจ่าย รวมทั้งระบุแหล่งเงินทุนที่จะนำมาใช้จ่ายใน
การดำเนินการตามแผนงาน
๔. จัดทำตารางเวลาในการดำเนินงานแต่ละขั้นตอน
๕. เสนอแผนงานที่ได้จัดทำขึ้น ต่อคณะกรรมการดำเนินงานเพื่อพิจารณานำเสนอให้คณะ
กรรมการอำนวยการอนุมัติและให้ความสนับสนุน และ
๖. ดำเนินการตามแผนงานที่ได้รับอนุมัติให้เสร็จเรียบร้อยตามเวลาที่กำหนดไว้

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๔ สิงหาคม พ.ศ.๒๕๔๐

(นายชวน หลีกภัย)

นายกรัฐมนตรี

คำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี

ที่ ๔๗/๒๕๔๒

เรื่อง แต่งตั้งกรรมการเพิ่มเติมในคณะกรรมการจัดงานฉลอง ๑๐๐ ปี

รัฐบุรุษอาวุโส นายปรีดี พนมยงค์

ตามที่ในวันที่ ๑๐ พฤษภาคม พ.ศ.๒๕๔๓ จะเป็นวันครบรอบ ๑๐๐ ปี ชาตกาลของศาสตราจารย์ ดร.ปรีดี พนมยงค์ ซึ่งเป็นผู้มีคุณูปการอย่างใหญ่หลวงแก่ประเทศชาติและราษฎรไทย และได้มีคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ ๓๖๑/๒๕๔๐ ลงวันที่ ๖ พฤศจิกายน ๒๕๔๐ แต่งตั้งคณะกรรมการจัดงานฉลอง ๑๐๐ ปี รัฐบุรุษอาวุโส นายปรีดี พนมยงค์ และคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ ๑๔๕/๒๕๔๐ ลงวันที่ ๔ สิงหาคม ๒๕๔๐ แต่งตั้งกรรมการเพิ่มเติมในคณะกรรมการจัดงานฉลอง ๑๐๐ ปี รัฐบุรุษอาวุโส นายปรีดี พนมยงค์ และคณะอนุกรรมการฝ่ายต่างๆ ไปแล้วนั้น

เพื่อให้การจัดงานฉลองในวาระดังกล่าว ดำเนินไปด้วยความเรียบร้อยและบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ นายกรัฐมนตรีจึงแต่งตั้งบุคคลดังมีรายนามต่อไปนี้ เป็นกรรมการเพิ่มเติมในคณะกรรมการจัดงานฉลอง ๑๐๐ ปี รัฐบุรุษอาวุโส นายปรีดี พนมยงค์ ดังต่อไปนี้

คณะกรรมการดำเนินงาน

รองอธิการบดีฝ่ายบริหาร ทำพระจันทร์

กรรมการ

คณะอนุกรรมการ

๑. คณะอนุกรรมการฝ่ายนิทรรศการ

๑. นายชาณุวิทย์ เกษตรศิริ

ประธานอนุกรรมการ

๒. นายสมชัย ศรีสุทธิยากร

รองประธานอนุกรรมการ

อนุกรรมการ

๓. นางสาวนวลฉวี สุธรรมวงศ์

๕. นางสาวสุวดี เมฆา

๔. นายนครินทร์ เมฆไตรรัตน์

๖. ประธานชมรมนักศึกษาเรียนดีจากชนบท

๗. นางวันิดา จันทน์ทัศน์

อนุกรรมการและเลขานุการ

๘. นางสาวดาวเรือง แนวทอง

อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

๒. คณะอนุกรรมการฝ่ายศิลปวัฒนธรรม

อนุกรรมการ

๑. นายสมชาย วัชรสมบัติ

๒. นายสาโรช เพ็ญสำลี

๓. คณะอนุกรรมการฝ่ายจัดทำหนังสือที่ระลึก

นางสาวสุรัสวดี หุ่นพยนต์

อนุกรรมการ

๔. คณะอนุกรรมการฝ่ายพิธีกรรมทางศาสนา

อนุกรรมการ

๑. นายศิริลักษณ์ บันบำรุงกิจ

๓. นายจรเฐ พันธุ์เป็รื่อง

๒. นายคัมภีร์ ดิษฐกรรณ์

๔. นายศุภพงศ์ ขจรทิพย์

๕. คณะอนุกรรมการฝ่ายดำเนินการโครงการอนุสรณ์สถานจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

๑. นายสมคิด สืบตระกูล

ที่ปรึกษา

๒. นายนิเวศ พันธุ์เจริญวรกุล

รองประธานอนุกรรมการ

๓. นายอนุกุล ทานาค

อนุกรรมการ

๖. คณะอนุกรรมการฝ่ายดำเนินงานโครงการสำนักวิชาธรรมศาสตร์และการเมือง

นายจรัล ดิษฐาอภิชัย

อนุกรรมการ

๗. คณะอนุกรรมการฝ่ายประสานงาน

นายโชคชัย สุทธาเวช

อนุกรรมการ

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๒๔ เมษายน พ.ศ.๒๕๕๒

(นายชวน หลีกภัย)

นายกรัฐมนตรี

คือผู้อภิวัตน์ ๒๕๓๕

เยี่ยมมาก... ถึงแม้ว่าจะนำกลับมาแสดงใหม่
อีกครั้งก็ยังทันสมัย

เจ็ด ทรงศรี
(ผู้กำกับการแสดง)

ละคร "คือผู้อภิวัตน์ ๒๕๓๕"
คือชั่วโมงประวัติศาสตร์ที่มีชีวิตชีวาที่สุด

เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์
(ศิลปินแห่งชาติ)

เปิดสมองให้รู้สึกถึงประวัติความเป็นชาติไทย
และภูมิใจในความเป็นไทยที่สุด

จันทรา ชัยนาม
(นักสื่อสารมวลชน)

การดำเนินเรื่องดีมาก โดยเฉพาะ
การผสมผสานจากเรื่อง "ปีศาจ" ของเสนีย์ เสาวพงศ์

ศุภปริดา พนมยงค์
(ทายาทรัฐบาล)

จัดพิมพ์เนื่องในโอกาสฉลองครบรอบ ๑๐๐ ปี

ชาตกาลนายปรีดี พนมยงค์ รัฐบุรุษอาวุโส

(๑๑ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๔๓ - ๑๑ พฤษภาคม ๒๕๔๓)